

T.C.

HİTİT ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ ANABİLİM DALI

İŞYERLERİNDEKİ İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ

**UYGULAMALARININ MEVZUATA UYGUNLUĞU: ÇORUM İLİ
ÖRNEĞİ**

Yüksek Lisans Tezi

Emre BAŞOĞLU

Çorum – 2024

**İŞYERLERİNDEKİ İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ UYGULAMALARININ
MEVZUATA UYGUNLUĞU: ÇORUM İLİ ÖRNEĞİ**

Emre BAŞOĞLU

**Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
İş Sağlığı ve Güvenliği Anabilim Dalı**

Yüksek Lisans Tezi

TEZ DANIŞMANI

Prof. Dr. Cem KOÇAK

Çorum 2024

Emre BAŞOĞLU tarafından hazırlanan “İşyerlerindeki İş Sağlığı ve Güvenliği Uygulamalarının Mevzuata Uygunluğu: Çorum İli Örneği” adlı tez çalışması 20.05.2024 tarihinde aŐaĐıdaki jüri üyeleri tarafından oy birliği ile Hitit Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü İş Sağlığı ve Güvenliği Anabilim Dalında Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Cem KOÇAK

.....

Doç. Dr. Veysel DİNLER

.....

Dr. Öğr. Üyesi Ahmet YURTÇU

.....

Hitit Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yönetim Kurulunun 31/05/2024 tarih ve 2024/825 sayılı kararı ile Emre BAŞOĞLU’nun İş Sağlığı ve Güvenliği Anabilim Dalında Yüksek Lisans derecesi alması onanmıştır.

Prof. Dr. Osman ÇUBUK

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürü

TEZ BİLDİRİMİ

Tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını beyan ederim.

Emre BAŞOĞLU

İŞYERLERİNDEKİ İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ UYGULAMALARININ MEVZUATA UYGUNLUĞU: ÇORUM İLİ ÖRNEĞİ

Emre BAŞOĞLU

ORCID: 0009-0001-6680-2685

HİTİT ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Yüksek Lisans Tezi

Nisan 2024

ÖZET

İşyerinde var olan tehlikelere karşı önleyici ve sınırlayıcı tedbirler alındığında iş kazalarının %98’lik kısmı önlenabilir niteliktedir. Bu yüzdeyi yakalayabilmenin yolu ise etkili ve uygulanabilir iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerinin alınmasıdır. Ülkemizde iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerinin alınabilmesi için yasa koyucu tarafından 6331 sayılı İSG Kanunu çıkarılmıştır. Bununla birlikte, 6331 sayılı kanunun yürürlüğe girdiğinden günümüze kadar, iş kazası sayılarında ciddi bir azalış ve meslek hastalıklarının belirlenmesinde de önemli bir artış sağlanmamıştır. Bu bilgiler, ilgili kanunun işyerlerinde ne düzeyde uygulandığının ve kanunun eksik yönlerinin belirlenmesi gerekliliğini ortaya koymaktadır. Bu nedenle, bu tez çalışmasında, nitel araştırma yöntemlerinden Yapılandırılmış Derinlemesine Görüşme Yöntemi kullanılarak işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliği kanunu ve ilgili yönetmeliklerin uygulanıp uygulanmadığını belirlemeye yönelik bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Çalışma, ilgili kanunun uygulanabilirliğini istatistiksel olarak tartışan literatürde ki ilk çalışma olması açısından önemlidir. Çalışmada işyerlerinde ilgili kanun ve yönetmelik maddeleri 46 adet sorudan oluşan bir ankete dönüştürülmüş olup; bu anket, video kaydı ya da ses kaydına alınarak, 10 iş güvenliği uzmanı, 10 işyeri hekimi, 10 işveren ve 10 çalışanla tartışılmıştır. Daha sonra, bu video kayıtları ve ses kayıtları incelenerek ayrıntılı tanımlayıcı istatistikler elde edilmiştir. Elde edilen sonuçlara göre, daha az sayıda bazı kanun maddelerinin doğru uygulandığı saptanmakla birlikte, birçok kanun maddesinin eksik veya tamamen uygulanmadığına yönelik çok sayıda bulgu elde edilmiştir.

Bu bulgular sonucunda; 6331 sayılı kanununda, iş sağlığı ve güvenliği maliyetinin tamamının işverenin sorumluluğunda olmamasının sağlanması, iş güvenliği uzmanlarının devlette istihdam edilmelerinin gerektiği ve her görevin her paydaşına verilmesinden vazgeçilerek, iş güvenliği uzmanı, işveren ve işyeri hekimlerinin yetki ve sorumluklarının paylaştırılmasının daha doğru olacağı gibi dikkat çekici önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kavramlar: İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu, İşveren, Çalışan, İş güvenliği uzmanı, İşyeri hekimi

Bilim Kodu: 113512

**COMPLIANCE OF OCCUPATIONAL HEALTH AND SAFETY PRACTICES IN WORKPLACES
WITH LEGISLATION: THE CASE OF ÇORUM PROVINCE**

Emre BAŞOĞLU

ORCID: 0009-0001-6680-2685

HİTİT UNIVERSITY

GRADUATE SCHOOL

Master of Science Thesis

April 2024

ABSTRACT

When preventive and restrictive measures are taken against existing workplace hazards, 98% of occupational accidents can be prevented. Achieving this percentage requires effective and feasible occupational health and safety measures. In our country, Law No. 6331 on Occupational Health and Safety (OHS) was enacted by the legislator to ensure such measures are taken. However, since the enactment of Law No. 6331, there has not been a significant decrease in the number of occupational accidents, nor a significant increase in the identification of occupational diseases. These findings highlight the need to determine the level of implementation of the relevant law in workplaces and identify its deficiencies. Therefore, in this thesis, a study was conducted using the Structured In-Depth Interview Method, one of the qualitative research methods, to determine whether the OHS law and related regulations are being implemented in workplaces. This study is significant as it is the first in the literature to statistically discuss the applicability of the relevant law. In the study, the articles of the relevant law and regulations were transformed into a questionnaire consisting of 46 questions, and the questionnaire was then discussed with 10 occupational safety specialists, 10 workplace physicians, 10 employers, and 10 employees through video or audio recordings. Subsequently, these video and audio recordings were examined to obtain detailed descriptive statistics. According to the results, while a smaller number of law articles were found to be correctly implemented, a substantial amount of evidence indicated that many articles were either inadequately implemented or not implemented at all. As a result of these findings, several notable recommendations have been made: ensuring that the entire cost of occupational health and safety is not solely the

responsibility of the employer, the need for occupational safety specialists to be employed by the state, and the allocation of authority and responsibility among occupational safety specialists, employers, and workplace physicians rather than assigning every task to each stakeholder.

Key Terms: Occupational health and safety law, Employer, Worker, Job security specialist, Workplace Physician

Science Code: 113512

TEŞEKKÜR

Zaman ve mekan mefhumu tanımaksızın her zaman benimle birlikte mesai harcayan, motive eden, yol gösteren, bilgi ve tecrübelerini aktaran saygıdeğer danışman hocam Prof. Dr. Cem KOÇAK'a,

Yüksek lisans eğitimim boyunca bilgi ve emeklerini esirgemeyen Hitit Üniversitesi'nin birbirinden değerli hocalarına,

Araştırmamda beni hiçbir zaman yalnız bırakmayan başta Dr. Sevda KILIÇ olmak üzere değerli İşgüsa ailesine,

Araştırmamızın temelini oluşturan verilerin toplanmasında, her zaman yanımda olan gerekli imkanları sağlayan meslek büyüğüm Hasan Nafi ALPAY'ya,

Araştırmamızın temelini oluşturan verilen oluşmasına katkı sağlayan tüm katılımcılara,

Ve her zaman desteğini yanımda hissettiğim kıymetli eşim Nurcan BAŞOĞLU'na

Teşekkürlerimi sunarım.

Emre BAŞOĞLU

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖZET	iv
ABSTRACT	vi
TEŞEKKÜR	viii
İÇİNDEKİLER	ix
TABLolar DİZİNİ	xiv
SİMGELER VE KISALTMALAR	xviii
GİRİŞ	1

1. BÖLÜM KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1 İş Sağlığı ve Güvenliği Kavramı	3
1.2 Dünyada İş Sağlığı ve Güvenliği	3
1.3 Türkiye’de İş Sağlığı ve Güvenliği	4
1.4 İşverenlerin İş Sağlığı ve Güvenliği ile İlgili Yükümlülükleri	5
1.4.1 İşverenlerin İş Sağlığı ve Güvenliği ile İlgili Genel Yükümlülükleri	6
1.4.2 İşverenlerin Risk Değerlendirmesi İle İlgili Yükümlülükleri	7
1.4.3 İşverenlerin Acil Durumlar ve Acil Durum Planları İle İlgili Yükümlülükleri	8
1.4.4 İşverenlerin İş kazası ve Meslek hastalıklarının Kayıtları ve Bildirimleri ile İlgili Yükümlülükleri	9

1.4.5 İşverenlerin Sağlık Gözetimi İle İlgili Yükümlülükleri	9
1.4.6 İşverenlerin Çalışanların Bilgilendirilmesi İle İlgili Yükümlülükleri	10
1.4.7 İşverenlerin Çalışanların Eğitimleri İle İlgili Yükümlülükleri	10
1.4.8 İşverenlerin Çalışan Temsilcisi Belirlenmesi ile ilgili Yükümlülükleri	11
1.5 Çalışanların İş Sağlığı ve Güvenliği ile İlgili Yükümlülükleri	12
1.6 İş Güvenliği Uzmanlarının İş Sağlığı ve Güvenliği ile İlgili Yükümlülükleri	13
1.6.1 İş Güvenliği Uzmanlarının Görevleri	13
1.6.2 İş Güvenliği Uzmanlarının Çalışma Süreleri	14
1.6.3 İş Güvenliği Uzmanlarının Yükümlülükleri	14
1.7 İşyeri Hekimlerinin İş Sağlığı ve Güvenliği ile İlgili Yükümlülükleri	14
1.7.1 İşyeri Hekimlerinin Görevleri	15
1.7.2 İşyeri Hekimlerinin Çalışma Süreleri	15
1.7.3 Sağlık Gözetimi	16
1.7.4 İşyeri Hekimlerinin Yetkileri	16
1.8 Acil Durumlar İle İlgili Yükümlülükler	16
1.9 Çalışan Temsilcilerinin İş Sağlığı ve Güvenliği ile İlgili Yükümlülükleri	17
1.10 Sağlık ve Güvenlik İşaretleri İle İlgili Bilgiler	18
1.11 İş kazası ve Meslek Hastalıkları ve Bildirimleri	18
1.12 Kişisel Koruyucu Donanımlar	19

1.13 İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimleri	20
1.13.1 İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitim Süreleri	20
1.13.2 İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitim Konuları	21
1.14 Risk Değerlendirmesi İle İlgili Yükümlülükler	21

2.BÖLÜM GEREÇ VE YÖNTEM

2.1 Derinlemesine Görüşme	24
2.1.1 Derinlemesine Görüşmenin Sınıfları	24
2.1.2 Derinlemesine Görüşmenin Güçlü ve Zayıf Tarafları	25
2.1.3 Derinlemesine Görüşmede Görüşme Öncesi ve Sonrası Yapılması Gerekenler	25
2.1.4 Derinlemesine Görüşmenin Kayıt Altına Alınması	26
2.1.5 Derinlemesine Görüşme Yönteminde Örneklem Büyüklüğünün Belirlenmesi	26
2.2 Araştırma ile İlgili Bilgiler	27
2.2.1 Araştırmanın Konusu	27
2.2.2 Araştırmanın Amacı	27
2.2.3 Araştırmanın Yöntemi	27
2.2.4 Araştırmanın Örnekleme	27
2.2.5. Veri Toplama Araçları	28
2.2.6 Veri Toplama ve Düzenleme Süreci	28

2.2.7 Araştırmada Kullanılan İstatistiksel Yöntemler.....	29
---	----

3.BÖLÜM BULGULAR

3.1 İşverenlerin Yükümlülükleri İle İlgili Soruların Cevaplarına İlişkin Bulgular	30
3.2 Risk Değerlendirmesi İle İlgili Soruların Cevaplarına İlişkin Bulgular	33
3.3 Acil Durum Planları İle İlgili Soruların Cevaplarına İlişkin Bulgular	39
3.4 İş Güvenliği Uzmanları İle İlgili Soruların Cevaplarına İlişkin Bulgular	42
3.5 İşyeri Hekimleri İle İlgili Soruların Cevaplarına İlişkin Bulgular	45
3.6 Çalışan Temsilcileri İle İlgili Soruların Cevaplarına İlişkin Bulgular	49
3.7 Sağlık ve Güvenlik İşaretleri İle İlgili Soruların Cevaplarına İlişkin Bulgular	51
3.8 İş Kazası ve Meslek Hastalığı İle İlgili Sorunların Cevaplarına İlişkin Bulgular	52
3.9 Kişisel Koruyucu Donanımlar İle İlgili Soruların Cevaplarına İlişkin Bulgular	53
3.10 Çalışanların İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimlerine Ait Görüşlere İlişkin Bulgular	58
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	Error! Bookmark not defined.
KAYNAKÇA	70
EKLER	77
EK-1. Araştırmada Kullanılan Anket Formu.....	77

EK-2. Etik Kurul Onayı.....	85
------------------------------------	-----------

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo	Sayfa
Tablo 3.1.1 İşverenlerin iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili maliyetleri çalışanlara yansıtıp, yansıtmadıklarına dair görüşler (n=40)	30
Tablo 3.1.2 İşverenlerin iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili yükümlülüklerine dair görüşler (n=32)	31
Tablo 3.1.3 (Tablo 3.1.2 Devamı) İşverenlerin iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili yükümlülüklerine dair görüşler (n=8).....	32
Tablo 3.2.1 Risk değerlendirmesi yapıp, yapılmadığına dair görüşlere ait frekans dağılımı(n=40).....	33
Tablo 3.2.2 Risk değerlendirmesi konusunda işverenlerin bilgisi olup, olmadığına dair görüşler (n=39).....	33
Tablo 3.2.3 Risk değerlendirmesinin kim tarafından yapıldığına dair görüşler (n=39).....	34
Tablo 3.2.4 Çalışanların ciddi ve yakın bir tehlike ile karşılaştıklarında işverene haber verip, vermediklerine dair görüşler (n= 38).....	35
Tablo 3.2.5 Çalışanların üretim ve diğer araçları kurallarına uygun olarak kullanıp, kullanmadıklarına dair görüşler (n=39).....	36
Tablo 3.2.6 Çalışanların makine ve diğer araçlara ait koruyucu ekipmanları çıkarıp, çıkarmadıklarına dair görüşler (n=40).....	36
Tablo 3.2.7 Risk değerlendirmesi aşamasında tehlikeler tanımlanırken toplanması gereken bilgilere dair görüşler (n= 38).....	37
Tablo 3.2.8 Risk değerlendirmesinin yenilenip, yenilenmediğine dair görüşler (n=39).....	38
Tablo 3.2.9 Risk değerlendirmesinin hangi şartlarda yenilendiğine dair görüşler (n=39).....	38
Tablo 3.2.10 Risk değerlendirmesi sonucunda iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerinin alınıp, alınmadığına dair görüşler (n=39).....	39

Tablo	Sayfa
Tablo 3.3.1 Acil durum planı yapılıp, yapılmadığına dair görüşler (n=40).....	40
Tablo 3.3.2 Çalışanların ve işverenlerin işyerinde gerçekleşebilecek acil durumlar konusunda bilgisi olup, olmadığına dair görüşler (n= 39).....	40
Tablo 3.3.3 Tahliye ve tatbikatların yapılıp yapılmadığına dair görüşler (n=39).....	41
Tablo 3.3.4 İşyerinde acil durum ekiplerinin olup, olmadığına dair görüşler.....	41
Tablo 3.3.5 İşyerlerinde ilkyardımcı bulunup, bulunmadığına dair görüşler (n=40).....	42
Tablo 3.4.1 İş güvenliği uzmanlarının görevlerine dair görüşler (n=34).....	42
Tablo 3.4.2 (Tablo 3.4.1'in Devamı) İş güvenliği uzmanlarının görevlerine dair görüşleri (n=4).....	43
Tablo 3.4.3 İş güvenliği uzmanlarının iş kazası ve meslek hastalıklarının nedenlerini araştırıp, araştırmadıklarına dair görüşler (n=39).....	43
Tablo 3.4.4 İş güvenliği uzmanlarının ramak kala olaylar ile ilgili işverenlere öneride bulunup, bulunmadıklarına dair görüşler (n=39).....	44
Tablo 3.4.5 İş güvenliği uzmanlarının eğitim planlaması yapıp yapmadıklarına dair görüşler (n=40).....	44
Tablo 3.4.6 İş güvenliği uzmanlarının çalışan temsilcisi ve destek elemanları ile işbirliği yapıp, yapmadıklarına dair görüşler (n=40).....	45
Tablo 3.5.1 İşyeri hekimlerinin görevlerine dair görüşler (n= 38).....	46
Tablo 3.5.2 İşyeri hekimlerinin iş kazası ve meslek hastalıklarının nedenleri araştırıp, araştırmadıklarına dair görüşler dağılımı (n=39).....	47
Tablo 3.5.3 İşyeri hekimlerinin ramak kala olaylar ile ilgili işverene öneride bulunup, bulunmadıklarına dair görüşler (n=39).....	48
Tablo 3.5.4 İşyeri hekimlerinin eğitim planlaması yapıp, yapmadıklarına dair görüşler (n=39).....	48
Tablo 3.5.5 İşyeri hekimlerinin çalışan temsilcisi ve destek elemanları ile işbirliği yapıp, yapmadıklarına dair görüşler (n=39).....	49
Tablo 3.5.6 Çalışanların sağlık gözetimine tabi tutulup, tutulmadığına dair görüşler (n=40).....	49

Tablo	Sayfa
Tablo 3.6.1 İşyerlerinde çalışan temsilcisi bulunup, bulunmadığına dair görüşler (n=40).....	50
Tablo 3.6.2 İşyerlerinde çalışan temsilcisinin nasıl belirlendiğine dair görüşler (n=35).....	50
Tablo 3.6.3 Çalışan temsilcilerinin işyeri içerisindeki tehlike ve riskleri çalışanlar adına bildirip, bildirmediklerine dair görüşler (n=36).....	50
Tablo 3.6.4 Çalışan temsilcilerinin iş sağlığı ve güvenliği çalışmalarına katılıp, katılmadıklarına dair görüşler (n=36).....	51
Tablo 3.7.1 İşyerlerinde sağlık ve güvenlik işaretleri kullanılıp, kullanılmadığına dair görüşler (n=40).....	51
Tablo 3.7.2 Çalışanlara sağlık ve güvenlik işaretleri ile ilgili eğitim verilip, verilmediğine dair görüşler (n=39).....	52
Tablo 3.8.1 İşyerlerinde meydana gelen iş kazası ve meslek hastalıklarının kayıt altına alınıp alınmadığına dair görüşler (n=38).....	52
Tablo 3.9.1 İşyerlerinde kişisel koruyucu donanım kullanılıp, kullanılmadığına dair görüşler (n=39).....	53
Tablo 3.9.2 Kişisel koruyucu donanımları çalışanlar mı yoksa işverenlerin mi aldıklarında dair görüşler (n=40).....	53
Tablo 3.9.3 Kişisel koruyucu donanımlarda CE işareti olup, olmadığına dair görüşler (n=39).....	54
Tablo 3.9.4 Kişisel koruyucu donanımların hangi ortamda saklandığına dair görüşler (n=39).....	55
Tablo 3.9.5 Tehlike ve risklere karşı toplu koruma tedbirleri mi, yoksa kişisel koruma tedbirleri mi alındığına dair görüşler (n=37).....	55
Tablo 3.9.6 Kişisel koruyucu donanımların bozuk ya da kullanılamaz durumda olduğunda yenisi ile değiştirilip, değiştirilmediğine dair görüşler (n=38).....	56
Tablo 3.9.7 Çalışanların bozuk ya da akırık olan kişisel koruyucu donanımları işverene bildirip, bildirmediklerine dair görüşler (n=39).....	57

Tablo**Sayfa**

Tablo 3.9.8 Çalışanların kendilerinin ya da yaptıkları işten etkilenen diğer çalışanların sağlık ve güvenliklerini tehlikeye düşürüp, düşürmediklerine dair görüşler (n=38)..... 57

Tablo 3.10.1 Çalışanların iş sağlığı ve güvenliği eğitimi alıp, almadıklarına dair görüşler (n=40).....58

Tablo 3.10.2 Çalışanların iş sağlığı ve güvenliği eğitim sürelerine dair görüşler (n=39).....58

Tablo 3.10.3 Çalışanların iş sağlığı ve güvenliği eğitim konularına dair görüşler (n=37).... 59

SİMGELER VE KISALTMALAR

Simgeler

n	Soruya cevap veren toplam katılımcı sayısı
f	Frekans

Kısaltmalar

İSG	İş Sağlığı ve Güvenliği
SGK	Sosyal Güvenlik Kurumu
ILO	Uluslararası Çalışma Örgütü
WHO	Dünya Sağlık Örgütü
OSHA	İş Sağlığı ve Güvenliği İdaresi
ÇSGB	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
Vd	Ve diğerleri
KKD	Kişisel Koruyucu Donanım

GİRİŞ

İş sağlığı ve güvenliğinin amacı çalışanların sağlık ve güvenliğini sağlamak, işyerini afet ve acil durumlarda dâhil olmak üzere tehlike ve risklerden korumaktır. İş sağlığı ve güvenliğini sağlamak için ülkeler kanunlar oluşturmakta olup; kanunları yönetmeliklerle, tüzüklerle ve genelgeler ile güçlendirmektedirler (ÇSGB, 2014).

Ülkemizde 30.06.2012 tarihinde 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunun yürürlüğe girmesi ile birlikte müstakil bir iş sağlığı ve güvenliği kanuna kavuşmuştur. Kanunun yürürlüğe girmesi iş sağlığı ve güvenliği alanında köklü değişiklikleri de beraberinde getirmiştir. Kanun birçok yönetmelik ile desteklenmiştir. Ülkemiz iş sağlığı ve güvenliğinin sistemli olarak uzun yıllardır uygulandığı ülkeler arasında olmamasından kaynaklı, iş sağlığı ve güvenliği alanında bir türlü istenilen düzeye gelememiştir. Kanun çıktıktan sonrada iş kazalarının sayısında da herhangi bir azalışa rastlanılmamıştır. Meslek hastalıkları konusunda ise tespit edilmesi güç olduğundan dolayı düzenli veriler elde edilememiştir (Özdemir ve Serin, 2022 & SGK, 2024).

Kanunun ilk çıktığı 2012 yılında iş kazası sayısı incelendiğinde kaza sayısı 74.781'dir. 2019 yılı iş kazası sayısı incelendiğinde iş kazası sayısı 422.463'dür. 2012 yılından 2019 yılı aralığında ki iş kazalarının sayısını sürekli artış göstermiştir. 2020 yılında az bir düşüş yaşanarak 384.262 kaza gerçekleşmiştir. 2020 yılındaki bu kaza sayısına göre kanunun çıktığı ilk yıldaki kaza sayısına göre oldukça fazla bir artış olduğu açıktır. Kanunun ilk çıktığı 2012 yılındaki meslek hastalıkları sayısı 400 civarındır. 2018 yılındaki meslek hastalıkları sayısı ise 1044'tür. 2012 yılındaki meslek hastalıkları sayısı 2018 yılına kadar artış gösterse de sayılar oldukça düşüktür. Meslek hastalıklarından kaynaklı ölüm oranları da SGK kayıtlarına göre incelendiğinde 2012-2018 yılları arasında herhangi bir ölüm tespit edilmemiştir. Bu durumun nedeni meslek hastalıklarının ilk başladığı anda tespitinin zor olması ve normal hastalık olarak değerlendirilmesinden dolayı istatistiklere yansıtılmaması olarak düşünülebilir (SGK, 2024).

İş kazaları ve meslek hastalıkları ile mücadele ancak etkili bir iş sağlığı ve güvenliği mevzuatının uygulanması ile mümkün olacaktır. İş sağlığı ve güvenliği kanunu ve ilgili yönetmeliklerinin uygulanmadığı ülkelerde iş kazası ve meslek hastalıkları sayısı sürekli artış gösterecek, insanlar iş kazası ve tespit edilemeyen meslek hastalıklarından dolayı hayatlarını kaybedebilecektir. Bu bakış açısı ile ülkemizde iş kazalarının ve meslek hastalıklarının artış göstermesi ve meslek hastalıklarının istatistiksel oranlarının düzenli olmaması; iş sağlığı ve güvenliği mevzuatının işyerlerinde uygulanıp uygulanmadığı konusunda birçok soru işaretini akla getirmektedir. Bu soru işaretlerine odaklanan araştırmamız, 6331 sayılı İSG Kanunu ve ilgili yönetmeliklerinden oluşan 46 adet sorunun hangi maddenin uygulanıp, uygulanmadığını veya hangi maddelerin eksik uygulandığını, belirlemek amacı ile hazırlanan soruların iş güvenliği uzmanları, işyeri hekimleri, işveren ve çalışanlara yöneltilmesi sonucunda gelen cevapların, görüşülen kişilerin

hal, hareket, jest ve mimiklerini de dikkate alınarak, analiz edilmesi ile gerçekleştirilmiştir. Böylece, araştırmamızda nitel araştırma yöntemlerinde biri olan Yapılandırılmış Derinlemesine Görüşmesi Yöntemi kullanılarak, işyerlerindeki iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarının 6331 sayılı İSG Kanunu ve ilgili yönetmeliklerine uygun bir şekilde yapılıp yapılmadığının ayrıntılı bir şekilde tartışılması sağlanmıştır.

Araştırmamızın önemi; Yapılan literatür taramasında iş sağlığı ve güvenliği kanunu ve ilgili yönetmeliklerinin uygulanıp uygulanmadığını derinlemesine görüşme yöntemi kullanılarak ortaya koyan herhangi bir araştırmaya rastlanılmamış olmasından dolayı, bu tez çalışmasının bu konuda ilk yapılan araştırma olması olarak düşünülebilir. Uygulamalar sadece bir işyeri üzerinden değil, birçok işyerinde bulunan kişiler ile görüşülmesi sonucunda gerçekleştirildiğinden dolayı, oldukça kapsamlı bir araştırma olarak ortaya çıkmaktadır. Araştırmamızda kullanılan derinlemesine görüşme yöntemi sayesinde çalışanlar ile ön görüşmeler ve kayıt bitiminden sonrada görüşmeler yapılmıştır. Bu görüşmelerde de oldukça değerli veriler elde edilmiştir. Bu bakımdan araştırmamız klasik anket metotlarının kullanıldığı araştırmalardan ayrılan nitel bir araştırma yönteminin kullanıldığı bir çalışma olması açısından da önemlidir. Ayrıca araştırmamızda risk değerlendirmesinin risk değerlendirme ekibi tarafından yapılmadığına, iş güvenliği uzmanlarının ve işyeri hekimlerinin yasal görevlerinin tamamını yerine getiremediklerine ilişkin birçok bulgu da elde edilmiştir. Bu bulgular sonucunda; 6331 sayılı kanununda, iş sağlığı ve güvenliği maliyetinin tamamının işverenin sorumluluğunda olmamasının sağlanması, iş güvenliği uzmanlarının devlette istihdam edilmelerinin gerektiği ve her görevin her paydaşa verilmesinden vazgeçilerek, iş güvenliği uzmanı, işveren ve işyeri hekimlerinin yetki ve sorumluluklarının paylaştırılmasının daha doğru olacağı, risk değerlendirmesinin sadece risk değerlendirme ekibi tarafından yapılması gibi dikkat çekici önerilerde bulunulmuştur.

Bu tez çalışmasının birinci bölümü olan Kavramsal Çerçeve bölümünde; işverenlerin yükümlülükleri, iş güvenliği uzmanlarının ve işyeri hekimlerinin görevleri, yetkileri sorumlulukları, acil durumlar ile ilgili bilgiler, risk değerlendirmesi ile ilgili bilgiler, kişisel koruyucu donanımlar ile ilgili bilgiler, sağlık ve güvenlik işaretleri ile ilgili bilgiler, iş kazası ve meslek hastalıklarının bildirim süreçleri ile ilgili bilgiler, çalışanların iş sağlığı ve güvenliği eğitimleri ile ilgili bilgiler ve çalışan temsilcisi ile ilgili bilgiler verilmiştir. Araştırmamızın İkinci bölümü olan Gereç ve Yöntem bölümünde; araştırmamızda kullanılan derinlemesine görüşme yöntemi, örneklem sayısı ve analiz yöntemi açıklanmıştır. Araştırmamızın üçüncü bölümü olan Bulgular bölümünde de elde ettiğimiz bulgular açıklanmıştır. Araştırmamızın en son bölümü olan Sorunlar ve Çözüm Önerileri bölümünde ise bulgulardan elde edilen sorunlar ve bunlara ilişkin çözüm önerileri belirtilmiştir.

1. BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1 İş Sağlığı ve Güvenliği Kavramı

Günümüzde çalışma hayatının olmazsa olmazı olarak yer alan iş sağlığı ve güvenliği kavramı geçmişte yaşanmış olan ağır çalışma şartları, iş kazaları ve meslek hastalıkları gibi durumların ortaya çıkıp, çalışanların yaşamlarını tehdit etmesinden dolayı ortaya çıkmıştır (Gerek, 2008). Sanayi devrimi ile birlikte çalışanlara yönelik tehlike ve risklerin artmasından dolayı iş sağlığı güvenliği önem kazanmıştır. Sanayi devrimi ile birlikte önem kazanan iş sağlığı ve güvenliğine zamanla ilgi artmıştır. Başlangıçta ilkel gibi görünen tedbirler, iş sağlığı ve güvenliğinin temelini oluşturacak niteliktedirler. Önceleri işçi sağlığı ve güvenliği olarak ortaya çıkan kavram, çalışanların sağlıklı ve güvenilir bir ortamda çalışmalarını hedeflerken, zaman içerisinde kapsam alanı genişlemiştir. Bu genişlemenin sonucu olarak, İş Sağlığı ve Güvenliği adı ortaya çıkmıştır (Kılış, 2014).

Zaman içerisinde iş sağlığı ve güvenliği sistemleşmeye başlaması ile birlikte önemli kavram haline gelmiştir. Özellikle Dünya Sağlık Örgütü ve Uluslararası Çalışma Örgütü'nün kurulması ile birlikte İş Sağlığı ve Güvenliği kavramı önemli bir boyut kazanmıştır. Bu yeni boyut ile birlikte yeni tanımlamalar yapılmıştır. Dünya Sağlık Örgütü sağlık kavramını “sadece hastalık ve sakatlıkların yokluğu değil; bedensel, ruhsal ve sosyal yönden tam bir iyilik hali içerisinde olma” şeklinde tanımlamaktadır (Callahan, 1973). Diğer yandan iş güvenliği ise çalışanların sağlıklı ve güvenilir bir ortamda çalışmalarının sağlanılmasına yönelik faaliyetlerin tamamı olarak tanımlanmaktadır (Yılmaz, 2009). İş sağlığı ve iş güvenliğini birlikte düşünerek ele aldığımızda ise; İş sağlığı ve güvenliği kavramı, işyerlerinde işlerin yapılması esnasında , çalışma ortamı içerisinde ya da işyeri etrafında ki koşullara bağlı olarak ortaya çıkabilecek tehlike ve risklerden çalışanların ve işletmenin korunmasını sağlayacak sistemli çalışmalar bütünü olarak tanımlanmaktadır (Ünver Emrem, 2018). Uluslararası Çalışma Örgütü ve Dünya Sağlık Örgütü'nün ortak tanımına bakıldığında ise, iş sağlığı ve güvenliği bütün meslek gruplarında yer alan çalışanların bedensel, ruhsal ve sosyal iyilik durumlarını en üst seviyeye çıkartacak şekilde; çalışma koşullarından dolayı çalışanların sağlıklarının bozulmasını engellemek, sağlıklarını etkileyecek tehlikelerden korumak, çalışanları fizyolojik ve psikolojik durumlarına göre en uygun mesleksi ortamlara yerleştirmek ve bu durumların devamlılığını sağlamak olarak tanımlanmaktadır (Karakulle, 2012).

1.2 Dünyada İş Sağlığı ve Güvenliği

Dünyada iş sağlığı ve güvenliği incelendiğinde, iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili ilk bulgular, Hammurabi Kanunlarında görülmektedir. Daha sonra, hekimler ve bir rahip olan İmhotep iş

sağlığı ve güvenliği ile ilgilenmişlerdir (Karabal, 2021). İş sağlığı ve güvenliği ile ilgili ilk yazılı kaynaklar ise tarihçi ve düşünür Heredot'a dayanmaktadır.

Heredot çalışanların verimli olabilmeleri için yüksek enerjili besinler verilmesi gerektiğini söylemiştir (Erdem, 2022). Hipokrat ise iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili olarak çalışanların yaptıkları işlerden zarar görebileceklerini dile getirmiştir ve kurşun zehirlenmesi ile ilgili çalışmalar yapmıştır. Nicander, Hipokrat'ın çalışmalarını geliştirmiştir. Bu dönemde biraz ilkelde olsa, Plini çalışanların tozlardan korunmak için, kafalarına torba geçirmelerini önermiştir (Abdulvahap, 2011). Daha sonra, Agricolo'da De Re Metallica isimli kitabı yazarak daha modern bir yaklaşım ile madenlerde tozun önlenmesi için havalandırma yapılması gerektiğini önermiştir (Süzek, 2017). Böylece, iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili alınacak tedbirler, önceleri ilkel bazı yaklaşımlar içermekle birlikte, zaman geçtikçe daha çok bilimsel yöntemlerin tercih edildiği bir yapıya kavuşmuştur. Böylece, Bernardino Ramazzini (1700), iş sağlığı ve güvenliğini ilk defa bilimsel esaslara dayandıran bilim insanı olarak ortaya çıkmıştır. Ramazzini yazdığını De Morbis Artificum Diatriba adlı kitap (1700) ile iş sağlığı kavramının bilimsel olarak kurucusu olma niteliğindedir (Çiçek ve Öçal, 2016). Bu kitapta Ramazzini meslek hastalıklarını ele almıştır (Franco ve Franco, 2001). Percival Pott, baca temizleme işlerinde çalışan kişilerin kanser hastalığına yakalanmaları ile ilgili çalışmalar gerçekleştirmiştir. Bu çalışmaların bir sonucu olarak 1788 yılında Baca Temizleyicileri Kanunu çıkarılmıştır (Çetindağ, 2010). İngiltere'nin iş sağlığı ve güvenliği alanındaki çalışmaları diğer ülkeler tarafından da takip edilerek; Almanya 1849'da, İsviçre 1840'da, Fransa 1842'de iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili bazı hususlar yasal düzenleyemeye kavuşmuştur (Gençler, 2007).

İş sağlığı ve güvenliği, süreç içerisinde gelişimini sürekli olarak sürdürmüştür. Ülkeler kendi içlerinde iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili çeşitli çalışmalar yapmışlar ve gerçekleştirmişlerdir. Tüm bu gelişmeler ışığında 1919 yılında Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO), 1948 yılında Dünya Sağlık Örgütü (WHO) kurulmuştur (Gerek, 2008 ; Coşkun, 2014).

1.3 Türkiye'de İş Sağlığı ve Güvenliği

Osmanlı Devletinde genel olarak küçük işletmelerin bulunmasından kaynaklı olarak, loncalar ve meslek odalarının olduğu bir sistem yaygındı. Bu nedenle, İngiltere'de başlayan sanayi devriminin etkisi Osmanlı Devletinde kendini bir çok ülkeye göre daha geç hissettirmiştir. Bunun bir sonucu olarak, Osmanlı Devleti'nin batıda ki sanayi gelişmelerini yeterince takip edememesi, Cumhuriyet dönemi öncesinde iş sağlığı ve güvenliği çalışmalarında geç kalınmasına neden olmuştur (Alli, 2008; Vayisoğlu, 2008; Çiçek ve Öçal, 2016).

Osmanlı Devletinde ilk iş sağlığı ve güvenliği düzenlemesi 1867 yılında padişah onayı ile yürürlüğe giren Dilaver Paşa Nizamnamesidir. Bu Nizamname (1867) Ereğli kömür ocaklarında

alışan alışanlar için uygulanmıştır. Dilaver Paşa Nizamnamesi; alışma saatleri, dinlenme saatleri ve doktor bulundurma gibi maddeleri içermektedir (Arıcı, 1999).

Dilaver Paşa Nizamnamesinin ardından 1869 yılında Maadin Nizamnamesi ıkarılarak, Dilaver Paşa Nizamnamesinin eksik olan kısımları tamamlanmaya çalışılmıştır (Gerek, 2008).

İlk Türk Medeni Kanununu olan Mecelle 1877 yılında yürürlüğe girmesi ile birlikte işverenlerin alması gereken tedbirler ve almadıkları durumda oluşan kazalara karşı ödeyecekleri tazminatlar düzenlenmiştir (Altan, 2004). 151 sayılı Ereğli Havza-i Fahmiyesi Maden Amalesinin Hukukuna Müteallik Kanunu'nun 1919 yürürlüğe girmesi ile birlikte madenlerde 18 yaşından küçük olanların çalıştırılması yasaklanmış, gündelik çalışma süresi 8 saatle sınırlandırılmış, 8 saatten fazla çalışılması durumunda iki kat fazla ücret ödenmesi ve bu çalışmanın tarafların rızasıyla gerçekleştirilmesi hususları düzenlenmiştir (Arıcı, 1999). Daha sonra 1930 yılında yürürlüğe giren Umumi Hıfzıssıhha Kanunu ile; çalışma hayatı içerisinde yer alan kadın ve çocukların korunması, en az 50 çalışanı bulunan işyerlerinin işyeri hekimi bulundurması ve belirli büyüklüğe sahip işyerlerinde revir ya da hastane kurulmasına yönelik yeni maddeler eklenmiştir (Gerek, 2008). Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk İş Kanunu, 1937 yılında yürürlüğe giren, 3008 sayılı İş Kanunudur (Erdem, 2022). Bu kanundan sonra, 1967 yılında 931 sayılı İş Kanunu ve 1971 yılında 1475 sayılı İş Kanunu ve çıkarılmıştır (iek ve al, 2016 ; Alli, 2008). Avrupa birliğine ye olmak isteyen ülkemiz uyum sürecine uymak amacı ile, 4857 sayılı İş Kanunu'nu 2003 yılında kabul etmiştir. Son Olarak, 20.06.2012 yılında kabul edilen, 6331 sayılı İSG Kanunu ile birlikte Türkiye Cumhuriyeti müstakil bir İş Sağlığı ve Güvenliği Kanuna kavuşmuş olup; bu kanun doğru, yanlış veya eksik uygulamaları ile varlığını sürdürmeye devam etmektedir (Erdem, 2022).

1.4 İşverenlerin İş Sağlığı ve Güvenliği ile İlgili Yükümlülükleri

İş sağlığı ve güvenliği açısından en önemli rol işverenlere verilmiştir. İşverenler, iş güvenliği uzmanları ve işyeri hekimleri tarafından kendilerine bildirilen tehlike ve risklere karşı tedbirleri alacak makam olarak değerlendirilebilir. Ülkemizde 6331 sayılı İSG Kanunu ve ilgili yönetmelikleri işverenlere birçok yükümlülük verilmiştir. İşverenlerin genel yükümlülükleri, risk değerlendirmesi ile ilgili yükümlülükleri, acil durum planları ile ilgili yükümlülükleri, iş kazası ve meslek hastalıklarının bildirimleri ile ilgili yükümlülükleri, sağlık gözetimi ile ilgili yükümlülükleri, çalışanların bilgilendirilmesi ile ilgili yükümlülükleri, çalışanların eğitimleri ile ilgili yükümlülükleri ve çalışan temsilcisi ile ilgili yükümlülükleri alt bölümler halinde detaylı olarak açıklanmıştır.

1.4.1 İşverenlerin İş Sağlığı ve Güvenliği ile İlgili Genel Yükümlülükleri

İş sağlığı ve güvenliğinin sağlanmasında hem dünya da hem de ülkemizde işverenlere iş sağlığı ve güvenliği açısından oldukça önemli yükümlülükler verilmiştir. 89/391/EEC çerçeve direktifi de işverenlere ait yükümlülükleri düzenlemiştir. Bu yükümlülükler aşağıda maddeler halinde verilmiştir (European Economic Council, 1989).

- Risk değerlendirmesi yapılmasının sağlanması.
- Çalışanlara eğitim verilmesinin sağlanması.
- İşyeri hekimi ve iş güvenliği uzmanı çalıştırılması.
- Ortam gözetimi ve denetimi yapılması.
- Diğer koruyucu tedbirlerin alınmasının sağlanması.

Ülkemizde de İSG kanunu tarafından işverenlere verilen genel yükümlülükler, işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliği sisteminin kurulması için oldukça önemlidir. İSG Kanunun 4.maddesine göre işverenler, çalışanların iş sağlığı ve güvenliğini sağlamakla yükümlüdür. Bu yükümlülüklerin yerine getirilmesi için aşağıda belirtilen maddelerin tamamı işveren tarafından gerçekleştirilmelidir.

- İşyerlerinde mesleki olarak doğabilecek risklerin önüne geçilmesi ve çalışanlara eğitim ve bilgi verilmesi dahil olmak üzere her türlü iş sağlığı ve güvenliği tedbirinin alınması, iş sağlığı ve güvenliği için gerekli olan araç ve gereçlerin sağlanması, işyeri içerisinde ki sağlık ve güvenlik tedbirlerini değişen şartlara uygun hale getirilmesi ve mevcut iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerinin iyileştirilmesi için çalışmalar yapmak.
- İşyerlerinde ya da işin yürütüldüğü alanlarda alınan iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyulup uyulmadığı izlemek, denetlemek ve uygunsuzluklar var ise bu uygunsuzlukların giderilmesinin sağlanması.
- İşyerinde var olan tehlike ve risklerin belirlenmesi için risk değerlendirmesinin risk değerlendirme ekibi tarafından yapılmasının sağlanması.
- Çalışanlara herhangi bir görev verirken, çalışanların görev için sağlık ve güvenlik yönünden uygunluğunu göz önünde bulundurmak.
- Yeterli düzeyde bilgisi, donanımı ve eğitimi olup talimat alan çalışanlar dışındaki diğer çalışanların hayati ve özel tehlike barındıran yerlere girmemesi sağlamak.

Yukarıda belirtilen 89/391/EEC çerçeve direktifinde bulunan yükümlülükler ve İSG kanununca belirtilen yükümlülükler işverenler tarafından yerine getirildiğinde, iş kazası ve meslek hastalıklarının sayılarında önemli düşüşler yaşanabileceği söylenebilir.

İşverenlerin iş sağlığı ve güvenliğini sağlamak için uzman kişi, kurum ya da kuruluşlardan aldıkları hizmetler ve çalışanların iş sağlığı ve güvenliği alanındaki yükümlülükleri sorumluluklarını ortadan kaldırmamaktadır. Ayrıca işverenler, alınan iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili tedbirlerden doğacak maliyetleri çalışanlara yansıtmamakla da yükümlüdürler (28339 sayılı Resmi Gazete, 2012).

1.4.2 İşverenlerin Risk Değerlendirmesi İle İlgili Yükümlülükleri

6331 sayılı İSG Kanunu ve Risk Değerlendirmesi Yönetmeliğine göre işverenler işyerlerinde bulunan tehlike ve riskleri belirlemek ve mücadele etmek için risk değerlendirmesi yapıp ya da yaptırmakla yükümlüdürler (28512 sayılı Resmi Gazete, 2012). Ancak ilgili yönetmelik ve kanuna göre işverenler risk değerlendirmesini tek başlarına yapamazlar. Risk değerlendirmesi, risk değerlendirme ekibi tarafından yapılmalıdır. İşverenler ise risk değerlendirme yönetmeliğine göre risk değerlendirme ekibinin ihtiyaç duyduğu her türlü belge ve bilgiyi temin etmek zorundadır.

6331 sayılı İSG Kanunun 10 maddesine göre; işverenler risk değerlendirme ekibi tarafından yapılan risk değerlendirmesinin yapım aşamasında bazı hususlara dikkat edilmesini sağlarlar. Bu hususlar aşağıda maddeler halinde verilmiştir

- İşyeri içerisinde ya da işin yürütüldüğü alanlarda belirli risklerden etkilenen ya da etkilenecek olan çalışanların durumları.
- Kullanılan ya da kullanılacak olan iş ekipmanları, kimyasallar ve müstahzarların seçimi.
- İşyerinin ya da işin yürütüldüğü alanların tertibi ve düzeni.
- Genç, Engelli veya Gebe gibi özel politika gerektiren gruplar ve kadın çalışanların durumu.

Yukarıda maddeler halinde belirtilen hususlara dikkat çekmek amacı ile; işverenler, işyerlerinde ya da işin yürütüldüğü alanlardaki çalışanların iş sağlığı ve güvenliğini sağlamak için maruz kalacakları tehlike ve risklere yönelik gerekli kontrol, ölçüm, araştırma ve incelemelerin yapılmasını sağlamak ve risk değerlendirmesi sonucunda ortaya çıkan tehlike ve risklere karşı kullanılacak olan koruyucu donanımı veya ekipmanı belirlemekle ve ayrıca; uygulanacak olan iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerinin ve çalışma düzeni ve üretim metotlarının, çalışanların sağlık ve güvenliğini sağlayacak ve yükseltecek seviyede olmasını temin etmekle yükümlüdür (28339 sayılı Resmi Gazete, 2012).

1.4.3 İşverenlerin Acil Durumlar ve Acil Durum Planları İle İlgili Yükümlülükleri

İşverenlerin işyerlerinde ya da işin yürütüldüğü alanlarda gerçekleşebilecek acil durumlardan çalışanların etkilenmemesi için çok önemli yükümlülükleri vardır. İşverenlerin acil durumlar ile ilgili yükümlülükleri, 6331 sayılı İSG Kanunu'nun 11 maddesi ve İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmeliğin 5. maddesi ile düzenlenmiştir. Bu yükümlülükler aşağıda maddeler halinde verilmiştir.

- Çalışma ortamı, kullanılan malzemeler, maddeler, ekipmanlar ve işyerinin çevresi dikkate alınarak, çalışanı ve işyerini etkileyecek acil durumlar önceden değerlendirilerek gerçekleşmesi muhtemel acil durumların tespit edilmesinin sağlanması.
- Gerçekleşmesi muhtemel ya da gerçekleşen acil durumların etkilerinin önlenmesi ve sınırlandırılması için gerekli tedbirlerin alınması.
- Acil Durum Planı ve Tatbikatların yapılmasının sağlanması.
- İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmeliğin 11. Maddesinde belirtilen sayıda ve tehlike sınıfına uygun olarak acil durum ekiplerinin görevlendirilmesi ve gerekli eğitimleri almalarının sağlanması.
- İlk yardım, acil tıbbi müdahale, yangınla mücadele ve kurtarma konusunda ilgili kuruluşlar ile iletişime geçerek gerekli olan düzenlemelerin yapılmasının sağlanması.
- Gerçekleşen acil durumlarda enerji kaynaklarından ya da diğer sistemlerin olumsuz durumlar yaratmadan devre dışı bırakılması için gerekli tedbirlerin alınmasının sağlanması.
- Bulunması halinde alt işveren ya da geçici olarak iş ilişkisi kurulan işverenlerin çalışanları ile işyerindeki ziyaretçi, müşteri ve diğer kişilerin acil durumlar ile ilgili bilgilendirilmesinin sağlanması.

İşverenlerin işyerlerinde gerçekleşen acil durumlar sonrasında çalışanların işyerinden tahliye edilmesi ile ilgili yükümlülükleri de vardır. 6331 sayılı İSG Kanunu göre düzenlenen bu yükümlülükler aşağıda maddeler halinde verilmiştir.

- Acil durumlarda çalışanların işlerini hemen bırakıp, güvenli bir alana gitmeleri için önceden gerekli düzenlemelerin yapılması ya da yapılmasının sağlanarak, çalışanlara gerekli talimatların verilmesi.
- Acil durumun devam etmesi halinde zorunluluk olmadıkça , gerekli donanım ve özel olarak görevlendirilen çalışanlar haricindeki diğer çalışanların işyerine girmelerinin önlenmesi.

Acil Durumlar ile mücadele de yukarıda belirtilen hususların yerine getirilmesi oldukça önemlidir. Bu hususların işveren tarafından yerine getirilmesi gerekmektedir.

1.4.4 İşverenlerin İş kazası ve Meslek hastalıklarının Kayıtları ve Bildirimleri ile İlgili Yükümlülükleri

İşverenlerin işyerinde ya da işin yürütüldüğü yerlerde meydana gelen iş kazası ve meslek hastalıklarının kayıt altına alınması ve Sosyal Güvenlik Kurumu'na bildirilmesi ile ilgili yükümlülükleri vardır. 6331 sayılı İSG Kanunun 14 maddesine göre düzenlenen bu yükümlülükler aşağıda maddeler halinde verilmiştir.

- İşyerinde ya da işin yürütüldüğü yerlerde meydana gelen iş kazası ve meslek hastalıklarının incelenerek kayıtlarının tutulması ve rapor haline getirilmesi.
- İşyerinde ya da işin yürütüldüğü yerlerde meydana gelen, ölüm ve yaralanmaya neden olmadığı halde işyerini ya da işyerinde ki makinelerde zarara yol açan ve çalışanlara, işyerine ve makinelere zarar verme potansiyeli bulunan olayları inceleyerek rapor düzenlenmesinin sağlanması.
- Gerçekleşen iş kazalarının 3 iş günü içerisinde Sosyal Güvenlik Kurumu'na bildirilmesi.
- İşyeri hekimi ya da Sağlık sunucuları tarafından kendisine bildirilen meslek hastalıklarının 3 iş günü içerisinde Sosyal Güvenlik Kurumu'na bildirilmesi.

Yukarıda belirtilen bu yükümlülükler işveren tarafından yerine getirilmesi ve takip edilmesi oldukça önemlidir. İş kazası ve meslek hastalıklarının bildirimleri, istatistiksel açıdan önemli olup, kullanılan tedbir yöntemlerinin yararlı olup olmadığı konusunda da bilgi verebileceği söylenebilir.

1.4.5 İşverenlerin Sağlık Gözetimi İle İlgili Yükümlülükleri

İşverenlerin, işyerlerinde istihdam ettikleri çalışanlara sağlık gözetimi yapılması ile ilgili yükümlülükleri vardır. 6331 sayılı İSG Kanunun 15 maddesine göre düzenlenen bu yükümlülükler aşağıda maddeler halinde verilmiştir.

- Çalışanların işyerlerinde ya da işin yürütüldüğü yerlerde maruz kalacakları risklere karşı sağlık gözetimlerinin yapılmasının sağlanması.
- Çalışanların işe girişlerinde, iş değişikliği yaptıkları hallerde sağlık muayenesinin yapılmasının sağlanması.
- İş kazası, meslek hastalığı ya da diğer sağlık sorunlarından kaynaklı olarak iş den bir süre uzak kalıp, işe döndüklerinde çalışanın talep etmesi halinde sağlık gözetiminin yapılmasının sağlanması.
- Tehlike sınıfına, çalışanın ve işin niteliğine uygun olarak Bakanlıkça belirtilen sürelerde sağlık gözetiminin tekrarlanmasının sağlanması.
- Tehlikeli ve çok tehlikeli sınıfta işyeri yer alıyorsa, çalışanların sağlık raporu olmadan çalışmalarının engellemesi.

- Sağlık gözetiminden kaynaklı doğacak maliyetlerin çalışanlara yansıtılmaması.
- Çalışanların sağlık ile ilgili bilgilerinin gizli tutulmasının sağlanması.

Yukarıda belirtilen hususlarda sağlık gözetimi yapılması önemli olup işverenlerin bu uygulamaları takip etmeleride çalışanların sağlıkları ile ilgili hususlarda zarar görmelerini engelleyecek durumlar olarak değerlendirilebilir.

1.4.6 İşverenlerin Çalışanların Bilgilendirilmesi İle İlgili Yükümlülükleri

İşverenlerin, işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliği sisteminin devamlılığının sağlanması için çalışanları ve çalışan temsilcilerini bilgilendirme yükümlülüğü vardır. 6331 sayılı İSG Kanunun 16 maddesine göre, İşverenler çalışan temsilcisi ve çalışanları aşağıda maddeler halinde belirtilen konularda bilgilendirmek zorundadır.

- İşyerlerinde ya da işin yürütüldüğü yerlerde karşılaşılabilecek riskler ve bu risklere karşı uygulanacak olan önleyici ve sınırlayıcı tedbirler konusunda.
- Çalışanlara ve Çalışan temsilcilerine ait yasal hak ve sorumluluklar konusunda.
- Acil durumlarda görev yapan acil durum ekiplerinin kimlerden oluştuğu konusunda.

Bu bilgilendirmelerin yapılması iş sağlığı ve güvenliği açısından önemli olup belirli periyotlarda tekrar edilmesinin yararlı olabileceği söylenebilir.

1.4.7 İşverenlerin Çalışanların Eğitimleri İle İlgili Yükümlülükleri

İşverenlerin, çalışanların iş sağlığı ve güvenliği eğitimi almalarının sağlanması ile ilgili yükümlülükleri vardır. Bu yükümlülükler 6331 sayılı İSG Kanunun 17 maddesi ve Çalışanların İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimlerinin Usul ve Esasları Hakkındaki Yönetmeliğin 5 maddesi ile düzenlenmektedir.

İşverenlerin 6331 sayılı İSG Kanununa göre çalışanların eğitimleri ile ilgili yükümlülükleri aşağıda gösterildiği gibidir.

- Çalışanların iş sağlığı ve güvenliği eğitimleri almaları sağlanmalıdır. İlgili eğitimlerin işe girişlerde, işyeri değişikliklerinde, işyerinde kullanılan ekipmanların değiştirilmesinde ve işyerinde yeni teknoloji kullanıldığında özellikle verilmesinin sağlanması gereklidir. Verilen bu eğitimler, işyerlerinde yeni risklerin ortaya çıkması halinde ve düzenli aralıklarla yenilenmelidir.
- Çalışan temsilcilerinin özel olarak eğitim almaları sağlanmalıdır.
- Tehlikeli ve çok tehlike sınıfta yer alan işyerlerinde çalışacak olan çalışanların yapacakları işle ilgili mesleki eğitim almamaları durumunda çalıştırılmamaları yerine getirilmelidir.

- Kendi işyerleri tehlikeli ve çok tehlikeli sınıfta yer alması halinde, diğer işyerlerinden kendi işyerlerine gelen çalışanların yapacakları işle ilgili tehlike ve risklere uygun olarak iş sağlığı ve güvenliği eğitimi almamaları halinde çalışmalarına izin verilmemelidir.
- Geçici iş ilişkisi kurulması halinde, çalışanların iş sağlığı ve güvenliği eğitimi almaları sağlanmalıdır.
- İş sağlığı ve güvenliği eğitim maliyetlerinin çalışanlara yansıtılması durumları engellenmelidir.

İşverenlerin Çalışanların İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimlerinin Usul ve Esasları Hakkındaki Yönetmeliğe göre yükümlülükleri aşağıda gösterildiği gibidir.

- İş sağlığı ve güvenliği eğitim programının hazırlanarak, hazırlanan eğitim programına göre eğitimlerin verilmesinin sağlanması.
- Çalışanların eğitim programlarına katılımlarını gerçekleştirerek, katılımların eğitim katılım tutanağı ile birlikte kayıt altına alınmasının sağlanması.
- Eğitim programı sonrasında çalışanlara eğitim belgesi düzenlenmesinin sağlanması.
- Asıl işveren ve alt işveren ilişkisinin bulunduğu işyerlerinde, herkesin kendi çalışanlarının iş sağlığı ve güvenliği eğitimi almalarının sağlanması.
- Asıl işverenlerin, alt işverenlerin çalışanlarının iş sağlığı ve güvenliği eğitimi aldıklarına dair belgeleri kontrol etmeleri ve alt işverenin çalışanlarına işyerlerine ait riskler konusunda bilgi verilmesinin sağlanması.

İşverenler iş sağlığı ve güvenliği eğitimlerinin verilmesini ve yukarıda belirtilen hususların yerine getirilmesini sağlamalıdır.

1.4.8 İşverenlerin Çalışan Temsilcisi Belirlenmesi ile ilgili Yükümlülükleri

İşverenlerin işyerlerinde çalışan temsilcisi bulundurması ile ilgili yükümlülükleri vardır. Bu yükümlülükler 6331 sayılı İSG Kanunu ve iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili Çalışan Temsilcisinin Nitelikleri ve Seçilme Usul ve Esaslarına İlişkin Tebliğ’de belirtilmiştir.

6331 sayılı İSG Kanununa göre işverenlerin çalışan temsilcisi ile ilgili yükümlülükleri aşağıda maddeler halinde verilmiştir .

- İşyerlerinin bölümlerinde yer alan riskler ve 6331 sayılı İSG Kanunun 20. maddesinde yer alan çalışan sayısına uygun olarak verilen çalışan temsilcisi sayısı dikkate alınarak çalışan temsilcisinin seçilmesi ve seçim yapılamaması durumunda ise, işyerinde dengeli bir dağıtım göz önünde bulundurularak atamanın gerçekleştirilmesi.
- Birden fazla çalışan temsilcisinin bulunması halinde çalışan temsilcilerinin arasından baş temsilci seçilmesinin sağlanması.

- Görevlerini yapmalarından dolayı çalışan temsilcisi ve destek elemanlarının herhangi bir baskı ve kısıtlamaya maruz kalmamalarının sağlanması.

Çalışan Temsilcisinin Nitelikleri ve Seçilme Usul ve Esaslarına İlişkin Tebliğin 4 maddesine göre işverenlerin çalışan temsilcisi ile ilgili yükümlülükleri aşağıda maddeler halinde verilmiştir (28750 sayılı Resmi Gazete, 2013).

- Çalışan temsilcilerinin görevlerini yerine getirmeleri için gerekli olan imkanların sağlanması.
- İşyerinde sendika temsilcisi bulunması halinde, işyeri sendika temsilcisinin çalışan temsilcisi olarak görevlendirilmesinin sağlanması.
- Çalışan temsilcisi belirlenme süreci ile ilgili tüm işlemlerin yapılmasının sağlanması.
- Belirlenen çalışan temsilcisinin işyerinde ilan edilmesinin sağlanması

İşverenler yukarıda belirtilen kanun ve tebliğ de yer alan hususlara uygun olarak çalışan temsilcisi ile ilgili yükümlülükleri yerine getirmelidirler.

1.5 Çalışanların İş Sağlığı ve Güvenliği ile İlgili Yükümlülükleri

ILO standartları, çalışanların iş sağlığı ve güvenliği açısından çalışanların rolünü özellikle vurgulamıştır. İş kazası ve meslek hastalıklarını önlemede çalışanların iş sağlığı ve güvenliğine katılım sağlamaları önemli bir rol oynamaktadır. Çalışanların ILO standartlarına göre çeşitli yükümlülükleri vardır. ILO standartlarına göre çalışanlar kişisel koruyucu donanımları kullanmalıdırlar ve kendilerinin ya da yaptıkları işten etkilenen çalışma arkadaşlarının hayatını tehlikeye düşürmemelidirler. Ayrıca çalışanların, işyerinde ciddi bir tehlike ile karşılaştıklarında idarecilere bu konuyu bildirmeleri gerekmektedir (Demir, 2020).

Ülkemizde 6331 sayılı İSG Kanunun 19 maddesine göre düzenlenen çalışanların yükümlülükleri aşağıda maddeler halinde verilmiştir.

- Çalışanlar kendilerinin ya da yaptıkları işten etkilenen çalışma arkadaşlarının sağlık ve güvenliğini tehlikeye düşürmemelidir.
- İşyerindeki makine, cihaz, araç, gereç ve diğer üretim araçlarını kurallarına uygun şekilde kullanmalı ve makine, cihaz, araç, gereç ve diğer üretim araçlarına ait koruyucu donanımları çıkartmamalıdırlar.
- Kişisel koruyucu donanımları kurallarına uygun şekilde kullanmalıdır.
- İşyeri içerisinde ciddi ve yakın bir tehlike ile karşılaşıldığında işverene veya çalışan temsilcisine haber verilmelidir.
- Teftişlerde ortaya çıkan aksaklıklarla ilgili işveren ve çalışan temsilcisi ile işbirliği yapılmalıdır.

- İş sağlığı ve güvenliği açısından kendi görev alanı ile ilgili olarak işveren ve çalışan temsilcisi ile işbirliği yapılmalıdır.

Çalışanlar yukarıda belirtilen yükümlülüklerin tamamını yerine getirmeleri çalışma hayatında sağlık ve güvenliğin sağlanması açısından önemli olduğu söylenebilir.

1.6 İş Güvenliği Uzmanlarının İş Sağlığı ve Güvenliği ile İlgili Yükümlülükleri

İş güvenliği uzmanlarının tarihçelerine kısaca bakıldığında, mesleğin kökeninin 19. Yüzyılda İngiltere'ye dayandığı görülmekte olup (Karanfil, 2023); ilk temel çalışmanın ise, Hale'ye ait 1995 tarihinde yayımlanan "Occupational health and safety professionals and management: identity, marriage, servitude or supervision?" isimli araştırma makalesidir (Karakaya, 2018). Hale'nin bu çalışmasının 1995 yılında yayımlandığı dikkate alındığında, İş Güvenliği Uzmanı kavramının bilimsel literatürde yaklaşık 30 yıllık bir geçmişe sahip olan yeni bir kavram olduğu anlaşılmaktadır. İş güvenliği uzmanı kavramı ülkemizde ise ilk defa 2003 yılında yayımlanan 4857 sayılı İş Kanunu ile yer almıştır (Bıyıkçı, 2010). Bu nedenle, iş güvenliği uzmanı meslek alanının ülkemizde henüz yeni bir uzmanlık alanı olduğundan zamanla daha da gelişeceği düşünülebilir. Daha sonra 6331 sayılı İSG Kanunun ülkemizde yürürlüğe girmesi ile birlikte iş güvenliği uzmanı kavramı daha detaylı olarak ele alınmıştır. 6331 sayılı İSG Kanunun 3. Maddesinde kimlerin iş güvenliği uzmanı olabileceği belirtilmiştir. İş sağlığı ve güvenliği mevzuatına göre iş güvenliği uzmanlarının da bir çalışan olduğu açıkça tanımlanmıştır. (Şahin, 2017).

İş güvenliği uzmanlarının görevlendirilmesinde tehlike sınıflarına göre görevlendirilme yapılmaktadır. Az tehlikeli işyerlerinde, C sınıfı iş güvenliği uzmanlığı belgesine, tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde B sınıfı iş güvenliği uzmanlığı belgesine ve çok tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde A sınıfı iş güvenliği uzmanlığı belgesine sahip profesyoneller görevlendirilir (Alpagut, 2014).

Ülkemizde iş güvenliği uzmanlarının görev, yetki ve sorumluluklarına ait düzenlemeler, 6331 sayılı İSG Kanunu, İş Güvenliği Uzmanlarının Görev, Yetki, Sorumluluk ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik ve diğer iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili yönetmeliklerin belirli kısımlarında düzenlenmektedir. İş güvenliği uzmanlarının görevleri, çalışma süreleri ve yasal yükümlülükleri alt bölümler halinde açıklanmıştır.

1.6.1 İş Güvenliği Uzmanlarının Görevleri

İş güvenliği uzmanları, çalışanların sağlık ve güvenliklerinin sağlanması için çeşitli görevlere sahiptirler. İş güvenliği uzmanlarının bu görevleri, risk değerlendirme ekibi içerisinde yer almak, acil durum planının gerçekleştirilmesine katkı sağlamak, işyeri içerisinde ki tehlike ve riskleri

belirleyerek işverene bilgi vermek, iş kazalarının nedenlerini araştırmak ve İSG eğitimleri vermek olarak özetlenebilir (Ertaş, 2023).

Ülkemizde iş güvenliği uzmanlarının görevleri 6331 sayılı İSG Kanunun 8. Maddesinde düzenlenmiştir. İlgili 8. maddeye göre, iş güvenliği uzmanlarının görevlerini bağımsız ve etik kurallar çerçevesinde yürütmeleri gerekmektedir. İş güvenliği uzmanları işyerinde bulunan tehlike ve riskleri işverene yazılı olarak bildirmekle yükümlüdürler. Bu yükümlülüğü rehberlik ve danışmanlık hizmeti ile birlikte yerine getirmelidirler. İşyeri içerisinde acil durdurmayı gerektirecek tehlike ve risk var ise işverenin bu durumlara karşı tedbir almaması halinde, yetkili mercilere durumu bildirme yükümlülüğüne sahiptirler. Acil durdurma gerçekleştirilmediği durumlarda, bildirim yaptıkları için işverenler, iş güvenliği uzmanlarının sözleşmesini sona erdiremezler.

İş Güvenliği Uzmanlarının Görev, Yetki, Sorumluluk ve Eğitimleri Hakkında Yönetmeliğin 9. maddesine göre ise; iş güvenliği uzmanları, rehberlik, risk değerlendirmesi, çalışma ortamı gözetimi, eğitim, bilgilendirme, kayıt ve ilgili birimlerle işbirliği yapma görevleri vardır.

1.6.2 İş Güvenliği Uzmanlarının Çalışma Süreleri

İş güvenliği uzmanlarının çalışma süreleri, işyerlerinin tehlike sınıfı ve çalışan sayısına göre belirlenmektedir. İş güvenliği uzmanlarının görev, yetki, sorumluluk ve eğitimleri hakkındaki yönetmeliğinin 12 maddesine göre; İş güvenliği uzmanları az tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde çalışan başına 10 dakika, tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde çalışan başına 20 dakika, çok tehlikeli işyerlerinde çalışan başına 40 dakika görev yapmaktadırlar. Ayrıca az tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde 1000 çalışan için, tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde 750 çalışan için, çok tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde 500 çalışan için bir tam zamanlı iş güvenliği uzmanı görevlendirilir (28512 Sayılı Resmi Gazete, 2012).

1.6.3 İş Güvenliği Uzmanlarının Yükümlülükleri

İş güvenliği uzmanlarının görev, yetki, sorumluluk ve eğitimleri hakkındaki yönetmeliğinin 11 maddesine göre; İş güvenliği uzmanları; mümkün olduğu kadar işi aksatmamakla, verimli bir çalışma ortamının sağlanmasına katkıda bulunmakla, işyerlerinin sırlarını ifşa etmemekle, işin acil durdurulması gereken durumlarda işverenin durdurulmaması halinde Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğüne bildirimde bulunmakla ve gerekli olan durumlarda onaylı defteri yazmakla yükümlüdür.

1.7 İşyeri Hekimlerinin İş Sağlığı ve Güvenliği ile İlgili Yükümlülükleri

Dünyada ve ülkemizde işyeri hekimliğinin tarihçesi oldukça eskidir. İşyeri hekimliği 1900'lü yıllarda madencilik, imalat ve tarım sektöründeki gelişmelere bağlı olarak Çin ve Afrika'da

gelişmiştir (Hunter, 1978). Daha sonraları Avrupa’da gelişiminini sürdürmüştür (World Health Organization, 2000). Ülkemizde ilk olarak işyeri hekimliği kavramı 1930 yılında Umumi Hıfzısıhha Kanunu ile ülkemize girmiştir (Karagöz, 2006).

İşyeri hekimliği, çalışanların sağlıkları, çalışma koşulları ve sağlık ile ilgili durumlarını inceleyen uzmanlık alanıdır (World Health Organization, 2000). ILO diğer bir işyeri hekimi tanımını, hekimlik ve sağlık konusunda ihtisas yapmış ya da uzmanlık almış ve bu alanda çalışmak için sertifikası bulunan pratisyen hekim olarak ifade etmektedir (Occupational Physician, 2009).

Ülkemizde işyeri hekimlerinin, görev, yetki, sorumlulukları ve eğitimleri ile ilgili çalışmalar, 6331 sayılı İSG Kanunu, İşyeri Hekimi ve Diğer Sağlık Personelinin Görev, Yetki, Sorumluluk ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik ve ilgili yönetmeliklerin belirli kısımlarında düzenlenmektedir. İşyeri hekimlerinin görevleri, çalışma süreleri, sağlık gözetimi yükümlülükleri, yetkileri, acil durumlar ile ilgili yükümlülükleri alt bölümler halinde açıklanmıştır.

1.7.1 İşyeri Hekimlerinin Görevleri

İşyeri hekimleri çalışanların sağlık kontrollerini yapmalı ve sağlık durumlarını geliştirmelidir. Ayrıca işyeri hekimleri çalışma ortamındaki çalışanların sağlığını, zararlı tehlike ve risklere karşı koruma tedbirleri almaları için önerilerde bulunmalıdır (Başıl, 2003).

Ülkemizde işyeri hekimlerinin görevleri 6331 sayılı İSG Kanunun 8. maddesinde ve İşyeri Hekimlerinin ve Diğer Sağlık Personellerinin Görev, Yetki, Sorumluluk ve Eğitimleri Hakkında Yönetmeliğin 9. maddesinde detaylı olarak düzenlenmiştir.

6331 sayılı İSG Kanunu’nun 8. maddesine göre; işyeri hekimleri, işyeri içerisindeki tehlike ve risklere karşı alınacak tedbirleri işverene yazılı olarak bildirirler. Eğer işverenler işyeri içerisinde hayati tehlike arz eden konularda tedbir almazlarsa, işyeri hekimleri ilgili mercilere bu durumu bildirmek zorundadır.

İşyeri Hekimlerinin ve Diğer Sağlık Personellerinin Görev, Yetki, Sorumluluk ve Eğitimleri Hakkında Yönetmeliğin 9. Maddesine göre ise; işyeri hekimleri rehberlik, risk değerlendirmesi, sağlık gözetimi, eğitim, bilgilendirme, kayıt ve diğer birimlerle işbirliği görevlerine sahiptirler.

1.7.2 İşyeri Hekimlerinin Çalışma Süreleri

İşyeri hekimlerinin çalışma süreleri tehlike sınıfına ve çalışan sayısına göre belirlenmektedir. İşyeri hekimleri az tehlikeli işyerlerinde çalışan başına 5 dakika, tehlikeli işyerlerinde çalışan başına 10 dakika, çok tehlikeli işyerlerinde çalışan başına 15 dakika görev yapmaktadır. Ayrıca az tehlikeli işyerlerinde 2000 çalışana, tehlikeli işyerlerinde 1000 çalışana, çok tehlikeli işyerlerinde 750 çalışana bir tane tam zamanlı işyeri hekimi görevlendirilir (28713 sayılı Resmi Gazete, 2013).

1.7.3 Sağlık Gözetimi

Sağlık gözetimi daha çok çalışanların sağlıkları ile ilgili yapılan denetimleri ifade etmektedir (Arpat ve Bertan, 2020). Ülkemizde sağlık gözetimi ile ilgili düzenlemeler 6331 sayılı İSG Kanunu ve İşyeri Hekimlerinin ve Diğer Sağlık Personellerinin Görev, Yetki, Sorumluluk ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelikte detaylı şekilde düzenlenmiştir. İlgili kanun ve yönetmelik, sağlık gözetiminin yapılmasının sağlanmasını işverene yükümlülük olarak verirken, sağlık gözetimi yapma yükümlülüğünü de işyeri hekimine vermiştir. 6331 sayılı İSG Kanununa göre belirli durumlarda sağlık gözetiminin tekrar edilmesi gerekmektedir. Sağlık gözetiminin hangi şartlarda yenilenmesi gerektiği aşağıda maddeler halinde verilmiştir.

- İşe girişlerde.
- İş değişikliklerinde.
- İş kazası, meslek hastalığı ya da diğer hastalıklardan dolayı işten uzak kalınması durumunda çalışanın talep etmesi halinde.
- Bakanlığın belirlediği periyotlarda.

1.7.4 İşyeri Hekimlerinin Yetkileri

İşyeri hekimlerinin yetkileri, İşyeri Hekimlerinin ve Diğer Sağlık Personellerinin Görev, Yetki, Sorumluluk ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelikte düzenlenmiştir. İlgili yönetmeliğe göre, işyeri hekimleri işyeri içerisinde hayati ve ciddi bir tehlike olduğunda işverene başvurma yetkileri vardır. Bu kapsamda, işyeri hekimleri, işyerinde görevi ile ilgili araştırma yapmak ve çalışanlar ile görüşme yapma yetkisine sahiptir. İşyeri hekimleri görevleri ile ilgili istedikleri belgelere ulaşabilirler ve işverenin bilgisi dahilinde kurum ve kuruluşlar ile işbirliği yapabilirler.

1.8 Acil Durumlar İle İlgili Yükümlülükler

Dünyada ve ülkemizde, afetler ve acil durumlar önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır (İytemür ve Tekeli Yeşil, 2020). Afet kelimesinin kökeni arapça olup, büyük felaket yıkım anlamına gelmektedir (Baysal, 2018). Acil durumlar ise can ve mal kaybına yol açma potansiyeli bulunan, beklenmedik zamanlarda meydana gelen olaylar olarak tanımlanır (Akyel, 2005).

İşyerlerinde afet ve acil durumlarla mücadele edilmesinde acil durum planları önemli bir yere sahiptir. Acil durum planı, işyerinde meydana gelmesi muhtemel acil durumlara karşı yapılacak olan uygulamaların yer aldığı plan olarak tanımlanır (28681 sayılı Resmi Gazete, 2013).

İşyerlerinde acil durum planlarının nasıl yapılması gerektiği, 6331 sayılı İSG Kanunu ve İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmelikte düzenlenmektedir.

İşyerlerinde gerçekleşmesi muhtemel olan acil durumlarla mücadele edilmesi için destek elemanlarının görevlendirilmesi gerekmektedir. Destek elemanlarının görevlendirilmesi işyerinin tehlike sınıfına ve çalışan sayısına göre yapılır. Az tehlikeli işyerlerinde 50 çalışana kadar, tehlikeli işyerlerinde 40 çalışana kadar, çok tehlikeli işyerlerinde 30 çalışana kadar, Yangınla mücadele, Arama, Kurtarma ve Tahliye konularında birer destek elemanı görevlendirilir. Eğer işyerinin çalışan sayısı 10'dan az ise 1 kişinin görevlendirilmesi yeterlidir. Ayrıca, işyerlerinde, az tehlikeli işyerlerinde 20 çalışana kadar, tehlikeli işyerlerinde 15 çalışana kadar ve çok tehlikeli işyerlerinde 10 çalışana kadar en az 1 tane ilkyardımcı görevlendirilmesi gerekmektedir (28681 sayılı Resmi Gazete, 2013 ; 29429 sayılı Resmi Gazete, 2015).

Acil durum planı yapıldıktan ve acil durum ekipleri belirlendikten sonra işyerlerinde tahliye ve tatbikat yapılması gerekmektedir. Tahliye ve tatbikatlar yılda en az bir defa olmak üzere yapılır. Tahliye ve tatbikatlarda görülen eksiklikler rapor haline getirilerek gerekli düzeltmelerin yapılması sağlanır (28681 sayılı Resmi Gazete, 2013).

1.9 Çalışan Temsilcilerinin İş Sağlığı ve Güvenliği ile İlgili Yükümlülükleri

Temsilci, hak ve görevler için bir kişi ya da grup adına hareket eden kişi olarak tanımlanır (Aydın Alparslan, 2023). İşyerlerinde, çalışan temsilcileri de işyerlerinde İSG yönünden çalışanları temsil etmektedir. Çalışan temsilcisi kavramı, ülkemizde ilk kez 3008 sayılı kanun içerisinde yer almıştır (Orhan ve Uysal, 2019). Çalışan temsilcisi ile ilgili düzenlemeler ILO'nun yayımlandığı sözleşmelerde de yer almaktadır. ILO'nun 135 numaralı sözleşmesine göre işyeri içerisinde ki sendika temsilcisi ya da temsilcileri, işyerlerinde çalışan temsilcisi olarak görev yapabilirler. Çalışan temsilcileri görevlerini yapmalarından dolayı herhangi bir ayrı muameleye maruz kalmaz ve iş güvenceleri ellerinden alınamaz. İşveren, çalışan temsilcisine gerekli kolaylıkları sağlamak zorundadır. ILO'nun 161 numaralı sözleşmesine göre ise; çalışan temsilcileri işverenler ile işbirliği içerisinde olmalıdırlar. İşveren, çalışan temsilcisine gerekli eğitimlerin verilmesini sağlamalıdır. Çalışan temsilcilerinin de , mevzuatın öngördüğü iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili kendilerini ilgilendiren tüm safhalarına katılmaları gerekir.

Ülkemizde çalışan temsilcisi ile ilgili düzenlemeler 6331 sayılı İSG Kanunu ve İş sağlığı ve güvenliği ile ilgili Çalışan Temsilcilerinin Nitelikleri ve Seçilme Usul ve Esaslarına İlişkin Tebliğ'de düzenlenmiştir. Aynı kanunda ayrıca, çalışan temsilcisi sayılarının kaç tane olması gerektiğide açıklanmıştır. İSG kanununa göre, işyerlerinde kaç tane çalışan temsilcisinin bulunacağı, çalışan sayısına göre belirlenmektedir. Çalışan sayısına göre kaç adet çalışan temsilcisi bulundurulması gerektiği ilgili kanunda detaylı olarak düzenlenmiştir.

Çalışan temsilcisinin yetki ve yükümlülükleri, İş Sağlığı ve Güvenliği İle İlgili Çalışan Temsilcilerinin Nitelikleri ve Seçilme Usul ve Esaslarına İlişkin Tebliğ ile düzenlenmektedir. Bu tebliğe göre, çalışan temsilcileri işyerindeki tehlike ve risklere karşı işverenden gerekli tedbirleri almasını isteme hakkına sahiptir. Çalışan temsilcileri, iş sağlığı ve güvenliği çalışmalarına katılarak, iş sağlığı ve güvenliği çalışmalarını izlemek ile yetkilidir. Çalışan temsilcileri, işlerini yaparken öğrendikleri sırları saklamak zorundadırlar ve görevlerini yapmalarından dolayı herhangi bir kısıtlamaya maruz bırakılamazlar.

1.10 Sağlık ve Güvenlik İşaretleri İle İlgili Bilgiler

Canlılar arasında sadece insanlar sembolleri yapacak ve anlayacak düzeydedir. Bu sayede insanlar görsel iletişim yöntemlerini kullanarak, semboller ile neler anlatmak istediğini diğer insanlara aktarabilirler (Zıllıoğlu, 2014). Görsel iletişim yöntemleri iş sağlığı ve güvenliği alanında sağlık ve güvenlik işaretleri olarak kullanılmaktadır. İş sağlığı ve güvenliğinde yer alan kırmızı renkli işaret yasak işareti, tehlike alarmı, yangınla mücadele ekipmanını temsil etmektedir. Sarı renkli işaret uyarı işaretini, mavi renkli işaret zorunluluk işaretini, yeşil renkli işaret acil çıkış bölümlerinin gösterilmesinde, ilkyardım alanlarında, tehlike bulunmayan alanlarda kullanılır (Baran, 2019).

Ülkemizde sağlık ve güvenlik işaretleri ile ilgili düzenlemeler Sağlık ve Güvenlik İşaretleri Yönetmeliği ile düzenlenmektedir. İlgili yönetmeliğe göre; işverenler, toplu koruma tedbirleri kapsamında tehlike ve risklerin ortadan kaldırılamaması durumunda işyerlerinde uygun yerlere sağlık ve güvenlik işaretleri yerleştirilmesini ve çalışanlara sağlık ve güvenlik işaretleri ile ilgili eğitimler verilmesini sağlamadırlar.

1.11 İş kazası ve Meslek Hastalıkları ve Bildirimleri

İş kazası, önceden planlanmamış, çalışanların yaralanmasına ve ölümüne neden olabilen, işyerindeki makine, cihaz, araç ve gereçlerde hasara yol açarak, işyerinin bir süre durmasına neden olan olaylar olarak tanımlanır (Yılmaz, 2007). Meslek hastalıkları ise, zararlı bir etkenden dolayı insan vücudunun etkilenmesi sonucu ortaya çıkan hastalık grubu olarak tanımlanabilir (Tarım, 2017).

Ülkemizde ve Dünya da iş kazası ve meslek hastalıkları önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. ILO'nun yaptığı araştırmalara göre dünya genelinde her 15 saniyede 153 çalışan iş kazası geçirmekte, ve her 15 saniyede 1 çalışan iş kazası ya da meslek hastalığından dolayı hayatı kaybetmektedir (Songur, 2018). Tüm bu veriler iş kazası ve meslek hastalıklarının ne kadar önemli bir sorun olduğunu ortaya koymaktadır.

Ülkemizde iş kazası ve meslek hastalıkları ile mücadele edilmesi için, 6331 sayılı İSG Kanunu çıkartılmıştır. Kanun birçok yönetmelik ile desteklenmiştir. Hangi durumların iş kazası hangi durumların meslek hastalığı sayılacağı ise 5510 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununda açıklanmıştır (26200 sayılı Resmi Gazete, 2006).

İş kazası ve meslek hastalıkları bildirimleri 6331 sayılı İSG Kanunu ile düzenlenmektedir. 6331 sayılı İSG Kanununa göre bütün iş kazaları ve meslek hastalıkları kayıt altına alınmalıdır. İş kazası ve meslek hastalıkları işveren tarafından 3 iş günü içerisinde SGK'ya bildirilmelidir. Ayrıca sağlık kuruluşları da kendilerine intikal eden iş kazası ve meslek hastalıklarını en geç 10 gün içerisinde SGK'ya bildirmek zorundadırlar.

1.12 Kişisel Koruyucu Donanımlar

6331 sayılı İSG Kanuna göre iş kazası ve meslek hastalıklarına karşı alınacak tedbirlerde toplu koruma tedbirlerine öncelik verilmesi gerekmektedir. İş kazaları ve meslek hastalıkları ile mücadelede öncelik kişisel koruma tedbirlerine verilmez. Kişisel koruyucu donanımlar genellikle toplu koruma tedbirlerinin yetersiz olduğu durumlarda kullanılmaktadır (Hendem, 2007).

İş Sağlığı ve Güvenliği İdaresi (OSHA)'ya göre kişisel koruyucu donanımlar ile ilgili işverenlerin genel sorumlulukları aşağıda maddeler halinde verilmiştir (OSHA, 2004).

- Risk değerlendirmesi yapılmasını sağlamak.
- Çalışanların kullanması için uygun kişisel koruyucu donanımların seçilmesi ve seçilen donanımların tedarik etmek.
- Çalışanlara kişisel koruyucu donanımlar ile ilgili eğitim verilmesinin sağlanmak.
- Bozuk veya hasar almış kişisel koruyucu donanımların yenisi ile değiştirilmek.
- Kişisel koruyucu donanımların etkinliğinin periyodik olarak kontrol edilmesini sağlamak.

OSHA'ya göre kişisel koruyucu donanımlar ile ilgili çalışanların sorumlulukları aşağıda maddeler halinde verilmiştir (OSHA, 2004).

- Uygun kişisel koruyucu donanımları kullanmak.
- Kişisel koruyucu donanımlar ile ilgili eğitimlere katılmak.
- Kişisel koruyucu donanımların bakımlarını yapmak.
- Kişisel koruyucu donanımları özenli bir şekilde kullanmak.
- Kişisel koruyucu donanım bozuk ya da kırık olduğunda, amirine haber vermek.

Ülkemizde kişisel koruyucu donanımlar ile ilgili düzenlemeler Kişisel Koruyucu Donanımların İşyerlerinde Kullanılması Hakkında Yönetmelik ile düzenlenmektedir. İlgili yönetmeliğe göre işyerlerinde kullanılan kişisel koruyucu donanımların tamamının yönetmeliğe uygun olması gerekmektedir. Yönetmeliğe göre; Kişisel koruyucu donanımların tamamında CE işareti ve

Türkçe kullanım kılavuzu olmalıdır. Birden çok tehlikenin olduğu işyerlerinde tüm tehlikeleri kapsayacak şekilde kişisel koruyucu donanım tercih edilmelidir. Kişisel koruyucu donanımlar işveren tarafından ücretsiz olarak verilmeli, ya da kırık olan parçaları değiştirilerek, her zaman kullanıma hazır halde bulundurulmalıdır. Kişisel koruyucu donanımlar hijyenik ortamda muhafaza edilmeli ve yeterli sayıda olmaları sağlanmalıdır. İşveren, çalışanların kişisel koruyucu donanımlar konusunda eğitim almalarını sağlamalıdır. Kişisel koruyucular ile ilgili detaylı bilgiler kişisel koruyucu donanımların işyerlerinde kullanılması hakkında yönetmeliğin 6. ve 7. maddelerinde yer almaktadır (28695 sayılı Resmi Gazete, 2013)

Kişisel koruyucu donanımlar hususunda yukarıda verilen bilgilere uygun olarak kullanılmasının sağlanması oldukça önemlidir.

1.13 İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimleri

İçinde bulunduğumuz çağ, bilgi çağı olarak kabul edilmektedir. Çağımızda problemleri tespit ederek bu problemlere karşı tedbir almanın yegâne yolu eğitimidir (Akın, 2012). İşyerlerinde çalışanların tehlikelerden korunması ve risklerden kaçınması için dünya genelinde iş sağlığı ve güvenliği eğitimleri önleyici bir faaliyet olarak yer almaktadır (Burke ve Sockbeson, 2016). İş sağlığı ve güvenliği eğitimi, çalışanların yaptıkları işten dolayı karşı karşıya kalacakları riskler karşısında bilinçlenmelerini sağlayan ve düzenli aralıklar ile yapılan çalışmalar olarak tanımlanır (Ateş, 2020). Çalışanların sağlıklı ve güvenli bir ortamda çalışmalarının sağlanması için iş sağlığı ve güvenliği eğitimleri önemlidir. ILO'nun 155 ve 161 numaralı sözleşmeleri ile Avrupa Birliğinin 89/391 sayılı çerçeve direktifi de bu öneme dikkat çekmektedir (Kılış ve Demir, 2012). Ülkemizde de işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliği eğitimlerinin düzenlenmesi, işverene yükümlülük olarak verilmektedir. Ülkemizde iş sağlığı ve güvenliği eğitimleri 6331 sayılı İSG Kanunu ve Çalışanların İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimlerinin Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik ile düzenlenmiştir.

1.13.1 İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitim Süreleri

İş sağlığı ve güvenliği eğitim süreleri Çalışanların İş Sağlığı Ve Güvenliği Eğitimlerinin Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik ile işyerlerinin tehlike sınıfına göre düzenlenmiştir. Çok tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde yılda en az 1 defa, tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde iki yılda en az 1 defa, az tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde üç yılda en az 1 defa iş sağlığı ve güvenliği eğitimi düzenlenmesi gerekmektedir. İş sağlığı ve güvenliği eğitimlerinin eğitim saatleri de tehlike sınıfına göre belirlenir. Çok tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde 16 saat, tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde 12 saat, az tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde 8 saat eğitim düzenlenmesi gerekmektedir. Bu veriler asgari olarak verilmiş olup, üzerinde bir eğitim programının

düzenlenmesinde herhangi bir engel yoktur. Ancak bu sürelerin altında herhangi bir program düzenlenemez (28648 sayılı Resmi Gazete, 2013).

1.13.2 İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitim Konuları

İş sağlığı ve güvenliği eğitim konuları, Çalışanların İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimlerinin Usul ve Esasları Hakkındaki Yönetmeliğin Ek-1 bölümünde düzenlenmiştir. Bu yönetmeliğe göre; Çalışanların, Genel Konularda, Teknik Konularda, Sağlık Konularında ve Diğer Konularda eğitim almaları gerekmektedir. Eğitim konularına ilişkin detaylar ilgili yönetmeliğin Ek-1 bölümünde detaylı olarak açıklanmıştır.

1.14 Risk Değerlendirmesi İle İlgili Yükümlülükler

Risk değerlendirmesi, iş sağlığı ve güvenliği çalışmalarında oldukça önemli bir yere sahiptir (Aker ve Tijen, 2020). Gelişmelerini tamamlamış olan ülkelerin iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili mevzuatlarına bakıldığında da risk değerlendirmesinin oldukça önemli bir yere sahip olduğu ortaya çıkmaktadır. Özellikle İngiltere başta olmak üzere Avrupa Birliği ülkelerinde iş sağlığı ve güvenliği sisteminin temelini risk değerlendirmesi oluşturmaktadır (Ridley ve Channing, 2008). Bu durumlar risk değerlendirmesinin gelişmiş ülkelerde önemli bir yere sahip olduğunu açıkça ortaya koymaktadır. İlk olarak Avrupa birliğinin 89/391/EEC sayılı direktifi ile zorunlu hale gelen risk değerlendirmesi ülkelerin iş sağlığı ve güvenliği çalışmalarına önemli katkılar sağlamıştır (Korkut, 2023).

ILO'nun 187 sayılı iş sağlığı ve güvenliğini geliştirme sözleşmesinde üye olan ülkelere bir ulusal program hazırlamaları istemiştir. Bu ulusal program içerisinde risk değerlendirmesi ile ilgili tehlike ve risklerin en az seviyeye indirilmesini talep etmiştir (Eraslan, 2021).

Ülkemizde de 6331 sayılı İSG Kanunun çıkmasının ardından İş Sağlığı ve Güvenliği Risk Değerlendirmesi Yönetmeliği yürürlüğe girmiştir. Bu kanun ve yönetmelik ülkemizde risk değerlendirmesinin tanımını, nasıl yapılması gerektiğini, iş güvenliği uzmanlarının, işyeri hekimlerinin, işverenlerin ve çalışanların risk değerlendirmesi konusundaki görevlerini düzenlemektedir.

Risk değerlendirmesinin yapılması işverenlere bir yükümlülük olarak verilmektedir. İşverenler risk değerlendirmesinin, risk değerlendirmesi ekibi tarafından yapılmasını sağlamakla yükümlüdür. Risk değerlendirme yönetmeliğine göre risk değerlendirme ekibinde bulunması gereken kişiler aşağıda maddeler halinde verilmiştir.

- İşveren ya da işveren vekili.

- İş güvenliği uzmanı ve işyeri hekimi.
- Çalışan Temsilcileri.
- Destek Elemanları.
- İşyerinin bütün birimlerini temsil edecek şekilde belirlenen, işyerinde ki faaliyetleri, tehlike ve riskler konusunda bilgi sahibi olan çalışanlar.

İşverenler, risk değerlendirme ekibinin zaman, mekan ve diğer ihtiyaçlarını karşılarlar. Ayrıca ekip içerisinde koordinasyonun sağlanması, işveren ya da işverenin görevlendireceği bir kişi tarafından sağlanır. Risk değerlendirme ekibine ihtiyaç duyulması halinde işverenler uzman kurum ve kuruluşlardan destek sağlayabilirler. Bu şekilde risk değerlendirmesinin işyerlerinde ki tehlike ve riskleri belirleme ve uygun tedbirler alma konusunda kapsamının genişletildiği söylenebilir (28512 sayılı Resmi Gazete, 2012).

Kurulan risk değerlendirme ekibi işyerinde ki tehlikeleri tanımlarken, işyerine ve çalışanlara ilişkin İş sağlığı ve güvenliği risk değerlendirme yönetmeliğinin 8. maddesinde yer alan maddeleri asgari olarak toplarlar. Tespit edilen tehlikelerden doğacak riskler belirlenerek, hangi sıklıkta oluşacağı, nelerin nasıl bir şekilde etkileneceği belirlenir. Belirlenen riskler, ulusal veya uluslararası standartlara uygun olarak analiz edilir. Analiz edilen risklere karşı İş Sağlığı ve Güvenliği Risk Değerlendirme Yönetmeliğinin 10. maddesinde belirtilen risk kontrol adımlarına uygun olarak tedbirler alınır (28512 sayılı Resmi Gazete, 2012).

Yapılan risk değerlendirmeleri işyerlerinde sürekli sabit olarak kalan evraklardan değildir. Bu evrakların, belirli durumlarda ve sürelerde yenilenmesi gerekmektedir. Hangi sürelerde yenileneceği tehlike sınıfına uygun olarak düzenlenmektedir. Az tehlikeli işyerlerinde 6 yılda, tehlikeli işyerlerinde 4 yılda, çok tehlikeli sınıfta yer alan işletmelerde 2 yılda bir asgari olarak yenilenmesi gerekmektedir (28512 sayılı Resmi Gazete, 2012). Risk değerlendirmesinin hangi durumlarda yenileneceği İş Sağlığı ve Güvenliği Risk Değerlendirmesi Yönetmeliğinde yer almakta olup; risk değerlendirmesinin hangi durumlarda tamamen ya da bir kısmının değiştirileceği maddeler halinde verilmiştir.

- İşyerinin taşınması durumunda ya da bina değişikliği yapıldığında.
- İşyerinde uygulanan teknolojide, kullanılan maddelerde ve ekipmanlarda değişiklik yapılması durumunda.
- Üretim yöntemlerinin değişmesi durumunda.
- İş kazası, meslek hastalığı ya da ramak kala olay gerçekleşmesi durumunda.
- İşyerlerine ait ortamlarda olması gereken sınır değerlerinde bir değişiklik olması durumunda
- İşyerlerinde ortam ölçümlerinde ve sağlık gözetimleri sonucunda gerekli görülmesi durumunda.

- İşyerini dışarıdan etkileyecek yeni bir tehlikenin ortaya çıkması durumunda.

Buraya kadar olan başlıklarda iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanmasını amaçlayan kanun ve yönetmelikler ve diğer kaynaklar detaylı olarak anlatılmıştır. 1. Bölümde başlıklar halinde verilen durumların uygulandığında iş kazaları ve meslek hastalıkları ile mücadelede önemli bir yol kat edilebileceği yorumu yapılabilir. Bundan sonra ki bölümde görüşmelerde kullanılan derinlemesine görüşme yöntemi ve araştırma ile ilgili bilgiler detaylı olarak anlatılmıştır.

2. BÖLÜM

GEREÇ VE YÖNTEM

2.1 Derinlemesine Görüşme

Bu tez çalışmasında, nitel araştırma ve veri toplama yöntemlerinden biri olan yapılandırılmış derinlemesine görüşme yöntemi kullanılmıştır. Derinlemesine görüşme, insan davranışlarının ne anlama geldiğini anlama çabasından doğmuştur. 1926 yılında Emory Bogardus tarafından derinlemesine görüşme detaylı şekilde açıklanmış ve nitel araştırmalarda sıklıkla kullanılan bir yöntem haline gelmiştir (Morris, 2015). Günümüzde derinlemesine görüşme yöntemi, nitel araştırma yöntemleri içerisinde bulunan temel veri toplama yöntemlerinden bir tanesidir (Punch, 2016).

Derinlemesine görüşme yöntemi, araştırılan konuyu bütün yönleri ile kapsayan, görüşülen kişinin duygu, düşünce, hal ve hareketlerinin de dikkate alındığı, açık uçlu soruların sorulmasına ve detaylı cevaplar verilmesine imkan sağlayan bir veri toplama yöntemi olarak tanımlanabilir (Tekin, 2012). Derinlemesine görüşme yöntemi, görüşülen kişiden detaylı bilgi almayı amaçlayan bir görüşme yöntemidir (Boyce ve Neale, 2006). Derinlemesine görüşmelerde yöntemle bağlı olarak yeni sorular eklenebilir ya da çıkartılabilir. Bu bakımdan nicel veri toplama yöntemlerinden ayrılmaktadır (Aziz, 2011). Derinlemesine görüşme yöntemi, yüz yüze, telefonla ya da online şekilde gerçekleştirilebilmektedir (Ardahanlıoğlu, 2022).

2.1.1 Derinlemesine Görüşmenin Sınıfları

Derinlemesine görüşme yöntemi, yapılandırılmış, yarı yapılandırılmış ve yapılandırılmamış görüşme olarak üçe ayrılmakta olup (Allmark vd., 2009); bu üç türe ait tanımlar, aşağıda maddeler halinde verilmiştir.

- **Yapılandırılmış Görüşme:** Bu görüşme yöntemi araştırmacı tarafından sorulacak soruların önceden, belirlendiği görüşme türüdür. Görüşme sırasında, görüşmenin seyrine göre yeni sorular sorulmaz. Yani bu yöntemde, görüşme sırasında verilen cevaplara göre yeni soru sorulması tercih edilmemektedir (Demir, 2011).
- **Yarı Yapılandırılmış Görüşme:** Bu görüşme yönteminde önceden hazırlanan sorular açık uçlu olarak sorulmaktadır. Gelen cevaplara göre yeni soruların sorulmasına imkan veren yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi, zengin ve çeşitli verilerin toplanmasını sağlamayı amaçlamaktadır (Arksey ve Knight, 1999).

- Yapılandırılmamış Görüşme: Soru formunun oluşturulmadığı ve değerli verilerin elde edildiği bir görüşme yöntemidir. Bu görüşme yönteminde görüşülen kişiden gelen cevaplara göre yeni soruların sorulması ile görüşme devam etmektedir (Berg ve Lune, 2015). Bu görüşme yöntemi oldukça esnek bir görüşme yöntemi olup; görüşme, genellikle sohbet havasında gerçekleştirilir (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

2.1.2 Derinlemesine Görüşmenin Güçlü ve Zayıf Tarafları

Derinlemesine görüşme yöntemini diğer görüşme yöntemlerinden ayıran en büyük özelliği bu görüşme yönteminde derinlemesine bilgi elde edilmesidir. 2.1.1 bölümünde tanımları verilen üç derinlemesine görüşme yönteminden hangisinin seçileceğine, araştırmanın amacına göre, en doğru bilginin elde edilmesi hedefi doğrultusunda karar verilmelidir. Özellikle yarı yapılandırılmış ve yapılandırılmamış görüşme yöntemlerinde gelen cevaplara göre yeni sorular sorulabilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu görüşme yönteminde katılımcılar görüşlerini özgür olarak ifade edebilirler. Bu sayede görüşme yönteminin güvenilirliği artmaktadır (Tekin, 2006). Derinlemesine görüşme yönteminde klasik anket yöntemlerine göre daha doğru sonuçlar elde edildiği açıktır (Altunışık, Coşkun ve Yıldırım, 2017). Teknolojinin ilerlemediği süreçlerde yüz yüze yapılan derinlemesine görüşme artık online olarakta yapılabilmektedir. Bu durum derinlemesine görüşmenin en önemli avantajlarından (Salman Yıkılmış, 2020). Derinlemesine görüşme yönteminde veri toplama süreci uzun zaman alır ve bu sayede ilgili konu ile ilgili detaylı bilgi toplamak mümkün olur (Friesen, 2010).

Derinlemesine görüşmenin en büyük dezavantajı görüşme süreçlerinin ve görüşmeyi yazıya dökerek bilginin özetlenmesinin ve tablolaştırılmasının çok zaman almasıdır (Books, 1997). Diğer bir dezavantaj ise; görüşülen kişinin kendi bakış açısını görüşmeye yansıtmasından veya araştırmacıların değerlendirme yaparken subjektif davranabilmesinden kaynaklı olarak yanlış bulguların ortaya çıkabilmesidir (Ertugay, 2019). Bu dezavantajların ortadan kaldırılması veya minimuma indirilmesi için görüşmecilerin görüşme sırasında çok dikkatli olacak şekilde, ilgili olay veya konuya tamamen objektif yaklaşmaya çaba göstermelidirler. Derinlemesine görüşme yönteminde, görüşülen kişinin yeterli zamanı ayırmaması ya da görüşmeci ile buluşmaması gibi sorunlarda ortaya çıkabilmektedir (Ardahanlıoğlu, 2022). Bu sorunları ortadan kaldırma içinde, gerekli önlemlerin veya değişikliklerin yapılması önemlidir.

2.1.3 Derinlemesine Görüşmede Görüşme Öncesi ve Sonrası Yapılması Gerekenler

Görüşme, görüşülecek kişinin kendisini rahat hissedeceği bir mekanda gerçekleştirilmelidir. Görüşme başlamadan önce konu ile ilgili sohbet edilmelidir. Görüşülen kişi kendisi rahat hissetmesi sağlanmalıdır. Görüşmenin amacı görüşülen kişiye açıklanmalıdır. Görüşmede sorulacak soruların; yüzeysel sorulardan, derinlemesine olan sorulara doğru ilerlemesi

sağlanmalıdır. Hazırlanan sorular, görüşülen kişiye yöneltildikten sonra, bir süre daha sohbet edilmeli, görüşmede cevaplanmak istenmeyen ya da kayıt esnasında rahatsız olunan düşünceler de kayıt sonrası sorulmalıdır (Şentürk Kara, 2021).

Araştırmacı sorularını görüşülen kişinin anlayacağı şekilde sormalıdır. Araştırmacı soruları sorarken herhangi bir önyargısı olmamalıdır. Sorular açık ve net olarak sorulmalıdır. Aksi bir durumda görüşülen kişinin suskun olacağı ve sorulara cevap vermek istemeyeceği unutulmamalıdır (Guion vd., 2001). Sorular birbiri ile bağlantılı olarak, en sonunda derinlemesine cevap alınması hedeflenmelidir. Araştırmacı, yönlendirme ve ima gibi durumlardan kaçınarak görüşülen kişinin rahat olmasını sağlamalıdır (Uslu ve Demir, 2023).

2.1.4 Derinlemesine Görüşmenin Kayıt Altına Alınması

Görüşme esnasında, görüşülen kişiden gelen cevapların yazılması uzun zaman alacağı ve görüşülen kişinin dikkatini dağıtacağı için önemli notlar haricinde görüşmelerde kayıt cihazları kullanılmalıdır. Görüşülen kişiye kimliğinin gizli kalacağı yönünde güvence verilmelidir. Aksi halde görüşülen kişinin sorulara doğru cevap vermekten kaçınacağı unutulmamalıdır (Showkat ve Parveen, 2017). Görüşmeler video kayıt yöntemi ya da ses kayıt yöntemi kullanılarak kayıt altına alınabilir (Tekin, 2006). Görüşülen kişinin jest, mimik, hal ve hareketleri ile ilgilide notlar tutulmalıdır. Gelen cevaplar ile birlikte kişinin jest, mimik, hal ve hareketleri birlikte analiz edilmelidir (Seggie ve Bayyurt, 2017). Eğer katılımcı kayıt alınmasından rahatsız oluyorsa, görüşme içerisinde kısa kısa notlar alınmalıdır. Alınan notlar ve görüşmenin detayları görüşme sonrası hemen yazıya dökülmelidir (Edwards ve Skinners, 2009).

2.1.5 Derinlemesine Görüşme Yönteminde Örneklem Büyüklüğünün Belirlenmesi

Derinlemesine görüşmelerde detaylı ve doygun veri elde edilmesi amaçlandığı için, örneklem belirlemeden önce araştırma yapılacak alan incelenmelidir. Örneklem sayısı ve özellikleri yapılan araştırmaya uygun olmalıdır. Örneklem olarak en doğru bilgiyi verecek kişiler seçilmelidir (Tekin, 2006; Yağar ve Dökme, 2018).

Nitel araştırmalarda örneklem seçme konusunda tartışmalar devam etmekte olup; kaç adet örneklem seçileceğine dair henüz kabul görmüş bir bilgi bulunmamakta olup (Creswell, 2017); örneklem sayısı belirlemede herhangi bir kural yoktur (Tutar ve Erdem, 2020). Bu durumdan dolayı kaç örneklem seçilmesi gerektiği araştırmacının kendisine bırakılmıştır. Örneklem büyüklüğü derinlemesine görüşmelerde araştırmanın amacına göre değişmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Çoğu bilim insanı da nitel araştırmalarda doygunluk kavramına dikkat çekmektedir. Veri doygunluğuna ulaşıldığında örneklem sayısının yeterli olacağını düşünülmekte olup (Seggie ve Bayyurt, 2017); görüşmecilerden aynı veya benzer yanıtlar alınmaya başlandığında, yani cevaplar sistematik olarak tekrarlanmaya başlandığında yeterli örneklem

büyükluğüne ulaşıldı demektir. Bu nedenle, nitel araştırma yöntemlerinde kullanılan örneklem sayıları, nicel araştırmada kullanılan örneklem sayılarından çok daha azdır (Shari, 2023). Bunun nedeni, araştırmanın konusunun derinlemesine görüşülmesinden kaynaklı olarak ayrıntılı incelendiği için, çok daha az sayıda örneklem büyükluğü ile araştırmanın gerçekteştirilebilmesidir. Böylece, derinlemesine görüşmede örneklem az sayıda ancak konu bakımından derinlemesine bilgisi olan kişiler seçilerek belirlenir.

2.2 Araştırma ile İlgili Bilgiler

2.2.1 Araştırmanın Konusu

Türkiye’de sanayileşme ile birlikte iş sağlığı ve güvenliği meselesi önemli bir konu haline gelmiştir. Bundan dolayı İSG alanında kanun ve yönetmelikler çıkartılmıştır. Kanun ve yönetmelikler çıkartıldıktan sonra taviz verilmeksizin uygulanması gerekmektedir. Kağıt üzerinde kalacak kanun ve yönetmeliklerin çalışma hayatına hiçbir katkısının olamayacağı düşünölebilir. Tezin konusu iş sağlığı ve güvenliği kanunu ve ilgili yönetmeliklerinin Çorum ilinde bulunan işyerlerinde uygulanıp uygulanmadığıdır.

2.2.2 Araştırmanın Amacı

Tezin amacı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ve ilgili yönetmeliklerinin işyerlerinde nasıl uygulandığının saptanarak eksiklikleri ve doğru uygulamalarını ortaya koymak ve böylece işyerlerindeki iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarının 6331 sayılı İSG Kanunu ve ilgili yönetmeliklerine uygun olarak yapılıp yapılmadığının ayrıntılı bir şekilde tartışılmasını sağlamak ve eksikliklere yönelik çözüm önerileri sunmaktır.

2.2.3 Araştırmanın Yöntemi

Araştırmada nitel araştırma yöntemleri içerisinde yer alan derinlemesine görüşmenin bir bölümü olan yapılandırılmış derinlemesine görüşme yöntemi kullanılmıştır. Yapılandırılmış derinlemesine görüşme yöntemi seşmemizde 6331 sayılı İSG Kanunu ve ilgili yönetmeliklerinin maddelerinin net olarak düzenlenmiş olması ve görüşme aşamasında yeni sorular sorulmaması etkili olmuştur.

2.2.4 Araştırmanın Örneklemi

Araştırmada yapılandırılmış derinlemesine görüşme yöntemi kullanılarak sorular iş güvenliği uzmanlarına, işyeri hekimlerine, işverenlere ve çalışanlara yöneltilmıştir. Görüşmelerde 6. 7. veya 8. Görüşmelerden sonra aynı cevaplar ya da çok benzer cevaplar gelmeye başlamıştır ve doğgunluk seviyesine ulaşılmıştır. Araştırmanın kapsayıcılığını artırmak ve doğgunluk seviyesini

yükseltmek için 10 iş güvenliği uzmanı, 10 işyeri hekimi, 10 işveren ve 10 çalışan ile görüşülmüştür. Örneklem sayısı araştırma için yeterli düzeydedir.

2.2.5. Veri Toplama Araçları

Aşağıda maddeler halinde belirtilen tüm işyerlerinde uygulanması gereken kanun, yönetmelikler ve tebliğden türetilerek hazırlanan anket soruları Ek-1’de belirtilmiştir. Anket soruları içerisinde, 2 adet işverenlerin genel yükümlülüklerini içeren, 10 adet risk değerlendirmesi ile ilgili konuları içeren, 5 adet acil durumlar ile ilgili konuları içeren, 5 adet iş güvenliği uzmanlarının görev, yetki ve sorumlulukları ile ilgili konuları içeren, 6 adet işyeri hekimlerinin görev, yetki ve sorumlulukları ile ilgili konuları içeren, 4 adet çalışan temsilcileri ile ilgili konuları içeren, 2 adet sağlık ve güvenlik işaretleri ile ilgili konuları içeren, 1 adet iş kazası ve meslek hastalıklarının bildirimleri ile ilgili konuları içeren, 8 adet kişisel koruyucu donanımlar ile ilgili konuları içeren, 3 adet iş sağlığı ve güvenliği eğitimlerini içeren soru hazırlanmıştır. Sorular tek anket formunda çıkartılmış olup toplam soru sayısı 46 adettir.

- 6331 sayılı İSG Kanunu
- İş Sağlığı ve Güvenliği Risk Değerlendirmesi Yönetmeliği
- İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmelik
- İş Güvenliği Uzmanlarının Görev, Yetki, Sorumluluk ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik
- İşyeri Hekimi ve Diğer Sağlık Personelinin Görev, Yetki, Sorumluluk ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik,
- İlk Yardım Yönetmeliği,
- İş Sağlığı ve Güvenliği İle İlgili Çalışan Temsilcisinin Nitelikleri ve Seçilme Usul ve Esaslarına İlişkin Tebliğ,
- Sağlık ve Güvenlik İşaretleri Yönetmelikleri,
- Çalışanların İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimlerinin Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik.
- Kişisel Koruyucu Donanımların İşyerlerinde Kullanılması Hakkında Yönetmelik

2.2.6 Veri Toplama ve Düzenleme Süreci

Veri toplama süreci 01.01.2023 - 01.08.2023 tarihleri arasında önceden randevu alınarak gidilen işyerlerinde gerçekleşmiştir. Görüşmelerde anket soruları görüşülen kişiye yöneltilmeden önce kendisi rahat hissetmesi açısından konu ile ilgili bilgilendirme ve ön görüşme gerçekleştirilmiştir. Kayıt durdurulduktan sonrada arka görüşmeler yapılmıştır. Görüşme sonrasında net cevap alınamayan konular tekrardan sorulmuştur. Kayıt durdurulduğu için katılımcı daha rahat olmuştur ve bu kısımlarda da veriler elde edilmiştir. Bu elde edilen veriler katılımcının onayı ile kullanılmıştır. Görüşmelerden en az olanı 30 dakika, en fazla olanı ise 90

dakika sürmüştür. Görüşmeler ortalama olarak ise 60 dakika sürmüştür. Tüm görüşmelerin toplamı ise yaklaşık olarak 2400 dakikadır.

Görüşmelerin kayıt altına alınmasında görüşülen kişinin kendisini rahat hissetmesine dikkat edilerek karar verilmiştir. Görüşmeler video kaydı yada ses kaydı ile kayıt altına alınmıştır. Görüşülen kişi video kaydı istememesi durumunda ses kaydı alınmıştır. Görüşülen kişinin kaydın durdurulmasını istendiği durumlarda kayıt durdurulmuştur. Görüşmelerde görüşülen kişinin jest, mimik, hal ve hareketleri ile ilgili notlar alınmıştır.

İş güvenliği uzmanlarının görüşmelerde gergin ve işlerini sevmeyerek yaptıkları gözlemlenmiştir. İşyeri hekimleri görüşmelerde daha rahat oldukları ve genellikle sağlık ile ilgili konularla ilgilendikleri gözlemlenmiştir. İşverenlerin görüşme öncesinde yanlış cevap kaygısı yaşadıkları ancak görüşme sonrasında bu kaygıyı aştıkları gözlemlenmiştir. Kurumsal olmayan işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliği konusunda işverenlerin çok fazla bilgileri olmadıkları gözlemlenmiştir. Çalışanların iş sağlığı ve güvenliği konusunda çok fazla bilgileri olmadıkları gözlemlenmiştir. Çalışanlar görüşmelerde yanlış cevap verme kaygısı yaşamışlardır.

Her video ve ses kaydı detaylı olarak dinlenerek ve alınan notlar dikkate alınarak görüşmeler yazıya geçirilmiştir. Tüm görüşmeler yazıya geçirildikten sonra aynı yada çok yakın cevaplar bir araya getirilerek, detaylı cevaplar ise özetlenerek sınıflandırılmıştır.

2.2.7 Araştırmada Kullanılan İstatistiksel Yöntemler

Araştırmada veri analizinde SPSS 22.0 istatistiksel paket programı kullanılmış olup; verilerin analizinde cevaplara ilişkin frekans tabloları oluşturulmuştur.

3. BÖLÜM

BULGULAR

Bu bölümde 6331 sayılı İSG Kanunu ve ilgili yönetmeliklerinden derinlemesine görüşme yöntemi kullanılarak hazırlanan anket soruları, 10 iş güvenliği uzmanı, 10 işyeri hekimi, 10 işveren ve 10 çalışana yöneltilmiştir, gelen cevaplar 10 başlık altında 46 tablo şeklinde sunulmuştur. başlıklar sırası ile işverenlerin yükümlülükleri ile ilgili soruların cevaplarına ilişkin bulgular, risk değerlendirmesi ile ilgili soruların cevaplarına ilişkin bulgular, acil durum planları ile ilgili soruların cevaplarına ilişkin bulgular, iş güvenliği uzmanları ile ilgili soruların cevaplarına ilişkin bulgular, işyeri hekimleri ile ilgili soruların cevaplarına ilişkin bulgular, çalışan temsilcileri ile ilgili soruların cevaplarına ilişkin bulgular, sağlık ve güvenlik işaretleri ile ilgili soruların cevaplarına ilişkin bulgular, sağlık ve güvenlik işaretleri ile ilgili soruların cevaplarına ilişkin bulgular, iş kazası ve meslek hastalığı ile ilgili sorunların cevaplarına ilişkin bulgular, kişisel koruyucu donanımlar ile ilgili soruların cevaplarına ilişkin bulgular ve çalışanların iş sağlığı ve güvenliği eğitimlerine ait görüşlere ilişkin bulgular olarak sıralanmaktadır.

3.1 İşverenlerin Yükümlülükleri İle İlgili Soruların Cevaplarına İlişkin Bulgular

İşverenlerin yükümlülüklerine ait bulgular Tablo 3.1.1, Tablo 3.1.2 ve Tablo 3.1.3 (Tablo 3.1.2'nin Devamı) de verilmiştir.

Tablo 3.1.1 İşverenlerin iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili maliyetleri çalışanalara yansıtıp, yansıtmadıklarına dair görüşler (n=40)

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirleri alınırken elbette belirli bir maliyette getiriyor, bu maliyetleri işveren çalışanlara yansıtıyor mu? (6331 sayılı İSG Kanunu 4 madde)								
İş Güvenliği Uzmanı Cevapları	F	İşyeri Hekimi Cevapları	F	İşveren Cevapları	F	Çalışan Cevapları	F	
Çalışanlara maliyet yansıtılmıyor.	9	Çalışanlara maliyet yansıtılmıyor.	5	Çalışanlara maliyet yansıtılmıyor.	10	Çalışanlara maliyet yansıtılmıyor.	10	
Çalışanlara maliyetlerin yansıtılıp, yansıtılmadığını bilmiyorum.	1	İşverenlerin bir kısmı çalışanların işe başlamadan önce yaptırması gereken, sağlık ile ilgili tetkiklere ait maliyetleri çalışanlara yansıtmaktadır.	4					
		Genel olarak işverenler yansıtmasada dolaylı olarak yansıtmaktadırlar örnek verecek olursak kişisel koruyucu donanımları zamanında değiştirmeyerek kendi maliyeti düşürüp, bu maliyeti çalışanlara dolaylı olarak yansıtmaktadırlar.	1					

Tablo 3.1.1'e göre iş güvenliği uzmanlarının yaklaşık olarak tamamı, işveren ve çalışanların tamamı işverenlerin iş sağlığı ve güvenliği maliyetlerini çalışanlara yansıtmadıklarını belirtmişlerdir. Bununla birlikte, işyeri hekimlerinin yarısı işverenlerin maliyetleri çalışanlara yansıtmadığını belirtirken 4 işyeri hekimi bazı işverenlerin işe başlamadan önce sağlık ile ilgili maliyetleri yansıttığını ve 1 işyeri hekimi dolaylı olarak yansıtıldığını belirtmiştir. İşyeri hekimlerinin, iş sağlığı uzmanı, işveren ve çalışanlardan farklı cevaplar vermesinin nedeni, çalışanların işe başlarken sağlık raporu alması sürecinde, işyeri hekimlerinin bu süreci gözlemlenmesinden kaynaklandığı söylenebilir. Böylece, işverenlerin çalışanlara işe girdikten sonra iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili maliyetleri hemen hemen hiç yansıtmadığı, fakat işverenlerin yaklaşık % 40 gibi önemli bir kısmının işe başlamadan önce çalışanın yaptırması gereken sağlık ile ilgili işlemlere ait maliyetlerini 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanuna uygun olmayacak şekilde çalışanlara yansıttığı söylenebilir.

Tablo 3.1.2 İşverenlerin iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili yükümlülüklerine dair görüşler (n=32)

2. İşverenler çalışanların sağlık ve güvenliğini sağlarken hangi yükümlülükleri yerine getiriyorlar? (6331 sayılı İSG Kanunu 4 madde)							
İş Güvenliği Uzmanı Cevapları	F	İşyeri Hekimi Cevapları	F	İşveren Cevapları	F	Çalışan Cevapları	F
İşverenler iş sağlığı ve güvenliği konusunda yeterli düzeyde bilgi sahibi değiller, iş güvenliği uzmanının sorumlu olduğunu düşünüyorlar.	3	Kanunlarda kendilerine ceza gelebileceğini düşündükleri konularla ilgili yükümlülükleri yerine getiriyorlar.	2	Yasal yükümlülükleri yerine getirmektedirler.	5	Yasal yükümlülükleri yerine getirmektedirler.	5
Kişisel koruyucu donanım sağlama yükümlülüğünü yerine getiriyorlar.	2	İşverenler sağlık muayenesi ve kişisel koruyucu donanım sağlama yükümlülüğünü yerine getiriyorlar.	2	Kişisel koruyucu donanım sağlama yükümlülüğünü yerine getiriyorlar.	3	Kişisel koruyucu donanım sağlama yükümlülüğünü yerine getiriyorlar.	1
Kanunlarda kendilerine ceza gelebileceğini düşündükleri konularla ilgili yükümlülükleri yerine getiriyorlar.	1	Yasal yükümlülüklerinin tamamını yerine getirmiyorlar, ancak yarısını yerine getiriyorlar.	2	İş sağlığı ve güvenliği hizmeti alma yükümlülüğünü yerine getiriyorlar.	2	Kişisel koruyucu donanım sağlama, Makine koruyucuları sağlama ve eğitim alma yükümlülüğünü yerine getirmektedirler.	1
İşverenlerin kanuni yükümlülüklerini yerine getirdiklerini düşünmüyorum.	1	Sağlık muayenesi, risk değerlendirmesi yapılması ve kişisel koruyucu donanım sağlama yükümlülüğünü yerine getirmektedirler.	1			İş sağlığı ve güvenliği hizmeti alma yükümlülüğünü yerine getiriyorlar.	1

Tablo 3.1.3 (Tablo 3.1.2 Devamı) İşverenlerin iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili yükümlülüklerine dair görüşler (n=8)

2. İşverenler çalışanların sağlık ve güvenliğini sağlarken hangi yükümlülükleri yerine getiriyorlar? (6331 sayılı İSG Kanunu 4 madde)							
İş Güvenliği Uzmanı Cevapları	F	İşyeri Hekimi Cevapları	F	İşveren Cevapları	F	Çalışan Cevapları	F
İşverenleri sadece iş sağlığı ve güvenliği hizmeti alma yükümlülüğünü yerine getiriyorlar.	1	İşverenler işyeri içerisinde sağlık ve güvenlik ile ilgili problemleri ortadan kaldırıp, işyeri içerisinde ortam ölçümü yaptırmaktadırlar ayrıca kişisel koruyucu donanım sağlama yükümlülüğünde yerine getirmektedirler.	1			İşveren iş ile ilgili güvenliğimizi sağlamaktadırlar.	1
İşverenler sağlık muayenesi ve kişisel koruyucu donanım sağlama yükümlülüğünü yerine getiriyorlar.	1	Yasal yükümlülükleri yerine getirmektedirler.	1			İşyeri koruyucu tedbirler alıyorlar.	1
Toplu koruma tedbirlerine öncelik vererek işyerinde genel koruma tedbirleri alıyorlar.	1	İşverenler yasal yükümlülüklerini bilmiyorlar.	1				

Tablo 3.1.2 ve Tablo 3.1.3'e göre, işverenlerin ve çalışanların yarısı işverenlerin iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili yasal sorumlulukları yerine getirdiğini ifade ederken, iş güvenliği uzmanı ve işyeri hekimlerinin sadece birer tanesi işverenlerin yasal yükümlülüklerini tam olarak yerine getirdiğini belirtmemişlerdir. Bu bulgu; işverenlerin iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili yasal yükümlülüklerini büyük ölçüde yerine getirmediğini göstermesi açısından önemlidir.

İş güvenliği uzmanları, işyeri hekimi, işveren ve çalışanların tüm cevapları birlikte incelendiğinde, işverenlerin iş sağlığı ve güvenliği sorumluluğunu tam olarak yerine getirmemelerinde, işverenlerin; iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili yeterli düzeyde bilgi sahibi olmama, sorumluluğun sadece iş güvenliği uzmanında olduğunu düşünme, sadece kişisel koruyucu donanım yükümlülüğünü yerine getirme, yasal yükümlülüklerinin sadece yarısını yerine getirme, sadece iş sağlığı ve güvenliği hizmeti alma yükümlülüklerini yapma, kanunlarda kendilerine ceza gelebileceğini düşündükleri konularla ilgili yükümlülükleri yerine getirme, ve sadece genel koruma tedbirleri alma sorunları olduğu ifade edilmiştir. Böylece, iş sağlığı ve güvenliği bileşenlerinin tümünün, işverenlerin büyük çoğunluğunun veya hepsinin kanun ve yönetmeliklerde belirtilen yükümlülüklerden sadece bir kısmını yerine getirdikleri söylenebilir.

Bu bölümde işverenlerin yükümlülüklerinin yerine getirip getirmediklerine ilişkin bulgular elde edilmiştir. İşveren yükümlülüklerini getirmede ve işe girişlerde sağlık muayene ücretlerinin ödenmesi konusunda sorunlar olduğu düşünülebilir.

3.2 Risk Değerlendirmesi İle İlgili Soruların Cevaplarına İlişkin Bulgular

Risk değerlendirmesi ile ilgili sorulara ait cevaplar Tablo 3.2.1’de , Tablo 3.2.2’de , Tablo 3.2.3’de, Tablo 3.2.4’de, Tablo 3.2.5’de, Tablo 3.2.6’da, Tablo 3.2.7’de, Tablo 3.2.8’de, Tablo 3.2.9’da, Tablo 3.2.10’da sunulmuştur.

Tablo 3.2.1 Risk değerlendirmesi yapılıp, yapılmadığına dair görüşler (n=40)

3. Hizmet verdiğiniz işyerlerinde risk değerlendirmesi yapılıyor mu? (6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği kanunu 10 Madde)							
İş Güvenliği Uzmanı Cevapları	F	İşyeri Hekimi Cevapları	F	İşveren Cevapları	F	Çalışan Cevapları	F
Evet yapılıyor.	10	Evet yapılıyor.	9	Evet yapılıyor.	9	Evet yapılıyor.	6
		Risk değerlendirmesi mevzuata uygun olarak yapılmıyor.	1	Bilgim yok .	1	Bilgim yok.	3
						Hayır yapılmıyor.	1

Tablo 3.2.1’e göre iş güvenliği uzmanlarının tamamının işyeri hekimlerinin, işverenlerin ve çalışanların çoğunluğunun görüşlerine göre işyerlerinde risk değerlendirmesi yapılmakta olup; işverenin işyerinde risk değerlendirme yapılması sorumluluğunu tam olarak yerine getirdiği söylenebilir.

Tablo 3.2.2 Risk değerlendirmesi konusunda işverenlerin bilgisi olup, olmadığına dair görüşler (n=39)

4. Hizmet Verdiğiniz İşyerlerinde İşverenlerin Risk Değerlendirmesi konusunda bilgisi var mı? (6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği kanunu 10 Madde) , (İş Sağlığı Ve Güvenliği Risk Değerlendirmesi Yönetmeliği 5 madde)							
İş Güvenliği Uzmanı Cevapları	F	İşyeri Hekimi Cevapları	F	İşveren Cevapları	F	Çalışan Cevapları	F
Evet bilgi sahibidirler.	4	Evet bilgi sahibidirler.	2	Evet bilgi sahibidirler.	8	Evet bilgi sahibidirler.	6
Hayır bilgi sahibi değiller.	4	Hayır bilgi sahibi değiller.	7	Çok bilgi sahibi değiller.	2	Hayır bilgi sahibi değiller.	1
İşverenler risk değerlendirmesi yapımını iş güvenliği uzmanlarından beklemektedirler.	1	Bilgileri var ancak kanunu angarya olarak görüyorlar, işverenler ve çalışanlar kanunu benimsemiş değiller.	1			Bilgim yok	3

Tablo 3.2.2’ye göre iş güvenliği uzmanlarının yarısı ve işyeri hekimlerinin çoğunluğu işverenlerin risk değerlendirmesinde bilgi sahibi olmadıklarını ifade ederken, işverenlerin tamamına yakını ve çalışanların yarısından fazlası işverenlerin risk değerlendirmesinde bilgi sahibi olduklarını belirtmişlerdir. Elde edilen bulgulara göre, işverenlerin yaklaşık yarısının risk değerlendirmesi

konusunda bilgi sahibi olduğu diğer yarısının ise bilgisinin olmadığı söylenebilir. Burada ki önemli bir bulgu ise, 1 iş güvenliği uzmanı ve 1 işyeri hekiminin işverenlerin risk değerlendirmesi konusunu kanunu bir angarya olarak görmelerinden dolayı bu işin iş güvenliği uzmanı tarafından yapılması gerektiğini düşünmeleri olarak belirtmeleridir. Böylece, bazı işverenlerin risk değerlendirmesinin kendileri için gerekli bir iş olarak görmediklerinden dolayı risk değerlendirmesi ile ilgili gerekli bilgilere sahip olmadıkları düşünülebilir.

Tablo 3.2.3 Risk değerlendirmesinin kim tarafından yapıldığına dair görüşler (n=39)

5. Hizmet verdiğiniz işyerlerinde risk değerlendirmesi kim tarafından yapılıyor? (İş Sağlığı Ve Güvenliği Risk Değerlendirmesi Yönetmeliği 6 madde)							
İş Güvenliği Uzmanı Cevapları	F	İşyeri Hekimi Cevapları	F	İşveren Cevapları	F	Çalışan Cevapları	F
İş güvenliği uzmanı tarafından yapılmaktadır.	7	İş güvenliği uzmanı tarafından yapılmaktadır.	5	İş güvenliği uzmanı tarafından yapılmaktadır.	10	İş güvenliği uzmanı tarafından yapılmaktadır.	6
Kurumsal firmalarda risk değerlendirme ekibi, küçük firmalarda ise iş güvenliği uzmanı ve işyeri hekimi yapmaktadır.	2	İş güvenliği uzmanı ve işyeri hekimi yapmaktadır.	3			İş güvenliği uzmanı ve işyeri hekimi yapmaktadır.	1
Risk değerlendirme ekibi yapmaktadır.	1	Risk değerlendirme ekibi yapmaktadır.	2			İşveren tarafından yapılmaktadır.	1
						Bilgim yok	1

Tablo 3.2.3'e göre iş güvenliği uzmanlarının çoğunluğu, işyeri hekimlerinin yarısı, işverenlerin tamamı ve çalışanların yarıdan fazlası risk değerlendirmesini iş güvenliği uzmanlarının yaptığını belirtmiştir. Tablo 3.2.3'deki bu bulgular risk değerlendirmesinin ilgili mevzuat hükümlerine uygun olmayacak şekilde, büyük çoğunlukla sadece iş güvenliği uzmanı tarafından ve bazen de iş güvenliği uzmanı ve risk değerlendirme ekibi ile birlikte yapıldığı söylenebilir.

Tablo 3.2.4 Çalışanların ciddi ve yakın bir tehlike ile karşılaştıklarında işverene haber verip, vermediklerine dair görüşler (n= 33)

6. Çalışanlar işyerindeki makine, cihaz, araç, gereç, tesis ve binalarda sağlık ve güvenlik yönünden ciddi ve yakın bir tehlike ile karşılaştıklarında ve koruma tedbirlerinde bir eksiklik gördüklerinde, işverene haber veriyorlar mı ? (6331 sayılı İSG Kanunu 19 Madde)							
İş Güvenliği Uzmanı Cevapları	F	İşyeri Hekimi Cevapları	F	İşveren Cevapları	F	Çalışan Cevapları	F
Hayır haber vermiyorlar.	3	Evet haber veriyorlar.	5	Evet haber veriyorlar.	9	Evet haber veriyorlar.	9
Çalışanlar işverenden çekinebildiği için ustabaşı pozisyonunda ki ilgili kişilere bildiriyorlar.	3	Çalışanlar işverenden çekinebildiği için ustabaşı pozisyonunda ki ilgili kişilere bildiriyorlar.	3	Küçük makinelerimiz olduğundan dolayı çalışanlar bildirim yapmadan kendileri gerekli onarımları yapmaktadır.	1	Bazı çalışanlar bildiriyor, bazı çalışanlar ise bildirmiyorlar.	1
Bazı çalışanlar bildiriyor, bazı çalışanlar bildirmiyorlar.	3	Bu konu ile iş güvenliği uzmanları çalışma yapıyorlar.	1				
		Çalışanlar çok bilinçli değiller, ramak kala kutuları işyerlerinde bulunmakta ancak kamera kayıtlarından dolayı çalışanlar çekinebilmektedir.	1				

Tablo 3.2.4'de ki tüm paydaşların görüşlerine göre; çalışanlar işyerinde sağlık ve güvenlik yönünden ciddi ve yakın bir tehlike ile karşılaştıklarında ve koruma tedbirlerinde bir eksiklik gördüklerinde, işverene büyük ölçüde haber verdikleri görülmektedir. Bununla birlikte, işverenin kızıcağından endişelenmesinden dolayı durumu bildirmekten çekinme, bazı çalışanların tehlikeli durum ya da eksikliği önemsememesi ve bazı çalışanlarında tehlikeler konusunda yeterince bilinçli olmamasından kaynaklı nedenlerden dolayı, işverene tehlike veya koruma tedbirlerinin eksikliğinin haber verilmemesi gibi durumlarında söz konusu olabildiği söylenebilir.

Tablo 3.2.5 Çalışanların üretim ve diğer araçları kurallarına uygun olarak kullanıp, kullanmadıklarına dair görüşler (n=39)

7. Çalışanlar işyerindeki makine, cihaz, araç, gereç, tehlikeli madde, taşıma ekipmanı ve diğer üretim araçlarını kurallara uygun şekilde kullanıyorlar mı? (6331 sayılı İSG Kanunu 19 Madde)							
İş Güvenliği Uzmanı Cevapları	F	İşyeri Hekimi Cevapları	F	İşveren Cevapları	F	Çalışan Cevapları	F
Hayır kullanmıyorlar.	9	Hayır kullanmıyorlar.	5	Evet kullanıyorlar.	9	Evet kullanıyorlar.	8
Evet kullanıyorlar.	1	Evet kullanıyorlar.	2	Kurallar tam olarak bilinmediği için üretimin verimliliği olacağı şekilde çalışmalar yapılmaktadır.	1	Yeterli eğitime sahip çalışanlar uygun şekilde kullanmaktadır.	1
		Çalışanların belirli kısmı kurallarına uygun şekilde kullanırken, bir kısım çalışanlar kullanmamaktadır.	2				
		Yeterli eğitime sahip çalışanlar uygun şekilde kullanmaktadır.	1				

Tablo 3.2.5'e göre iş güvenliği uzmanlarının yaklaşık tamamı ve işyeri hekimlerinin yarısı çalışanların makine, cihaz, araç, gereç ve diğer üretim araçlarını kurallarına uygun olarak kullanmadığını belirtirken, işveren ve çalışanların tamamına yakına ise üretim araçlarının kurallara uygun olarak kullanıldığını ifade etmişlerdir. Bu bulgulara göre, üretim araçlarının büyük ölçüde uygun kullanılmamasına karşın, işveren ve çalışanların kendi görüş ve bilgilerine göre üretim araçlarını kurallara uygun bir biçimde kullandıklarını düşündükleri söylenebilir. Üretim araçlarının kurallara uygun kullanılmayabilmesinin nedenleri olarak ise, çalışanların yeterli eğitime sahip olmaması ve belirli bir grup çalışanın kurallara uymamakta ısrarcı olmaları bulguları karşımıza çıkmaktadır.

Tablo 3.2.6 Çalışanların makine ve diğer araçlara ait koruyucu ekipmanları çıkarıp, çıkarmadıklarına dair görüşler (n=40)

8. Çalışanlar İşyerindeki makine, cihaz, araç, gerece ait koruyucu ekipmanları çıkartıyor mu?(6331 sayılı İSG Kanunu 19 Madde)							
İş Güvenliği Uzmanı Cevapları	F	İşyeri Hekimi Cevapları	F	İşveren Cevapları	F	Çalışan Cevapları	F
Evet çıkartıyor.	10	Evet çıkartıyor.	8	Hayır çıkartılmıyor.	7	Evet çıkartıyor.	6
		Hayır çıkartılmıyor.	2	Evet çıkartıyor.	2	Hayır çıkartılmıyor.	2
				Ara, ara çıkartılıyor.	1	Ara, ara çıkartılıyor.	1
						İşyerinde koruyucu donanım kullanılacak makine bulunmamaktadır.	1

Tablo 3.2.6'ya göre iş güvenliği uzmanlarının tamamı, işyeri hekimleri ve çalışanların çoğunluğu, işverenlerin ise bir kısmı çalışanların koruyucu ekipmanları çıkarttıklarını belirtmiştir. Bu durum da ilgili mevzuatın uygulanmadığı söylenebilir.

Tablo 3.2.7 Risk değerlendirmesi aşamasında tehlikeler tanımlanırken toplanması gereken bilgilere dair görüşler (n= 38)

9. Risk Değerlendirmesi aşamasında tehlikeler tanımlanırken çalışma ortamı, çalışanlar ve işyerine ilişkin ilgisine göre hangi bilgilerin toplanması gerekir? (İş Sağlığı ve Güvenliği Risk Değerlendirmesi Yönetmeliği 8 madde)									
İş Güvenliği Uzmanı Cevapları	F	İşyeri Hekimi Cevapları	F	İşveren Cevapları	F	Çalışan Cevapları	F		
İş güvenliği uzmanları diğer risk analizlerinden kopyala, yapıştır yaparak risk analizi yapmaktadır.	2	Tehlikelerin tanımlanması işyerinden, işyerine değiştiği için net cevaplar veremiyoruz.	2	İş güvenliği uzmanlarının yönlendirmesi ile yapılmaktadır.	5	Bu konuda bilgim yok.	6		
İşyerindeki tehlike ve riskler ile ilgili gözlem yapıp, çalışanlardan bilgi alınıyor.	1	Ortam ölçümlerini ve çalışanlar üzerinde yapılan değerlendirmeleri baz alarak risk değerlendirmesi yapılıyor.	1	İşle ilgili tehlike ve riskleri belirleyerek risk değerlendirmesi yapılmaktadır.	2	İş güvenliği uzmanlarının yönlendirmesi ile yapılmaktadır.	1		
Saha gezintisi, makine ve acil çıkışların kontrolleri yapıp, çalışan temsilcisinden tehlike ve riskler ile ilgili bilgiler alınıyor.	1	İş güvenliği uzmanları diğer risk analizlerinden kopyala, yapıştır yaparak risk analizi yapmaktadır.	1	Risk değerlendirmesi yapılmıyor.	1	İşle ilgili tehlike ve riskleri belirleyerek risk değerlendirmesi yapılmaktadır.	1		
Meydana gelen iş kazalarını dikkate alarak risk değerlendirmesi yapılıyor.	1	Ortamdan kaynaklanan riskler dikkate alınarak, yüksekte çalışmalar, gürültülü çalışmalar, gece çalışması, özel politika gerektiren ve diğer çalışanlar dikkat edilerek risk değerlendirmesi yapılıyor.	1	Yasal bütün bilgiler toplanarak risk değerlendirmesi yapılmaktadır.	1	İşyeri içerisinde ki ergonomik durumlara ve işyeri içerisindeki diğer bilgiler inceleniyor	1		
Tehlike kaynaklarına dikkat ederek risk değerlendirmesi yapılıyor.	1	Çalışanlar ile konuşarak ve gözlem yaparak, geçmiş kaza kayıtları incelenerek risk değerlendirmesi yapılıyor.	1	Bu konuda bilgim yok.	1				
Yan taraftaki işletmelerden gelebilecek tehlikelere ve acil durumlara dikkat ederek risk değerlendirmesi yapılıyor.	1	Bu konuda bilgim yok.	1						
İşyeri bilgilerini inceleniyor, makineler inceleniyor, malzeme güvenlik bilgi formları inceleniyor, depolama alanlarına bakılıyor.	1	İş güvenliği uzmanları yasal mevzuatta yer alan tüm bilgileri topluyorlar.	1						
İşyeri içerisinde yer alan ve kullanılan malzemelerin listesi alınarak ilgili tehlike ve riskler belirleniyor.	1	İşyerinde ki makine listesi alınarak risk değerlendirmesi yapılıyor.	1						
		İş güvenliği uzmanı ve işyeri hekimi saha kontrolü yaparak, risk değerlendirme ekibine eğitim veriyorlar.	1						

Tablo 3.2.7'ye göre çalışanların çoğunluğu risk değerlendirmesi yapılırken tehlikeleri tanımlarken hangi bilgilerin toplandığı konusunda bilgisi olmadığını, işverenlerin yarısı, risk değerlendirmesini iş güvenliği uzmanlarının yaptığını belirtmiştir. İş güvenliği uzmanları ve işyeri hekimleri ise tehlikeler tanımlanırken topladıkları çeşitli bilgileri beyan etmişlerdir, bu bilgilerden bazıları kısmen doğru olmak ile birlikte ilgili mevzuata göre eksik kalmaktadır. Bu durum da ilgili mevzuatın eksik uygulandığı söylenebilir.

Tablo 3.2.8 Risk değerlendirmesinin yenilenip, yenilenmediğine dair görüşler (n=39)

10. Hizmet verdiğiniz işyerlerinde risk değerlendirmesi yenileniyor mu? (İş Sağlığı Ve Güvenliği Risk Değerlendirmesi Yönetmeliği 12 madde)							
İş Güvenliği Uzmanı Cevapları	F	İşyeri Hekimi Cevapları	F	İşveren Cevapları	F	Çalışan Cevapları	F
Evet yenileniyor	10	Evet yenileniyor	10	Evet yenileniyor	8	Evet yenileniyor	8
				Bilgim yok	1	Bilgim yok	1
				İş güvenliği uzmanı ilgilenmektedir.	1		

Tablo 3.2.8'e göre iş güvenliği uzmanları ve işyeri hekimlerinin tamamı, işveren ve çalışanların çoğunluğu risk değerlendirmesinin yenilendiğini belirtmiştir. Bu durum da ilgili mevzuatın uygulandığı söylenebilir.

Tablo 3.2.9 Risk değerlendirmesinin hangi şartlarda yenilendiğine dair görüşler (n=39)

11. Hizmet verdiğiniz işyerlerinde risk değerlendirmesi hangi şartlarda yenileniyor? (İş Sağlığı Ve Güvenliği Risk Değerlendirmesi Yönetmeliği 12 madde)							
İş Güvenliği Uzmanı Cevapları	F	İşyeri Hekimi Cevapları	F	İşveren Cevapları	F	Çalışan Cevapları	F
Yasal mevzuatta yer alan şartlara uygun olarak yenileme yapılmaktadır.	9	Yasal mevzuatta yer alan şartlara uygun olarak yenileme yapılmaktadır.	10	İşyerinde fiziki ya da makine değişikliği olduğunda yenilenmektedir.	1	Yasal mevzuatta yer alan şartlara uygun olarak yenileme yapılmaktadır.	2
İşyerlerinde risk değerlendirmesi yenilenmemektedir.	1			İş güvenliği uzmanları ilgilenmektedir.	5	İş güvenliği uzmanları ilgilenmektedir.	1
				Yılda bir defa ve makine değişikliği olduğunda yenilenmektedir.	1	Yaşanmış olan iş kazası sonrasında değişmektedir.	1
				Yılda bir defa yenilenmektedir.	1	Yılda bir defa yenilenmektedir.	1
				Bilgim yok	2	Bilgim yok	4

Tablo 3.2.9'a göre iş güvenliği uzmanlarının tamamına yakını, işyeri hekimlerinin tamamı risk değerlendirmesinin mevzuatta yer alan şartlara uygun olarak yenilendiğini, işverenlerin yarısı risk değerlendirmesi ile iş güvenliği uzmanlarının ilgilendiğini, çalışanların yarıya yakını ise bilgisi olmadığını belirtmiştir. Bu durum risk değerlendirmesinin çoğunlukla iş güvenliği uzmanınca takip edildiğini, risk değerlendirmesinin mevzuata uygun olarak yenilendiğini ancak işveren ve çalışanların bu durum ile ilgili yeterli bilgisi olmadığı söylenebilir.

Tablo 3.2.10 Risk değerlendirmesi sonucunda iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerinin alınıp, alınmadığına dair görüşler (n=39)

12. Hizmet verdiğiniz işyerlerinde risk değerlendirmesi sonucunda işyerinizde iş sağlığı ve güvenliği tedbirleri alınıyor mu?(İş Sağlığı ve Güvenliği Risk Değerlendirmesi Yönetmeliği 10 madde)							
İş Güvenliği Uzmanı Cevapları	F	İşyeri Hekimi Cevapları	F	İşveren Cevapları	F	Çalışan Cevapları	F
Risk değerlendirmesi sonucunda iş sağlığı ve güvenliği tedbirleri alınmıyor.	8	Risk değerlendirmesi sonucunda iş sağlığı ve güvenliği tedbirleri alınmıyor.	2	Risk değerlendirmesi sonucunda iş sağlığı ve güvenliği tedbirleri alınmıyor.	8	Risk değerlendirmesi sonucunda iş sağlığı ve güvenliği tedbirleri alınmıyor.	7
Çoğunlukla alınıyor ancak bazı tedbirler zamana yayılarak alınıyor.	1	Risk değerlendirmesi sonucunda iş sağlığı ve güvenliği tedbirleri alınmıyor.	5	Risk değerlendirmesi sonucunda iş sağlığı ve güvenliği tedbirleri alınmıyor.	1	Bilgim yok	2
Yavaş yavaş alınıyor.	1	Bazen alınıyor, bazen alınmıyor duruma ve tedbire göre değişiyor.	3	Bilgim yok.	1		

Tablo 3.2.10'a göre iş güvenliği uzmanlarının çoğunluğu, işyeri hekimlerinin yaklaşık yarısı risk değerlendirmesi sonucunda iş sağlığı ve güvenliği tedbirleri alınmadığını ifade etmelerine rağmen, işveren ve çalışanların çoğunluğu ise risk değerlendirmesi sonucunda iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerinin alındığını belirtmiştir. Bu bulgulara göre, risk değerlendirmesi sonucunda, işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerinin yeterince alınmamasına karşın, işveren ve çalışanların kendi görüş ve bilgilerine göre gerekli tedbirlerin alındığını düşündükleri söylenebilir.

Bu bölümde risk değerlendirmesi ile ilgili birçok bulgu elde edilmiştir. Risk değerlendirmesinin yapım sürecinde sorunlar olduğu genel olarak mevzuatın sadece bir kısmının uygulanabildiği çoğunlukla risk değerlendirme sürecinin iş güvenliği uzmanı tarafından gerçekleştirildiği yorumu yapılabilir.

3.3 Acil Durum Planları İle İlgili Soruların Cevaplarına İlişkin Bulgular

Acil durum planı ile ilgili sorulara ait cevaplar Tablo 3.3.1'de, Tablo 3.3.2'de, Tablo 3.3.3'de, Tablo 3.3.4'de, Tablo 3.3.5'de sunulmuştur.

Tablo 3.3.1 Acil durum planı yapılıp, yapılmadığına dair görüşler (n=40)

13. Hizmet verdiğiniz işyerlerinde acil durum planı yapılıyor mu? (6331 sayılı İSG Kanunu 11 madde)							
İş Güvenliği Uzmanı Cevapları	F	İşyeri Hekimi Cevapları	F	İşveren Cevapları	F	Çalışan Cevapları	F
Evet yapılıyor.	10	Evet yapılıyor.	9	Evet yapılıyor.	8	Evet yapılıyor.	9
		Yapılıyor ancak kağıt üzerinde uygulanmıyor.	1	Bilgim yok.	1	Bilgim yok.	1
				Hayır yapılmıyor.	1		

Tablo 3.3.1'e göre iş güvenliği uzmanlarının tamamı, işyeri hekimleri, işverenler ve çalışanların tamamına yakını işyerlerinde acil durum planı yapıldığını belirtmiştir. Bu bulgulara göre uygulamada herhangi bir problem gözükmemekte olup, bu bulgular mevzuatta yer alan düzenlemeler ile örtüşmektedir.

Tablo 3.3.2 Çalışanların ve işverenlerin işyerinde gerçekleşebilecek acil durumlar konusunda bilgisi olup, olmadığına dair görüşler (n= 39)

14. Hizmet verdiğiniz işyerlerinde çalışan ve işverenlerin işyerlerinde gerçekleşebilecek acil durumları biliyor mu? (İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmelik 15 madde)							
İş Güvenliği Uzmanı Cevapları	F	İşyeri Hekimi Cevapları	F	İşveren Cevapları	F	Çalışan Cevapları	F
Hayır bilgi sahibi değilim.	8	Hayır bilgi sahibi değilim.	6	Evet bilgi sahibidirler.	8	Evet bilgi sahibidirler.	5
Evet bilgi sahibidirler.	1	Evet bilgi sahibidirler.	4	Hayır bilgi sahibi değilim.	1	Hayır bilgi sahibi değilim.	3
				Çok az bilgi sahibiyiz.	1	Bir kısım çalışan ve işveren biliyor, bir kısım çalışan ve işveren bilmiyor.	1
						Profesyonel anlamda bilgi sahibi değilim.	1

Tablo 3.3.2'ye göre iş güvenliği uzmanlarının çoğunluğu ve işyeri hekimlerinin yarısından fazlasının işveren ve çalışanların işyerlerinde gerçekleşebilecek acil durumları bilmediklerini belirtmelerine karşın, işveren ve çalışanların acil durumlara ilişkin acil durumları bildiklerini ifade etmişlerdir. Bu bulgulara göre, işveren ve çalışanların işyerlerinde gerçekleşebilecek acil durumları yeterli düzeyde bilmemelerine rağmen, işveren ve çalışanlar, işyerlerinde gerçekleşebilecek acil durumlar konusunu kendilerine göre yeterince bildiklerini düşündükleri söylenebilir.

Tablo 3.3.3 Tahliye ve tatbikatların yapılıp yapılmadığına dair görüşler (n=39)

15. Hizmet verdiğiniz işyerlerinde tahliye ve tatbikatlar yapılıyor mu? (6331 sayılı İSG Kanunu 11 madde) (İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmelik 13 Madde)							
İş Güvenliği Uzmanı Cevapları	F	İşyeri Hekimi Cevapları	F	İşveren Cevapları	F	Çalışan Cevapları	F
Evet yapılıyor.	6	Evet yapılıyor.	7	Evet yapılıyor.	8	Evet yapılıyor.	9
Hayır yapılmıyor.	1	Hayır yapılmıyor.	1	Hayır yapılmıyor.	1	Sürekli olmasada ara, ara yapılıyor.	1
Büyük firmalarda yapılırken, küçük firmalarda yapılmıyor.	1	Kurumsal firmalarda yapılıyor.	1	Bilgim yok.	1		
İş müfettişi geldiğinde ya da iş güvenliği uzmanlarının zorlaması ile yapılıyor.	1	İşyerlerinin çoğunluğu kağıt üzerinde yapılıyor.	1				

Tablo 3.3.3'e göre iş güvenli uzmanlarının, işyeri hekimlerinin, işverenlerin çoğunluğu, çalışanların ise tamamına yakını işyerlerinde tahliye ve tatbikatların yapıldığını belirtmiştir. Bu bulgular mevzuatta yer alan düzenlemeler ile örtüşmekte olup, uygulamada sorun olmadığı söylenebilir.

Tablo 3.3.4 İşyerinde acil durum ekiplerinin olup, olmadığına dair görüşler (n=40)

16. Hizmet verdiğiniz işyerlerinde acil durum ekipleri var mı? (6331 sayılı İSG Kanunu 11 madde) (İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmelik 11 madde)							
İş Güvenliği Uzmanı Cevapları	F	İşyeri Hekimi Cevapları	F	İşveren Cevapları	F	Çalışan Cevapları	F
Evet var.	10	Evet var.	9	Evet var.	8	Evet var.	9
		Kağıt üzerinde ekipler kuruluyor, ekip içerisinde olan çalışanların görevlerinden haberleri dahi yoktur.	1	Hayır yok.	1	Kağıt üzerinde ekipler kuruluyor, ekip içerisinde olan çalışanların görevlerinden haberleri dahi yoktur.	1
				Bilgim yok.	1		

Tablo 3.3.4'e göre iş güvenliği uzmanlarının tamamı, işyeri hekimleri ve çalışanların tamamına yakını, işverenlerin çoğunluğu işyerlerinde acil durum ekiplerinin olduğunu belirtmiştir. Bu bulgulara göre ilgili mevzuatın uygulamasında sorun gözükmemektedir. Bu hususta ilgili mevzuat ile uygulamanın örtüştüğü söylenebilir.

Tablo 3.3.5 İşyerlerinde ilkyardımcı bulunup, bulunmadığına dair görüşler (n=40)

17. Hizmet verdiğiniz işyerlerinde ilkyardımcı var mı? (İlk yardım yönetmeliği 19 madde)							
İş Güvenliği Uzmanı Cevapları	F	İşyeri Hekimi Cevapları	F	İşveren Cevapları	F	Çalışan Cevapları	F
Evet var.	10	Evet var.	9	Evet var.	8	Evet var.	8
		Çalışan sayısı az olan işyerlerinde olmayabiliyor, ancak genel olarak var.	1	Hayır yok.	1	Hayır yok.	2
				Bilgim yok.	1		

Tablo 3.3.5'e göre iş güvenliği uzmanlarının tamamı, işyeri hekimlerinin tamamına yakını, işverenler ve çalışanların çoğunluğu işyerlerinde ilkyardımcı bulunduğunu belirtmiştir. Bu durum da ilgili mevzuatın uygulandığı söylenebilir.

Bu bölümde acil durumlar ile ilgili birçok bulgu elde edilmiştir. Bu bulgulara göre bazı işyerlerinde acil durumlara karşı hazırlıklar ile ilgili eksiklikler bulunduğu söylenebilir.

3.4 İş Güvenliği Uzmanları İle İlgili Soruların Cevaplarına İlişkin Bulgular

İş güvenliği uzmanları ile ilgili soruların cevapları, Tablo 3.4.1'de, Tablo 3.4.2'de (Tablo 3.4.1'in Devamı), Tablo 3.4.3,de, Tablo 3.4.4'de, Tablo 3.4.5'de Tablo 3.4.6'da sunulmuştur.

Tablo 3.4.1 İş güvenliği uzmanlarının görevlerine dair görüşler (n=34)

18. İş güvenliği uzmanlarının görevleri nelerdir? (İş Güvenliği Uzmanlarının Görev, Yetki, Sorumluluk Ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik 9 Madde)							
İş Güvenliği Uzmanı Cevapları	F	İşyeri Hekimi Cevapları	F	İşveren Cevapları	F	Çalışan Cevapları	F
Asli görevleri işyeri içerisinde ki tehlike ve riskleri tespit ederek, tehlike ve riskleri ortadan kaldırmaya yönelik önerilerde bulunmaktır.	7	Asli görevleri işyeri içerisinde ki tehlike ve riskleri tespit ederek, tehlike ve riskleri ortadan kaldırmaya yönelik önerilerde bulunmaktır, bunun ile birlikte danışmanlık ve rehberlik görevleride yerine getirmektedirler.	3	Asli görevleri işyeri içerisinde ki tehlike ve riskleri tespit ederek, tehlike ve riskleri ortadan kaldırmaya yönelik önerilerde bulunmaktır, bunun ile birlikte danışmanlık ve rehberlik görevleride yerine getirmektedirler.	4	Asli görevleri işyeri içerisinde ki tehlike ve riskleri tespit ederek, tehlike ve riskleri ortadan kaldırmaya yönelik önerilerde bulunmaktır, bunun ile birlikte danışmanlık ve rehberlik görevleride yerine getirmektedirler.	3
Mevzuatta yer alan görevlerinden: risk değerlendirmesi, rehberlik, danışmanlık, kurul toplantı çağırısı yapma görevlerini yerine getirmektedir.	2	Risk değerlendirmesinin yapılması, işyeri ortamı ve çalışanların iş sağlığı ve güvenliği açısından denetlenmesi ve kişisel koruyucu donanım seçimi konusunda rehberlik yapmaktır.	3	İşyeri içerisinde ki tehlike ve riskleri kontrol ederek, eğitim veriyorlar.	2	Kişisel koruyucu donanım kullanıp, kullanmadığımızı kontrol ediyorlar.	3
Asli görevleri iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili gelişmeleri takip ederek, işyerlerinde sağlıklı ve güvenli bir ortamoluşması için önerilerde bulunmak ve kendilerini geliştirmektir.	1	İş sağlığı ve güvenliği mevzuatının ön gördüğü görevleri kağıt üzerinde yapıyorlar ancak uygulamada sorunlar oluyor.	2	Bilgim yok.	2	İş sağlığı ve güvenliği ile ilgili hizmet veriyorlar.	3

Tablo 3.4.2 (Tablo 3.4.1'in Devamı) İş güvenliği uzmanlarının görevlerine dair görüşler (n=4)

18. İş güvenliği uzmanlarının görevleri nelerdir? (İş Güvenliği Uzmanlarının Görev, Yetki, Sorumluluk Ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik 9 Madde)							
İş Güvenliği Uzmanı Cevapları	F	İşyeri Hekimi Cevapları	F	İşveren Cevapları	F	Çalışan Cevapları	F
		İş sağlığı ve güvenliği ile ilgili hizmet veriyorlar.	1	Mevzuatta yer alan görevlerini yerine getirmiyorlar.	1		
		İş sağlığı ve güvenliği konusunda önerilerde bulunarak, eğitim vermektir.	1	Güvenlik ekipmanlarını kontrol ediyorlar.	1		

Tablo 3.4.1 ve Tablo 3.4.2'ye göre iş güvenliği uzmanlarının büyük çoğunluğu asli görevlerinin işyeri içerisinde ki tehlike ve riskleri tespit ederek ortadan kaldırmak için önerilerde bulunmak olduğunu, işyeri hekimleri, işverenler ve çalışanların cevaplarının bir kısmının ilgili mevzuata uygun olduğu ancak eksikliklerin bulunduğu görülmektedir. Elde edilen bu bulgulara göre, iş güvenliği uzmanları mevzuatta belirtilen görevlerinin bir kısmını yerine getirdikleri, bir kısmını yerine getirmedikleri söylenebilir. Ayrıca iş güvenliği uzmanlarının görevlerinin tamamını yerine getirememesi sebepleri de çalışan sayısına düşen çalışma dakikalarının az olduğundan kaynaklandığı yorumu da yapılabilir.

Tablo 3.4.3 İş güvenliği uzmanlarının iş kazası ve meslek hastalıklarının nedenlerini araştırıp, araştırmadıklarına dair görüşler (n=39)

19. İş güvenliği uzmanları işyerinde meydana gelen iş kazası ve meslek hastalıklarının nedenlerini araştırıp işverene bilgi veriyor mu? (İş Güvenliği Uzmanlarının Görev, Yetki, Sorumluluk Ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik 9 Madde)							
İş Güvenliği Uzmanı Cevapları	F	İşyeri Hekimi Cevapları	F	İşveren Cevapları	F	Çalışan Cevapları	F
Evet bildiriliyor.	8	Evet bildiriliyor.	5	Evet bildiriliyor.	8	Evet bildiriliyor.	9
Hayır bildirilmiyor.	1	Hayır bildirilmiyor.	2	Hayır bildirilmiyor.	1	Şuana kadar işyerimizde iş kazası ya da meslek hastalığı olmadı.	1
		İş kazasında bilgi veriyorlar ancak meslek hastalığı konusunda çalışma yapmıyorlar.	3	Bilgim yok.	1		

Tablo 3.4.3'e göre iş güvenliği uzmanları ve işverenlerin çoğunluğu, çalışanların tamamına yakını, işyeri hekimlerinin yarısı, iş güvenliği uzmanlarının iş kazası ve meslek hastalıklarının nedenlerini araştırarak işverene bilgi verdiklerini belirtmiştir. İşyeri hekimlerinin bir kısmı iş kazası konusunda bilgi verdiklerini ancak meslek hastalığı konusunda çalışma yapmadıklarını

beyan etmiştir. Bu bulgular ile birlikte iş güvenliği uzmanlarının çoğunlukla iş kazası ve meslek hastalıklarının nedenlerini araştırıp işverene bilgi verdikleri söylenebilir. Bu durumda, ilgili mevzuatın çoğunlukla uygulandığı söylenebilir.

Tablo 3.4.4 İş güvenliği uzmanlarının ramak kala olaylar ile ilgili işverenlere öneride bulunup, bulunmadıklarına dair görüşler (n=39)

20. İşyerinde can ve mal kaybına yol açmayan fakat işyerine ve çalışanlara zarar verme potansiyeli bulunan olaylar (Ramak Kala Olaylar) ile ilgili iş güvenliği uzmanları işverene önerilerde bulunuyor mu? (İş Güvenliği Uzmanlarının Görev, Yetki, Sorumluluk Ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik 9 Madde)							
İş Güvenliği Uzmanı Cevapları	F	İşyeri Hekimi Cevapları	F	İşveren Cevapları	F	Çalışan Cevapları	F
Evet önerilerde bulunuyorlar.	6	Evet önerilerde bulunuyorlar.	9	Evet önerilerde bulunuyorlar.	8	Evet önerilerde bulunuyorlar.	9
Hayır önerilerde bulunulmuyor.	3	Hayır önerilerde bulunulmuyor.	1	Hayır önerilerde bulunulmuyor.	1	Bilgim yok	1
				Bilgim yok.	1		

Tablo 3.4.4'e göre iş güvenliği uzmanlarının yarısından fazlası, işyeri hekimleri ve çalışanların tamamına yakını, işverenlerin ise çoğunluğu, iş güvenliği uzmanlarının ramak kala olaylar ile ilgili işverenlere öneride bulunduğunu belirtmiştir. Bir kısım iş güvenliği uzmanı ise ramak kala olaylar ile ilgili öneride bulunmadıklarını belirtmiştir. Bu durum da ilgili mevzuatın çoğunlukla uygulandığı söylenebilir.

Tablo 3.4.5 İş güvenliği uzmanlarının eğitim planlaması yapıp yapmadıklarına dair görüşler (n=40)

21. İş güvenliği uzmanları eğitim planlaması ile ilgili çalışma yapıyor mu? (İş Güvenliği Uzmanlarının Görev, Yetki, Sorumluluk Ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik 9 Madde)							
İş Güvenliği Uzmanı Cevapları	F	İşyeri Hekimi Cevapları	F	İşveren Cevapları	F	Çalışan Cevapları	F
Evet yapılıyor.	10	Evet yapılıyor.	10	Evet yapılıyor.	8	Evet yapılıyor.	8
				Hayır yapılmıyor	1	Hayır yapılmıyor	1
				Bilgim yok.	1	Bilgim yok.	1

Tablo 3.4.5'e göre iş güvenliği uzmanları ve işyeri hekimlerinin tamamı, işverenler ve çalışanların çoğunluğu, iş güvenliği uzmanlarının eğitim planlaması yaptıklarını belirtmiştir. Bu bulgulara göre, ilgili mevzuatın uygulandığı söylenebilir.

Tablo 3.4.6 İş güvenliği uzmanlarının çalışan temsilcisi ve destek elemanları ile işbirliği yapıp, yapmadıklarına dair görüşler (n=40)

22. İş güvenliği uzmanları çalışan temsilcisi ve destek elemanları ile ilgili işbirliği yapıyor mu?							
(İş Güvenliği Uzmanlarının Görev, Yetki, Sorumluluk Ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik 9 Madde)							
İş Güvenliği Uzmanı Cevapları	F	İşyeri Hekimi Cevapları	F	İşveren Cevapları	F	Çalışan Cevapları	F
Hayır yapılmıyor	5	Evet yapıyorlar	10	Evet yapıyorlar	7	Evet yapıyorlar	7
Evet yapıyorlar	3			Hayır yapılmıyor	2	Hayır yapılmıyor	2
Kurumsal firmalarda yapılırken, küçük firmalarda yapılmıyor.	1			Bilgim yok.	1	Bilgim yok.	1
Çalışan temsilcisi ile yapılıyor, destek elemanları ile yapılmıyor.	1						

Tablo 3.4.6'ya göre, işyeri hekimlerinin tamamı ve işveren ve çalışanların çoğunluğu iş güvenliği uzmanlarının çalışan temsilcisi ve destek elemanları ile işbirliği yaptıklarını belirtmelerine karşın, 10 İş güvenliği uzmanından sadece 3'ü, bu işbirliğin tam olarak yapıldığını ifade etmişlerdir. Böylece, iş güvenliği uzmanlarının çalışan temsilcisi ve destek elemanları ile iş birliği yapma konusunda eksikliklerin bulunduğu söylenebilir.

Bu bölümde iş güvenliği uzmanları ile ilgili birçok bulgu elde edilmiştir. Bu bulgulara göre iş güvenliği uzmanlarının görevlerini yapmalarında sorunlar olduğu, bu durumun çalışan sayısına düşen çalışma dakikasının az olduğundan kaynaklandığı yorumu da yapılabilir.

3.5 İşyeri Hekimleri İle İlgili Soruların Cevaplarına İlişkin Bulgular

İşyeri hekimleri ile ilgili soruların cevapları Tablo 3.5.1'de, Tablo 3.5.2'de, Tablo 3.5.3'de, Tablo 3.5.4'de, Tablo 3.5.5'de, Tablo 3.5.6'da sunulmuştur.

Tablo 3.5.1 İşyeri hekimlerinin görevlerine dair görüşler (n= 38)

23. İşyeri hekimlerinin görevleri nelerdir? (İşyeri Hekimi Ve Diğer Sağlık Personelinin Görev, Yetkileri Sorumluluk Ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik 9 Madde)							
İş Güvenliği Uzmanı Cevapları	F	İşyeri Hekimi Cevapları	F	İşveren Cevapları	F	Çalışan Cevapları	F
İş güvenliği uzmanları ile benzer görevlere sahipler ancak görevlerini yerine getirmiyorlar, sadece muayene işlemleri ve reçete yazıyorlar.	9	İş sağlığı ve güvenliği eğitimi vermek, sağlık gözetimi yapmak, risk analizi çalışmalarına katılmaktır.	2	Çalışanları muayene etmek.	6	Çalışanları muayene etmek.	1
En önemli görevleri meslek hastalıklarını önlemek için çalışmalar yapmak.	1	İşe giriş muayenesi yapılması, yapılan ortam ölçümlerinin değerlendirilmesi, engelli ve kronik rahatsızlığı bulunan çalışanların takibinin yapılmasıdır.	1	Çalışanları muayene ederek, iş sağlığı ve güvenliği eğitimi vermektir.	3	Çalışanları muayene ederek, iş sağlığı ve güvenliği eğitimi vermektir.	6
		Çalışanların işe uyumunu tespit ederek ortamdaki riskler ile ilgili çalışmalar yapılmasıdır.	1	Yılda bir defa geliyorlar yasal görevlerini yerlerine getirmiyorlar.	1	İşyeri hekimi işyerine gelmiyor.	1
		Çalışanların sağlık muayenesi ve meslek hastalıklarının nedenlerini araştırmaktır.	1			Hijyen şartlarını kontrol ederek mutfakları denetliyor.	2
		Çalışanın işe uygun olup, olmadığını tespit ederek, periyodik muayene yapmak, sağlık ile ilgili çalışmalar yaparak önerilerde bulunmaktır.	1				
		Daha çok sağlık ile ilgili konularda ön plandalar, kişisel koruyucu donanım konusunda rehberlik yapmak, çalışanların periyodik muayenesi ve normal muayenelerini yapmaktır.	1				
		Çalışanların sağlıkları ile ilgili çalışmalar yapmak, kimyasallar konusunda çalışmalar yapmak, iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili danışmanlık ve rehberlik yapmaktır.	1				
		Tozlara karşı çalışmalar yapmak, işyeri içerisinde ki tehlike ve risklere karşı çalışmalar yapmak, risk değerlendirme ekibi içerisinde bulunmaktır ancak işverenler, işyeri hekiminden reçete yazmasını beklerler.	1				

Tablo 3.5.1'e göre iş güvenliği uzmanlarının ve işverenlerin tamamına yakını ve çalışanların , işyeri hekimlerinin iş güvenliği uzmanları ile benzer görevlere sahip olmalarına karşın, onların sadece hasta muayene ve reçete yazma işi yaptıklarını net olarak ifade etmişlerdir. İşverenlerin

tamamına yakını ve çalışanların çoğunluğu da işyeri hekimlerinin çalışanları muayene ettiğini belirterek, iş güvenliği uzmanlarının işverenlerin sadece çalışanları muayene etmesi eleştirisini desteklemektedirler. İşveren ve çalışanlara göre, işyeri hekimi çalışanlara eğitim verme görevini nadiren yerine getirmekte olup; iş güvenliği uzmanı, işveren ve çalışanlardan hiçbiri işyeri hekiminin 6331 sayılı kanundaki diğer bir görevini yaptığını gözlemlememiştir. Bununla birlikte, işyeri hekimleri cevaplarında, kendilerine göre işyeri hekiminin görevlerinin neler olması gerektiğini belirtmişlerdir. Hekimlerin belirttiği bu görevler muayene yapmak (4 kişi), işyeri ortam ölçümleri yapmak (5 kişi), çalışanların meslek hastalıklarının nedenlerini araştırmak (1 kişi), iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili danışmanlık ve eğitim vermek (1 kişi) olarak sıralanabilir. Bununla birlikte hekimler, yönetmelikte geçen bu bazı görevlerinin farkında olmalarına karşın, kendilerinden beklenenin muayene ve reçete yazmak olduğunu da ifade etmektedirler. Elde edilen bu bulgular sonucunda, işyeri hekimlerinin uygulamada çoğunlukla sadece çalışanı muayene görevini yerine getirdikleri, ilgili mevzuatın büyük ölçüde uygulanmadığı söylenebilir.

Tablo 3.5.2 İşyeri hekimlerinin iş kazası ve meslek hastalıklarının nedenleri araştırıp, araştırmadıklarına dair görüşler (n=39)

24. İşyeri Hekimleri işyerinde meydana gelen iş kazası ve meslek hastalıklarının nedenlerini araştırıp işverene bilgi veriyor mu? (İşyeri Hekimi Ve Diğer Sağlık Personelinin Görev, Yetkileri Sorumluluk Ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik 9 Madde)							
İş Güvenliği Uzmanı Cevapları	F	İşyeri Hekimi Cevapları	F	İşveren Cevapları	F	Çalışan Cevapları	F
Hayır araştırmıyorlar.	8	Evet araştırıp bilgi veriyorlar.	9	Hayır araştırmıyorlar.	5	Evet araştırıp bilgi veriyorlar.	7
Meslek hastalığı olan yerlerde araştırıyorlar.	2	Hayır araştırmıyorlar.	1	Evet araştırıp bilgi veriyorlar.	4	Hayır araştırmıyorlar.	1
				Bilgim yok	1	Bilgim yok	1

Tablo 3.5.2'ye göre; işyeri hekimlerinin yaklaşık tamamı, çalışanların çoğunluğu ve işverenlerin yaklaşık yarısı, işyeri hekimlerinin iş kazası ve meslek hastalıklarının nedenlerini araştırdıklarını belirtmişlerdir. Bununla birlikte, iş güvenliği uzmanlarının büyük çoğunluğu (8 kişi) işyeri hekimlerinin iş kazası ve meslek hastalıklarının nedenlerini araştırmadıklarını ifade etmekte olup, 2 iş güvenliği uzmanı ise işyeri hekimlerinin sadece meslek hastalığının yoğun olduğu işyerlerinde meslek hastalığının nedenlerinin araştırıldığını net olarak ortaya koymuşlardır. Bu bulgular göre işyeri hekimlerinin iş kazası ve meslek hastalıklarının nedenlerini araştırma görevini yerine getirmede eksikliklerin olduğu söylenebilir.

Tablo 3.5.3 İşyeri hekimlerinin ramak kala olaylar ile ilgili işverene öneride bulunup, bulunmadıklarına dair görüşler (n=39)

25. İşyerinde can ve mal kaybına yol açmayan fakat işyerine ve çalışanlara zarar verme potansiyeli bulunan olaylar (Ramak kala olaylar) ile ilgili İşyeri Hekimleri işverene önerilerde bulunuyor mu? (İşyeri Hekimi Ve Diğer Sağlık Personelinin Görev, Yetkileri Sorumluluk Ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik 9 Madde)							
İş Güvenliği Uzmanı Cevapları	F	İşyeri Hekimi Cevapları	F	İşveren Cevapları	F	Çalışan Cevapları	F
Hayır araştırma yapılmıyor.	9	Hayır araştırma yapılmıyor.	7	Hayır araştırma yapılmıyor.	4	Hayır araştırma yapılmıyor.	4
Meslek hastalığı konusunda araştırma yapılıyor.	1	Evet araştırma yapılarak önerilerde bulunuluyor.	3	Evet araştırma yapılarak önerilerde bulunuluyor.	5	Evet araştırma yapılarak önerilerde bulunuluyor.	3
				Bilgim yok.	1	Bilgim yok.	1
						Sektörü biliyorsa öneride bulunabiliyor.	1

Tablo 3.5.3'e göre iş güvenliği uzmanlarının tamamına yakını, işyeri hekimlerinin çoğunluğu, işveren ve çalışanların yarıya yakını işyeri hekimlerinin ramak kala olaylar ile ilgili işverene öneride bulunmadıklarını belirtmiştir. Bu bulgulardan dikkat çeken, işyeri hekimlerinin çoğunluğunun da (7 kişi) ramak kala olaylar ile ilgili işverene önerilerde bulunmadıklarını ifade etmeleridir. Böylece, işyeri hekimlerinin ramak kala olaylar ile ilgili işverene nadiren öneride bulunmadıklarını ortaya koymakta olup, ilgili mevzuatın çoğunlukla uygulanmadığı söylenebilir.

Tablo 3.5.4 İşyeri hekimlerinin eğitim planlaması yapıp, yapmadıklarına dair görüşler (n=39)

26. İşyeri Hekimleri Eğitim Planlaması yapıyor mu? (İşyeri Hekimi Ve Diğer Sağlık Personelinin Görev, Yetkileri Sorumluluk Ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik 9 Madde)							
İş Güvenliği Uzmanı Cevapları	F	İşyeri Hekimi Cevapları	F	İşveren Cevapları	F	Çalışan Cevapları	F
Hayır yapmıyorlar.	9	Evet yapıyorlar.	10	Evet yapıyorlar.	5	Evet yapıyorlar.	7
Evet yapıyorlar.	1			Hayır yapmıyorlar.	4	Hayır yapmıyorlar.	1
				Bilgim yok.	1	Bilgim yok.	1

Tablo 3.5.4'e göre, işyeri hekimlerinin tamamı, işverenlerin yarısı ve çalışanların çoğunluğu işyeri hekimlerinin eğitim planlaması yaptıklarını belirtmelerine rağmen, iş güvenliği uzmanlarının tamamına yakını işyeri hekimlerinin eğitim planlaması yapmadıklarını belirtmişlerdir. Bu bulgu; iş güvenliği uzmanlarının işverenlerin eğitim planlaması yapma görevlerini ilgili mevzuata göre yeterli düzeyde yapmadığı görüşünde olduklarını ifade etmekte olup, diğer paydaşlara göre ise hekimlerin eğitim planlama görevlerini çoğunlukla ilgili mevzuata uygun bir şekilde yaptıkları söylenebilir.

Tablo 3.5.5 İşyeri hekimlerinin çalışan temsilcisi ve destek elemanları ile işbirliği yapıp, yapmadıklarına dair görüşler (n=39)

27. İşyeri hekimleri çalışan temsilcisi ve destek elemanları ile ilgili işbirliği yapıyor mu? (İşyeri Hekimi Ve Diğer Sağlık Personelinin Görev, Yetkileri Sorumluluk Ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik 9 Madde)							
İş Güvenliği Uzmanı Cevapları	F	İşyeri Hekimi Cevapları	F	İşveren Cevapları	F	Çalışan Cevapları	F
Hayır yapmıyorlar.	8	Evet yapıyorlar.	10	Evet yapıyorlar.	5	Evet yapıyorlar.	6
Evet yapıyorlar.	2			Hayır yapmıyorlar.	4	Hayır yapmıyorlar.	1
				Bilgim yok.	1	Bilgim yok.	2

Tablo 3.5.5'e göre, işyeri hekimlerinin tamamı, işverenlerin yarısı ve çalışanların yarısından fazlası işyeri hekimlerinin çalışan temsilcisi ve destek elemanları ile iş birliği yaptıklarını belirtmelerine rağmen, iş güvenliği uzmanlarının tamamına yakını işyeri hekimlerinin eğitim planlaması yapmadıklarını belirtmişlerdir. Bu bulguya göre iş güvenliği uzmanlarının işverenlerin işyeri hekimlerinin çalışan temsilcisi ve destek elemanları ile iş birliği yapma görevlerini ilgili mevzuata göre yeterli düzeyde yapmadıkları söylenebilir. Diğer paydaşlara göre ise hekimlerin eğitim planlama görevlerini çoğunlukla ilgili mevzuata uygun bir şekilde yaptıkları söylenebilir.

Tablo 3.5.6 Çalışanların sağlık gözetimine tabi tutulup, tutulmadığına dair görüşler (n=40)

28. Çalışanlar sağlık gözetimine tabi tutuluyor mu? (İşyeri Hekimi Ve Diğer Sağlık Personelinin Görev, Yetkileri Sorumluluk Ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik 9 Madde)							
İş Güvenliği Uzmanı Cevapları	F	İşyeri Hekimi Cevapları	F	İşveren Cevapları	F	Çalışan Cevapları	F
Evet sağlık gözetimine tabi tutuluyorlar.	10	Evet sağlık gözetimine tabi tutuluyorlar.	10	Evet sağlık gözetimine tabi tutuluyorlar.	10	Evet sağlık gözetimine tabi tutuluyorlar.	9
						Hayır sağlık gözetimi yapılmıyor.	1

Tablo 3.5.6'ya göre iş güvenliği uzmanlarının, işyeri hekimlerinin ve işverenlerin tamamı ve çalışanların tamamına yakını, çalışanların sağlık gözetimine tabi tutulduğunu belirtmiştir. Bu bulgulara göre ilgili mevzuatın uygulandığı söylenebilir.

Bu bölümde işyeri hekimleri ile ilgili birçok bulgu elde edilmiştir. Bu bulgulara göre işyeri hekimlerinin görevlerini tam olarak yerine getiremedikleri yorumu yapılabilir.

3.6 Çalışan Temsilcileri İle İlgili Soruların Cevaplarına İlişkin Bulgular

Çalışan temsilcisi ile ilgili soruların cevapları Tablo 3.6.1'de, Tablo 3.6.2'de, Tablo 3.6.3'de, Tablo 3.6.4'de sunulmuştur.

Tablo 3.6.1 İşyerlerinde çalışan temsilcisi bulunup, bulunmadığına dair görüşler (n=40)

29. Hizmet Verdiğiniz İşyerlerinde / Kendi İşyerinizde çalışan temsilcisi var mı? (6331 sayılı İSG Kanunu 20 madde)							
İş Güvenliği Uzmanı Cevapları	F	İşyeri Hekimi Cevapları	F	İşveren Cevapları	F	Çalışan Cevapları	F
Evet var.	10	Evet var.	9	Evet var.	9	Evet var.	8
		Çok az sayıda firmada var.	1	Hayır yok.	1	Hayır yok.	2

Tablo 3.6.1'e göre iş güvenliği uzmanlarının tamamı, işyeri hekimlerinin ve işverenlerin tamamına yakını, çalışanların ise çoğunluğu, işyerlerinde çalışan temsilcisi olduğunu belirtmiştir. Bu bulgulara göre ilgili mevzuatın uygulandığı söylenebilir.

Tablo 3.6.2 İşyerlerinde çalışan temsilcisinin nasıl belirlendiğine dair görüşler(n=35)

30. Hizmet Verdiğiniz İşyerlerinde çalışan temsilcisi nasıl belirleniyor? (6331 sayılı İSG Kanunu 20 madde)							
İş Güvenliği Uzmanı Cevapları	F	İşyeri Hekimi Cevapları	F	İşveren Cevapları	F	Çalışan Cevapları	F
Seçim ile belirleniyor.	3	Seçim ile belirleniyor.	6	Seçim ile belirleniyor.	6	Seçim ile belirleniyor.	3
Atama ile belirleniyor.	7	Atama ile belirleniyor.	4	Atama ile belirleniyor.	3	Atama ile belirleniyor.	3

Tablo 3.6.2'ye göre işyeri hekimleri ve işverenlerin yarısından fazlası çalışan temsilcisinin seçim ile belirlendiğini ifade ederken, iş güvenliği uzmanlarının çoğunluğu ise çalışanların temsilcisinin atama ile belirlendiğini belirtmiştir. Bu duruma göre bazı işyerlerinde çalışan temsilcisi belirlemede seçime öncelik verilmediği, ilgili mevzuatın uygulanmasında sorunlar olduğu söylenebilir.

Tablo 3.6.3 Çalışan temsilcilerinin işyeri içerisindeki tehlike ve riskleri çalışanlar adına bildirip, bildirmediğine dair görüşler (n=36)

31. Çalışan Temsilcisi işyeri içerisinde ki tehlike ve riskleri çalışanlar adına bildiriyor mu? (6331 sayılı İSG Kanunu 20 madde)							
İş Güvenliği Uzmanı Cevapları	F	İşyeri Hekimi Cevapları	F	İşveren Cevapları	F	Çalışan Cevapları	F
Evet bildirim yapıyorlar.	2	Evet bildirim yapıyorlar.	8	Evet bildirim yapıyorlar.	7	Evet bildirim yapıyorlar.	5
Hayır bildirim yapılmıyor.	8	Hayır bildirim yapılmıyor.	1	Hayır bildirim yapılmıyor.	2	Bilgi yok.	2
		Bilgi yok.	1				

Tablo 3.6.3'e göre iş güvenliği uzmanlarının az bir kısmı, işyeri hekimlerinin ve işverenlerin çoğunluğu, çalışanların yarısı, çalışan temsilcisinin işyeri içerisindeki tehlike ve riskleri çalışanlar adına bildirdiklerini, iş güvenliği uzmanlarının çoğunluğu, işverenlerin az bir kısmı ise bildirmediğini belirtmiştir. Bu bulgulara göre ilgili mevzuatın uygulamasında sorunlar yaşandığı söylenebilir.

Tablo 3.6.4 Çalışan temsilcilerinin iş sağlığı ve güvenliği çalışmalarına katılıp, katılmadıklarına dair görüşler (n=36)

32. Çalışan temsilcisi iş sağlığı ve güvenliği çalışmalarına katılıyor mu? (İş Sağlığı Ve Güvenliği İle İlgili Çalışan Temsilcisinin Nitelikleri ve Seçilme Usul ve Esaslarına İlişkin Tebliğ 9 madde)							
İş Güvenliği Uzmanı Cevapları	F	İşyeri Hekimi Cevapları	F	İşveren Cevapları	F	Çalışan Cevapları	F
Hayır katılmıyorlar.	7	Evet katılıyorlar.	9	Evet katılıyorlar.	9	Evet katılıyorlar.	7
Evet katılıyorlar.	2	Hayır katılmıyorlar.	1			Hayır katılmıyorlar.	1

Tablo 3.6.4'e göre işyeri hekimleri ve işverenlerin tamamına yakını, çalışanların çoğunluğu çalışan temsilcilerinin iş sağlığı ve güvenliği çalışmalarına katıldıklarını belirtmesine karşın, bu bulgunun iş güvenliği uzmanlarının çoğunluğu ise çalışan temsilcilerinin iş sağlığı ve güvenliği çalışmalarına katılmadıklarını ifade etmişlerdir. Bu bulgu; iş güvenliği uzmanlarının, çalışan temsilcilerinin iş sağlığı ve güvenliği çalışmalarına katılımının ilgili mevzuata göre yeterli düzeyde olmadığı görüşünde olduklarını ifade etmekte olup, diğer paydaşlara göre ise çalışan temsilcilerinin iş sağlığı ve güvenliği çalışmalarına katılma görevlerini çoğunlukla ilgili mevzuata uygun bir şekilde yaptıkları söylenebilir.

Bu bölümde çalışan temsilcileri ile ilgili birçok bulgu elde edilmiştir. Bu bulgulara göre çalışan temsilcilerinin belirlenmesi ve görevleri ile ilgili sorunlar olduğu yorumu yapılabilir.

3.7 Sağlık ve Güvenlik İşaretleri İle İlgili Soruların Cevaplarına İlişkin Bulgular

Sağlık ve güvenlik işaretleri ile ilgili soruların cevapları Tablo 3.7.1'de , Tablo 3.7.2'de sunulmuştur.

Tablo 3.7.1 İşyerlerinde sağlık ve güvenlik işaretleri kullanılıp, kullanılmadığına dair görüşler (n=40)

33. Hizmet verdiğiniz işyerlerinin içerisinde sağlık ve güvenlik işaretleri kullanılıyor mu? (Sağlık Ve Güvenlik İşaretleri Yönetmeliği 5 madde)							
İş Güvenliği Uzmanı Cevapları	F	İşyeri Hekimi Cevapları	F	İşveren Cevapları	F	Çalışan Cevapları	F
Evet kullanılıyor.	10	Evet kullanılıyor.	10	Evet kullanılıyor.	9	Evet kullanılıyor.	10
				Hayır kullanılmıyor	1		

Tablo 3.7.1'e göre iş güvenliği uzmanlarının, işyeri hekimlerinin ve çalışanların tamamı, işverenlerin ise tamamına yakını işyerlerinde sağlık ve güvenlik işaretlerinin kullanıldığını belirtmiştir. Bu bulgulara göre ilgili mevzuatın uygulandığı söylenebilir.

Tablo 3.7.2 Çalışanlara sağlık ve güvenlik işaretleri ile ilgili eğitim verilir, verilmediğine dair görüşler (n=39)

34. Sağlık ve güvenlik işaretleri konusunda çalışanlara eğitim veriliyor mu? (Sağlık Ve Güvenlik İşaretleri Yönetmeliği 6 madde)							
İş Güvenliği Uzmanı Cevapları	F	İşyeri Hekimi Cevapları	F	İşveren Cevapları	F	Çalışan Cevapları	F
Evet eğitim veriliyor	10	Evet eğitim veriliyor.	8	Evet eğitim veriliyor.	8	Evet eğitim veriliyor.	9
		Eğitim veriliyor ancak zaman kısıtlı oluyor.	2	Hayır verilmiyor.	1		
				Bilgim yok.	1		

Tablo 3.7.2'e göre iş güvenliği uzmanlarının tamamı, işyeri hekimlerinin, işverenlerin ve çalışanların tamamına yakını, çalışanlara sağlık ve güvenlik işaretleri ile ilgili eğitim verildiğini belirtmişlerdir. Bu bulgulara göre ilgili mevzuatın çoğunlukla uygulandığı söylenebilir.

Bu bölümde sağlık ve güvenlik işaretleri ile ilgili bulgular elde edilmiştir. Elde edilen bulgulara göre sağlık ve güvenlik işaretleri ile ilgili herhangi bir olumsuz durumun olmadığı söylenebilir.

3.8 İş Kazası ve Meslek Hastalığı İle İlgili Sorunların Cevaplarına İlişkin Bulgular

İş kazası ve meslek hastalığı ile ilgili sorunun cevabı Tablo 3.8.1'de sunulmuştur.

Tablo 3.8.1 İşyerlerinde meydana gelen iş kazası ve meslek hastalıklarının kayıt altına alınıp alınmadığına dair görüşler (n=38)

35. İşyerinde meydana gelen iş kazası ve Meslek Hastalıkları kayıt altına alınıyor mu? (6331 sayılı İSG Kanunu 14 madde)							
İş Güvenliği Uzmanı Cevapları	F	İşyeri Hekimi Cevapları	F	İşveren Cevapları	F	Çalışan Cevapları	F
Evet kayıt altına alınıyor.	10	Evet kayıt altına alınıyor.	9	Evet kayıt altına alınıyor.	9	Evet kayıt altına alınıyor.	8
		İş kazası alınıyor, meslek hastalığı tespit edilemiyor.	1			İş kazası işyerinde olmadı.	1

Tablo 3.8.1'e göre iş güvenliği uzmanlarının tamamı, işyeri hekimlerinin ve işverenlerin tamamına yakını, çalışanların ise çoğunluğu iş kazası ve meslek hastalıklarının kayıt altına alındığını belirtmiştir. Bu bulgulara göre ilgili mevzuatın çoğunlukla uygulandığı söylenebilir.

3.9 Kişisel Koruyucu Donanımlar İle İlgili Soruların Cevaplarına İlişkin Bulgular

Kişisel koruyucu donanımlar ile ilgili soruların cevapları Tablo 3.9.1'de, Tablo 3.9.2'de, Tablo 3.9.3'de, Tablo 3.9.4'de, Tablo 3.9.5'de, Tablo 3.9.6'da, Tablo 3.9.7'de, Tablo 3.9.8'de sunulmuştur.

Tablo 3.9.1 İşyerlerinde kişisel koruyucu donanım kullanılıp, kullanılmadığına dair görüşler (n=39)

36. Hizmet verdiğiniz işyerlerinin içerisinde kişisel koruyucu ekipmanlar kullanılıyor mu?							
(Kişisel Koruyucu Donanımların İşyerlerinde Kullanılması Hakkında yönetmelik madde 7)							
İş Güvenliği Uzmanı Cevapları	F	İşyeri Hekimi Cevapları	F	İşveren Cevapları	F	Çalışan Cevapları	F
Bazı işverenler kişisel koruyucu donanımları alırken, bazı işverenler kişisel koruyucu donanımları almıyorlar.	4	Evet kullanılıyor.	7	Evet kullanılıyor.	9	Evet kullanılıyor.	8
Kişisel koruyucu donanımın kullanımında sorunlar var.	4	Kişisel koruyucu donanımın kullanımında sorunlar var.	3			Kişisel koruyucu donanımın kullanımında sorunlar var.	1
Evet kullanılıyor.	2					Çoğunlukla kişisel koruyucu donanım kullanılıyor, az da olsa kullanmayan çalışanlar var.	1

Tablo 3.9.1'e göre; işveren ve çalışanların tamamına yakını ve işyeri hekimlerinin çoğunluğu, işyerlerinde kişisel koruyucu donanım kullanıldığını ifade ederken, iş güvenliği uzmanlarının sadece 2 tanesi kişisel koruyucu donanım kullanıldığını belirtmiştir. İş güvenliği uzmanlarının çoğunluğu, işyerlerinde kişisel koruyucu donanım kullanımında, bazı işverenlerin kişisel korucu donanım satın almama ve bazı çalışanların rahat çalışmadığı için kişisel koruyucu donanım kullanmayı istememe veya kişisel koruyucu donanımları doğru bir şekilde kullanmama sorunlarını olduğu söylenebilir. Bu bulgu, işyerlerinde kişisel koruyucu donanımların çoğunlukla kullanıldığını göstermekle birlikte, kişisel koruyucu donanım kullanımında işverenler ve çalışanlardan kaynaklı sorunlar olduğu söylenebilir.

Tablo 3.9.2 Kişisel koruyucu donanımları çalışanlar mı yoksa işverenlerin mi aldıklarında dair görüşler (n=40)

37. Kişisel koruyucu ekipmanları işveren mi yoksa çalışanlar mı alıyor? (Kişisel Koruyucu Donanımların İşyerlerinde Kullanılması Hakkında Yönetmelik 6 Madde)							
İş Güvenliği Uzmanı Cevapları	F	İşyeri Hekimi Cevapları	F	İşveren Cevapları	F	Çalışan Cevapları	F
İşverenler alıyorlar.	9	İşverenler alıyorlar.	10	İşverenler alıyorlar.	10	İşverenler alıyorlar.	10
Kısa süreli işlerde işverenler çalışanların satın almasını isteyebiliyor.	1						

Tablo 3.9.2'e göre iş güvenliği uzmanlarının tamamına yakını, işyeri hekimleri, işverenler ve çalışanların tamamı kişisel koruyucu ekipmanları işverenlerin aldıklarını belirtmiştir. Bu bulgulara göre ilgili mevzuatın uygulandığı söylenebilir.

Tablo 3.9.3 Kişisel koruyucu donanımlarda CE işareti olup, olmadığına dair görüşler (n=39)

38. Kullanılan kişisel koruyucu ekipmanlarda CE işareti var mı ? (Kişisel Koruyucu Donanımların İşyerlerinde Kullanılması Hakkında Yönetmelik 6 Madde)							
İş Güvenliği Uzmanı Cevapları	F	İşyeri Hekimi Cevapları	F	İşveren Cevapları	F	Çalışan Cevapları	F
Evet var.	3	Evet var.	9	Evet var.	7	Evet var.	6
Çoğunlukla işyerleri bu konuya dikkat ediyor ancak bazı işyerlerinde olmayabiliyor.	3	Firmadan, firmaya değişiyor bazı firmalar dikkat ederken, bazı firmalar dikkat etmiyor.	1	Hayır yok.	1	Hayır yok.	1
İşverenler bu konuya dikkat etmiyorlar.	2			Bilgim yok.	2	Bilgim yok.	2
İşyerinin maddi durumuna göre değişiyor.	1						
Firmadan, firmaya değişiyor bazı firmalar dikkat ederken, bazı firmalar dikkat etmiyor.	1						

Tablo 3.9.3'e göre iş güvenliği uzmanlarının, işverenlerin ve çalışanların çoğunluğu ve işyeri hekimlerinin tamamına yakını, kişisel koruyucu ekipmanlarda CE işareti bulunduğunu belirtmişlerdir. Bununla birlikte, iş güvenliği uzmanlığı ve işyeri hekimleri; bazı işyerlerinde , maddi durumu zayıf işyerlerinde kişisel koruyucu donanımlarda CE işareti olmadığını ve bazı işverenlerin de bu konuya dikkat etmediklerini vurgulamışlardır. Bu bulgulara göre, işyerlerinde kişisel koruyucu donanımlarda CE işareti olma zorunluluğunun çoğunlukla yerine getirildiği görülmekle birlikte, işverenden veya firmanın maddi olanaksızlıklarından bu zorunluluğun yerine getirilemeyebildiği söylenebilir.

Tablo 3.9.4 Kişisel koruyucu donanımların hangi ortamda saklandığına dair görüşler (n=39)

39. Kişisel koruyucu ekipmanları hangi ortamda saklıyorsunuz. (Kişisel Koruyucu Donanımların İşyerlerinde Kullanılması Hakkında Yönetmelik 6 Madde)							
İş Güvenliği Uzmanı Cevapları	F	İşyeri Hekimi Cevapları	F	İşveren Cevapları	F	Çalışan Cevapları	F
Dolabı olan çalışanlar dolaplarına, dolabı olmayan çalışanlar ise rastgele yerlere koymaktadırlar.	7	Sağlıklı olmayan ortamlarda saklıyorlar.	5	Sağlıklı olmayan ortamlarda saklıyorlar.	5	Kendilerine ait dolaplarda saklıyorlar.	7
Kendilerine ait dolaplarda saklıyorlar.	2	Dolabı olan çalışanlar dolaplarına, dolabı olmayan çalışanlar ise rastgele yerlere koymaktadırlar.	4	Kendilerine ait dolaplarda saklıyorlar.	5	Sağlıklı olmayan ortamlarda saklıyorlar.	1
Sağlıklı olmayan ortamlarda saklıyorlar.	1	İşverenlerin gösterecekleri yerlerde saklıyorlar.	1			Bilgim yok.	1

Tablo 3.9.4'e göre, işyerlerindeki kişisel koruyucu ekipmanların çalışanların kendi dolaplarında veya sağlıklı olmayan ortamlarda saklandığı anlaşılmaktadır. İlgili mevzuat hükümleri kişisel koruyucu donanımların sağlıklı bir ortamda muhafaza edilmesi gerektiğini belirtmiştir. Bu bulgulara göre çalışanların kendilerine ait dolapları sağlıklı ortam olarak kabul edilirse, ilgili mevzuatın uygunlanma oranının yaklaşık % 50 olduğu düşünülebilir.

Tablo 3.9.5 Tehlike ve risklere karşı toplu koruma tedbirleri mi, yoksa kişisel koruma tedbirleri mi alındığına dair görüşler (n=37)

40. İşyeriniz içerisinde tehlike ve risklere karşı toplu koruma tedbirleri mi kişisel korucu tedbirleri mi alınıyor? (İş sağlığı ve güvenliği risk değerlendirmesi yönetmeliği 10 madde) (6331 sayılı İSG Kanunu 5 madde)							
İş Güvenliği Uzmanı Cevapları	F	İşyeri Hekimi Cevapları	F	İşveren Cevapları	F	Çalışan Cevapları	F
Toplu korumanın alınması lazım ancak işverenler maliyetten dolayı kişisel koruma tedbirlerini alıyorlar.	9	Toplu korumanın alınması lazım ancak işverenler maliyetten dolayı kişisel koruma tedbirlerini alıyorlar.	3	Toplu koruma tedbirleri ve kişisel koruma tedbirleri birlikte alınılıyor.	6	Toplu koruma tedbirleri ve kişisel koruma tedbirleri birlikte alınılıyor.	4
Esas olarak toplu korumanın öncelikli alınması gerekir ancak kişisel koruma ile birlikte alınmasının doğru olacağını düşünüyorum.	1	Toplu koruma tedbirleri ve kişisel koruma tedbirleri birlikte alınılıyor.	4	Toplu tedbirlerine koruma öncelik veriliyor.	1	Toplu tedbirlerine koruma öncelik veriliyor.	2
		Kişisel koruyucu tedbirlere öncelik veriliyor.	2	Kişisel koruyucu tedbirlere öncelik veriliyor.	2	Kişisel koruyucu tedbirlere öncelik veriliyor.	2
		Toplu koruma tedbirlerine öncelik veriliyor.	1				

Tablo 3.9.5'e göre, iş güvenliği uzmanlarının tamamına yakını ve işyeri hekimlerinin bir kısmı işyerlerinde tehlike ve risklere karşı toplu koruma tedbirleri alınması gerektiğini ancak maliyetten dolayı kişisel koruma tedbiri alındığını ifade etmişlerdir. Bu nedenle, maliyetlerden dolayı işyerlerinde sadece kişisel koruyucu tedbirlerin alındığı veya toplu koruma tedbirleri ve kişisel koruma tedbirlerinin birlikte alınma yoluna gidildiği görülmektedir. Bu bulgular, işyerlerinde tehlike ve risklere karşı toplu koruma tedbirlerinin yeterince alınmadığını göstermektedir. Böylece, işyerlerinde tehlikelere karşı kişisel koruma tedbirlerin alınması gerektiği mevzuatına çoğunlukla uyulmakla birlikte, toplu koruma tedbirlerinin alınması gerektiği mevzuatına büyük ölçüde uyulmadığı söylenebilir.

Tablo 3.9.6 Kişisel koruyucu donanımların bozuk ya da kullanılamaz durumda olduğunda yenisi ile değiştirilip, değiştirilmediğine dair görüşler (n=38)

41. Kişisel koruyucu donanımlar bozuk ya da kullanılamaz durumda olduğunda yenisi ile değiştiriliyor mu? (Kişisel Koruyucu Donanımların İşyerlerinde Kullanılması Hakkında Yönetmelik 6 Madde)							
İş Güvenliği Uzmanı Cevapları	F	İşyeri Hekimi Cevapları	F	İşveren Cevapları	F	Çalışan Cevapları	F
Hemen değiştirilmiyor.	9	Evet değiştiriliyor.	7	Evet değiştiriliyor.	9	Evet değiştiriliyor.	9
Evet değiştiriliyor.	1	Hemen değiştirilmiyor.	2				
		Hayır değiştirilmiyor.	1				

Tablo 3.9.6'a göre iş güvenliği uzmanlarının tamamı ve işyeri hekimi, işveren ve çalışanların tamamına yakını, bozuk ya da kullanılamaz durumda olan kişisel koruyucu donanımların yenisi ile değiştirildiğini ifade etmişlerdir. Bununla birlikte, İş güvenliği uzmanlarının tamamına yakınının ve işyeri hekimlerinin 2 tanesinin bozuk ya da kullanılamaz durumda olan olan donanımların hemen değiştirilmeyecek şekilde, geç değiştirildiğini ifade etmesi dikkat çekmektedir. Bu durum muhtemelen işverenlerin maliyetleri düşürme çabalarından kaynaklanabilir. Böylece, kişisel koruyucu donanımların bozuk ya da kullanılmaz durumda olanlarının yenisiyle değiştirilmesi gerektiği konusundaki yönetmeliğin, iş yerlerinde mevzuata uygun olarak yerine getirilmesi ile birlikte, işverenlerden kaynaklı olarak geç değiştirilme gibi önemli bir eksikliğin olduğu söylenebilir.

Tablo 3.9.7 Çalışanların bozuk ya da kırık olan kişisel koruyucu donanımları işverene bildirip, bildirmediğine dair görüşler (n=39)

42. Çalışanlar bozuk, kırık vb. olan kişisel korucu donanımlar işverene bildiriliyor mu? (Kişisel Koruyucu Donanımların İşyerlerinde Kullanılması Hakkında Yönetmelik 6 Madde)							
İş Güvenliği Uzmanı Cevapları	F	İşyeri Hekimi Cevapları	F	İşveren Cevapları	F	Çalışan Cevapları	F
Evet bildiriliyor.	4	Evet bildiriliyor.	7	Evet bildiriliyor.	10	Evet bildiriliyor.	9
Yenisini almak için bildiriyorlar ama hemen alamıyorlar	3	Genellikle bildirmiyorlar	2				
Çalışanlar kullanmayı istiyorsa haber veriyorlar kullanmak istemiyorlarsa haber vermiyorlar.	2	Bilgim yok.	1				
Genellikle bildirmiyorlar	1						

Tablo 3.9.7'ye göre iş güvenliği uzmanlarının ve işyeri hekimlerinin çoğunluğu, işverenlerin tamamı ve çalışanların tamamına yakını, çalışanların bozuk, kırık vb. olan kişisel koruyucu donanımları işverene bildirdiklerini belirtmişlerdir. Bununla birlikte, bazı iş güvenliği uzmanları, yenisini alınması gereken bozuk veya kırık donanımların hemen alınmadığı ve bazı çalışanların bu durumu önemsememesi gibi sorunları ortaya koymuşlardır. Böylece, bu konu ile ilgili mevzuatın büyük ölçüde uygulandığı anlaşılmakla birlikte, işveren ve çalışanlardan kaynaklı bazı sorunların olduğu da söylenebilir.

Tablo 3.9.8 Çalışanların kendilerinin ya da yaptıkları işten etkilenen diğer çalışanların sağlık ve güvenliklerini tehlikeye düşürüp, düşürmediklerine dair görüşler (n=38)

43. Çalışanlar kendilerinin ya da yaptıkları işten etkilenen diğer çalışanların sağlık ve güvenliğini tehlikeye düşürüyor mu? (6331 sayılı İSG Kanunu 19 madde)							
İş Güvenliği Uzmanı Cevapları	F	İşyeri Hekimi Cevapları	F	İşveren Cevapları	F	Çalışan Cevapları	F
Bilinçsiz olarak şakalaşma yoluyla vs düşürebiliyorlar	10	Bilinçsiz olarak şakalaşma yoluyla vs düşürebiliyorlar	6	Hayır düşürmüyorlar.	8	Hayır düşürmüyorlar.	8
		Hayır düşürmüyorlar.	3	Bilinçsiz olarak şakalaşma yoluyla vs düşürebiliyorlar	1	Bilinçsiz olarak şakalaşma yoluyla vs düşürebiliyorlar	2

Tablo 3.9.8'e göre, iş güvenliği uzmanlarının tamamı ve işyeri hekimlerinin yarıdan fazlası çalışanların kendilerinin ya da yaptıkları işten etkilenen diğer çalışanların sağlık ve güvenliğini bilinçsiz olarak tehlikeye düşürdüğünü belirtmelerine karşın, işverenlerin ve çalışanların

çoğunluğunun bu konuda bir sorun olmadığını ifade etmeleri dikkat çekici bir bulgudur. Bu bulguya göre, ilgili yönetmeliğin büyük ölçüde uygulanmadığı anlaşılmakla birlikte, işverenlerin çalışanların kendilerinin tehlikeye düşürebilecek durumlara düşürmeleri konusunda yeterince duyarlı olmadığı ve çalışanların ise bu konuda bir sorun bile olduğunun farkında olmayacakları şekilde bilinçsiz oldukları söylenebilir.

Bu bölümde kişisel koruyucu donanımlar ile ilgili birçok bulgu elde edilmiştir. Bu bulgulara göre kişisel koruyucu donanımlar ile ilgili bazı problemler olduğu yorumu yapılabilir.

3.10 Çalışanların İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimlerine Ait Görüşlere İlişkin Bulgular

Çalışanların iş sağlığı ve güvenliği eğitimleri ile ilgili soruların cevapları, 3.10.1’de, 3.10.2’de, 3.10.3’de sunulmuştur.

Tablo 3.10.1 Çalışanların iş sağlığı ve güvenliği eğitimi alıp, almadıklarına dair görüşler (n=40)

44. Çalışanlara İş sağlığı ve güvenliği ile ilgili eğitim veriliyor mu? (6331 sayılı İSG Kanunu 17 madde)							
İş Güvenliği Uzmanı Cevapları	F	İşyeri Hekimi Cevapları	F	İşveren Cevapları	F	Çalışan Cevapları	F
Evet veriliyor	10	Evet veriliyor	9	Evet veriliyor	10	Evet veriliyor	9
		Hayır verilmiyor.	1			Hayır verilmiyor.	1

Tablo 3.10.1’e göre iş güvenliği uzmanlarının ve işverenlerin tamamı, işyeri hekimlerinin ve çalışanların tamamına yakını, çalışanların iş sağlığı ve güvenliği eğitimi aldıklarını belirtmiştir. Bu durum da ilgili mevzuatın uygulandığı söylenebilir.

Tablo 3.10.2 Çalışanların iş sağlığı ve güvenliği eğitim sürelerine dair görüşler (n=39)

45. İş sağlığı ve güvenliği ile ilgili eğitimler hangi periyotlarda ve kaç saat olarak veriliyor? (Çalışanların İş Sağlığı Ve Güvenliği Eğitimlerinin Usul Ve Esasları Hakkında Yönetmelik 11 madde)							
İş Güvenliği Uzmanı Cevapları	F	İşyeri Hekimi Cevapları	F	İşveren Cevapları	F	Çalışan Cevapları	F
Mevzuatta yer alan sürelerle uygun olarak verilmektedir.	4	Mevzuatta yer alan sürelerle uygun olarak verilmektedir.	7	Mevzuatta yer alan sürelerle uygun olarak verilmektedir.	9	Mevzuatta yer alan sürelerle uygun olarak verilmektedir.	8
Mevzuatta yer alan sürelerden az sürede eğitim verilmektedir.	6	Mevzuatta yer alan sürelerden az sürede eğitim verilmektedir.	3			Bilgim yok.	2

Tablo 3.10.2’ye göre, işyeri hekimlerinin ve çalışanların çoğunluğu, işverenlerin tamamına yakını, iş sağlığı ve güvenliği eğitim sürelerinin mevzuatta yer alan sürelerle uygun olarak verildiğini belirtmelerine karşın, iş güvenliği uzmanlarının yarısından fazlası ilgili mevzuatta yer alan sürelerden daha az eğitim verildiğini ifade etmişlerdir. Bu bulgulara göre, bazı işletmelerde

yeterli sürelerde iş sağlığı ve güvenliği eğitimi verilememekle birlikte, ilgili mevzuatın uygulanmasında bazı işyerlerinde sorunlar yaşandığı söylenebilir.

Tablo 3.10.3 Çalışanların iş sağlığı ve güvenliği eğitim konularına dair görüşler (n=37)

46. Çalışanlara hangi konularda İş sağlığı ve güvenliği eğitimi veriliyor? (Çalışanların İş Sağlığı Ve Güvenliği Eğitimlerinin Usul Ve Esasları Hakkında Yönetmelik EK-1)							
İş Güvenliği Uzmanı Cevapları	F	İşyeri Hekimi Cevapları	F	İşveren Cevapları	F	Çalışan Cevapları	F
Mevzuatta yer alan eğitim konuları ile ilgili eğitim verilmektedir.	10	Mevzuatta yer alan eğitim konuları ile ilgili eğitim verilmektedir.	9	Mevzuatta yer alan eğitim konuları ile ilgili eğitim verilmektedir.	5	Mevzuatta yer alan eğitim konuları ile ilgili eğitim verilmektedir.	1
		Gürültü, toz, acil durumlar konusunda eğitim verilmektedir.	1	Sağlık ve teknik konularda eğitim verilmektedir.	2	İş kazası ve yangın konusunda eğitim verilmektedir.	1
				Sağlık konusunda eğitim verilmektedir.	1	Sağlık konusunda eğitim verilmektedir.	1
				Makinelerin nasıl çalıştığı konusunda eğitim verilmektedir.	1	Çalışanın mesleğine göre eğitim verilmektedir.	1
						Genel iş sağlığı ve güvenliği eğitimi, elektrik, yangın, tatbikat konularında eğitim verilmektedir.	1
						İş kazası konusunda eğitim verilmektedir.	1
						Genel iş sağlığı ve güvenliği eğitimi verilmektedir.	1
						Bilgim yok.	1

Tablo 3.10.3'e göre, 4 paydaşın her birinin, iş sağlığı ve güvenliği eğitimlerinin mevzuatta yer alan konulara uygun olarak verildiği konusunda fikir birliğinde olduğu anlaşılmakta olup, ilgili mevzuatın uygulandığı söylenebilir.

4. BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

Literatürde İSG ile ilgili kanun ve yönetmeliklerin işyerlerinde uygulanıp uygulanmadığına yönelik çok az sayıda çalışma olduğu görülmüştür. Yapılan bu az sayıda çalışma da kapsamı geniş olmayan ve belirli sektörlere yönelik olan çalışmalardır. Bu çalışmalardan, İş sağlığı ve güvenliği uygulamalarına ilişkin eğitim seminerleri ve toplantılarının ne kadar sürede yapıldığı sorusuna çalışanlar ayda bir yanıtını vermişlerdir (Özen, 2016). Bu durum, çalışanların iş sağlığı ve güvenliği eğitimi aldıklarını ortaya koymaktadır. Bu bulgu, çalışmamızda ortaya çıkan iş sağlığı ve güvenliği eğitimi verildiği durumunu desteklemektedir. Diğer bir çalışmada, çalışanların çoğunluğu kişisel koruyucu donanımları işverenlerin aldıklarını belirtmişlerdir. Bu bulgu, çalışmamızdaki bulgulara benzerdir. Aynı çalışmada, çalışanların yarısından fazlası sağlık ve güvenlik işaretlerine uygun olarak çalıştıklarını ifade etmişlerdir. Bu bulgu, çalışmamızdaki bulguları destekler niteliktedir. Akabinde, çalışanların çoğunluğu bu güne kadar iş sağlığı ve güvenliği eğitimi aldıklarını belirtmekte olup; bu bulgu da çalışmamızda yer alan bulguları desteklemektedir. Aynı çalışmada son olarak, çalışanlar işverenlerin kişisel koruyucu donanımları temin ettiklerini ifade etmekte olup, bu bulgu da çalışmamızdan elde ettiğimiz bulgular ile uyumludur (Acar, 2019).

Bu tez çalışması, literatürde, Türkiye’de ki 6331 sayılı İSG kanununun uygulanıp uygulanmadığına yönelik geniş kapsamlı bir çalışmadır. Bundan dolayı, çalışmamızda çok sayıda ayrıntılı bulguya ulaşılmıştır. Bu bulgular, bu bölümde, iş güvenliği uzmanları, işyeri hekimi, işveren ve çalışanların görüşlerine göre ayrı ayrı ve tüm bu paydaşların görüşlerinden elde edilen genel sonuçlara göre ayrıntılı olarak tartışılmıştır.

Çalışmamızda, derinlemesine görüşmenin hemen öncesinde, katılımcı ile önce iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili görüşlerini ifade ettikleri ön görüşme yapılmıştır. Bu görüşmelerde iş güvenliği uzmanları, aldıkları ücretlerin düşük olduğunu, ücreti işveren ödediği için rahat hareket edemediklerini, işyeri hekimlerinin muayene dışında çok fazla iş sağlığı ve güvenliği faaliyetlerine katılmadıklarını, küçük ve ortak ölçekli işletmelerde işverenlerin çok fazla iş sağlığı ve güvenliği kültürüne sahip olmadıklarını, bu firmalarda iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili sorumlulukların iş güvenliği uzmanına ait olduğunu ve iş sağlığı ve güvenliğinin kurumsal ve ihracat yapan firmalarda daha kolay sağlanabildiğini belirtmişlerdir. İş güvenliği uzmanlarının görüşmeler sırasında jest, mimik, hal ve hareketlerinin gergin olduğu, dış faktörden kaynaklanan nedenlerden dolayı işlerini yapmaktan mutlu olmadıkları gözlemlenmiştir. İşyeri hekimleri ile

yapılan ön görüşmelerde; işyeri hekimleri, birçok firmada görev yaptıklarını, yasal sürelerin çalışanlar ile ilgilenmek için yetersiz olduğundan dolayı işverenlerin kendilerinden reçete yazmalarını ve çalışanların hastaneye gitmeden sağlık ile ilgili ihtiyaçlarının karşılanmasını beklediklerini belirtmişlerdir. İşyeri hekimlerinin görüşmelerde iş güvenliği uzmanlarına göre daha rahat oldukları gözlemlenmiştir. İşverenler ile yapılan ön görüşmelerde , devletin iş sağlığı ve güvenliğine yeterince destek vermediği, maddi imkanların belirli ölçülerde olduğu, bazı alınması istenilen tedbirlerin büyük maliyetler getirdiği, ve devletin bu maliyetlere destek vermediği sorunları ifade edilmiştir. Küçük ve ortak ölçekli işletmelerde işverenlerin iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili çok fazla bilgi sahibi olmadıkları gözlemlenmiştir. Genel olarak da, işverenlerin sorulara yanlış cevap vermekten çekindikleri anlaşılmıştır. Çalışanlar ile yapılan görüşmelerde iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili bilgilerinin az olduğu, genel olarak iş sağlığı ve güvenliğinin kişisel koruyucu donanım kullanılması olduğunu düşündükleri gözlemlenmiştir. Ayrıca görüşmelerde çalışanların genel olarak tedirgin ve kaygılı oldukları, sorulara yanlış cevap verme çekincesinde oldukları gözlemlenmiştir.

Mevzuatın tam uygulandığı konular paydaşların görüşlerine göre ayrı ayrı açıklanmıştır.

- İş güvenliği uzmanlarının çoğunluğunun görüşlerine göre mevzuatın tam olarak uygulandığı konular; çalışanlara İSG maliyetlerinin yansıtılmaması, risk değerlendirmesinin yapılması ve yasal şartlara uygun olarak yenilenmesi, acil durum planı, tahliye ve tatbikatlar yapılması, acil durum ekipleri ve ilkyardımcıların işyerlerinde bulunması, iş güvenliği uzmanlarının ramak kala olayların nedenlerini araştırıp işverene bilgi vermeleri, iş güvenliği uzmanlarının iş kazası ve meslek hastalıklarının nedenlerini araştırıp işverene bilgi vermeleri, eğitim planlaması yapmaları, işyerlerinde sağlık gözetimi yapılması, işyerlerinde çalışan temsilcisi bulunması, işyerlerin de sağlık ve güvenlik işaretleri bulunması ve bu konuda eğitim verilmesi, iş kazası ve meslek hastalıklarının kayıt altına alınması, kişisel koruyucu donanımları işverenlerin temin etmesi ve çalışanlara ilgili yönetmeliğe uygun konularda eğitim verilmesi olarak belirlenmiştir.
- İşyeri hekimlerinin çoğunluğunun görüşlerine göre mevzuatın tam olarak uygulandığı konular; risk değerlendirmesinin yapılması ve yasal şartlara uygun olarak yenilenmesi, acil durum planı, tahliye ve tatbikatlar yapılması, acil durum ekipleri ve ilkyardımcıların işyerlerinde bulunması, ciddi ve yakın tehlikelerde çalışanların ilgili kişilere bilgi vermesi, iş güvenliği uzmanlarının ramak kala olayların nedenlerini araştırıp işverene bilgi vermeleri, iş güvenliği uzmanlarının eğitim planlaması yapmaları ve çalışan temsilcisi ve destek elemanlarıyla işbirliği yapmaları, çalışanlara sağlık gözetimi

yapılması, işyerlerinde çalışan temsilcisi bulunması, temsilcilerin tehlike ve riskleri bildirmesi, temsilcilerin İSG çalışmalarına katılması, işyerlerinde sağlık ve güvenlik işaretlerinin bulunması ve bu konuda eğitim verilmesi, iş kazası ve meslek hastalıklarının kayıt altına alınması, kişisel koruyucu donanımların işveren tarafından alınması ve alınan kişisel koruyucu donanımlar da CE işareti bulunması, bozuk ya da kırık olan KKD'lerin yenisi ile değiştirilmesi ve çalışanlara ilgili yönetmeliğe uygun olarak eğitim verilmesi olarak saptanmıştır.

- İşverenlerin çoğunluğunun görüşlerine göre mevzuatın tam olarak uygulanıldığı konular; çalışanlara İSG maliyetlerinin yansıtılmaması, işverenlerin risk değerlendirmesi konusunda bilgilerinin olması, işyerlerinde risk değerlendirmesinin yapılması, yenilenmesi, ve risk değerlendirmesi sonucunda İSG tedbirlerinin alınması, ciddi ve yakın tehlike ile karşılaştıklarında çalışanların haber vermeleri, çalışanların makine cihaz v.b ekipmanları kurallara uygun olarak kullanmaları ve koruyucularını çıkartmamaları, işverenler ve çalışanların acil durumlar konusunda bilgi sahibi olmaları, acil durum planı, tahliye ve tatbikatların yapılması, acil durum ekiplerinin bulunması, iş güvenliği uzmanlarının ramak kala olaylar ile ilgili çalışmalar yapması ve iş kazası ve meslek hastalıklarının nedenlerinin araştırması, iş güvenliği uzmanlarının eğitim planlaması yapması, iş güvenliği uzmanlarının çalışan temsilcisi ve destek elemanları ile işbirliği yapması, işyerlerinde çalışanlara sağlık gözetimi yapılması, işyerlerinde çalışan temsilcisi bulunması, temsilcilerin tehlike ve risklerin bildirmesi, temsilcilerin İSG çalışmalarına katılması, işyerlerinde sağlık ve güvenlik işaretleri bulunması ve bu konuda eğitim verilmesi, iş kazası ve meslek hastalıklarının kayıt altına alınması, işyerlerinde KKD'ler kullanılması, KKD'lerin işverenlerce temin edilmesi, KKD'ler de CE işareti bulunması, bozuk ya da kırık olan KKD'ler yenisi ile değiştirilmesi, ilgili yönetmeliğe göre İSG eğitimlerinin düzenlenmesi, çalışanların kendileri ve yaptıkları işten etkilenen çalışanların hayatlarını tehlikeye düşürmemesi şeklinde sıralanmıştır.
- Çalışanların çoğunluğunun görüşlerine göre mevzuatın tam olarak uygulanıldığı konular; çalışanlara İSG maliyetlerinin yansıtılmaması, işverenlerin risk değerlendirmesi konusunda bilgilerinin olması, işyerlerinde risk değerlendirmesinin yapılması, yenilenmesi, ve risk değerlendirmesi sonucunda İSG tedbirlerinin alınması, ciddi ve yakın tehlike ile karşılaştıklarında çalışanların haber vermeleri, çalışanların makine cihaz v.b ekipmanları kurallarına uygun olarak kullanması ve koruyucularını çıkartmamaları, işverenler ve çalışanların acil durumlar konusunda bilgi sahibi olmaları, acil durum planı, tahliye ve tatbikatların yapılması, acil durum ekiplerinin bulunması, iş güvenliği uzmanlarının ramak kala olaylar ile ilgili çalışmalar yapması ve iş kazası ve meslek hastalıklarının nedenlerinin araştırılması, iş güvenliği uzmanlarının eğitim planlaması yapması, iş güvenliği uzmanlarının, çalışan temsilcisi ve destek elemanları ile işbirliği

yapması, işyerlerinde çalışanlara sağlık gözetimi yapılması, işyerlerinde çalışan temsilcisi bulunması, temsilcilerin tehlike ve risklerin bildirilmesi, temsilcilerin İSG çalışmalarına katılması, işyerlerinde sağlık ve güvenlik işaretleri bulunması ve bu konuda eğitim verilmesi, iş kazası ve meslek hastalıklarının kayıt altına alınması, işyerlerinde KKD'ler kullanılması ve işverenlerce temin edilmesi, KKD'ler de CE işareti bulunması, bozuk ya da kırık olan KKD'lerin yenisi ile değiştirilmesi, ilgili yönetmeliğe göre İSG eğitimlerinin düzenlenmesi, çalışanların kendileri ve yaptıkları işten etkilenen çalışanların hayatlarını tehlikeye düşürmemesidir.

Mevzuatın eksik uygulandığı konular paydaşların görüşlerine göre aşağıda maddeler halinde sıralanmıştır.

- İş güvenliği uzmanlarının çoğunluğunun görüşlerine göre mevzuatın eksik olarak uygulandığı konular; işverenlerin yasal yükümlülüklerinin tamamının yerine getirmemesi, risk değerlendirmesinin iş güvenliği uzmanınca yapılması, risk değerlendirmesi yapım aşamasında tehlikelerin tanımlanmasında ilgili yönetmelikte yer alan maddelere göre eksik yapılması, iş güvenliği uzmanları görevlerinin tamamını yerine getirememesi, işyeri hekimleri görevlerinin tamamını yerine getirememesi, çalışan temsilcisinin atama yolu ile belirlenmesi, İSG eğitimlerinin süresinin mevzuatta yer alan sürelerden daha eksik verilmesi, tehlike ve risklere karşı kişisel koruma tedbirleri alınması olarak ifade edilmiştir.
- İşyeri hekimlerinin çoğunluğunun görüşlerine göre mevzuatın eksik olarak uygulandığı konular; işverenlerin yasal yükümlülüklerinin tamamının yerine getirilmemesi, risk değerlendirmesinin iş güvenliği uzmanınca yapılması, risk değerlendirmesi yapım aşamasında tehlikelerin tanımlanmasında ilgili yönetmelikte yer alan maddelere göre eksik yapılması, iş güvenliği uzmanlarının görevlerinin tamamını yerine getirememesi, işyeri hekimlerinin görevlerinin tamamını yerine getirememesidir. Bir kısım işyeri hekiminin görüşlerine göre de bazı işverenlerin işe girişler de sağlık tetkik ücretlerini çalışanlara yansıttığı sorununun olduğu anlaşılmıştır.
- İşverenlerin çoğunluğunun görüşlerine göre mevzuatın eksik olarak uygulandığı konular; risk değerlendirmesinin iş güvenliği uzmanınca yapılması, risk değerlendirmesi yapım aşamasında tehlikelerin tanımlanmasında ilgili yönetmelikte yer alan maddelere göre eksik yapılması, iş güvenliği uzmanlarının görevlerinin tamamını yerine getirememesi, işyeri hekimlerinin görevlerinin tamamını yerine getirememesi, tehlike ve risklere karşı kişisel koruma tedbirleri alınması olduğu anlaşılmıştır.
- Çalışanların çoğunluğunun görüşlerine göre mevzuatın eksik olarak uygulandığı konular; işverenlerin yasal yükümlülüklerinin bir kısmını yerine getirmesi, risk

değerlendirmesinin iş güvenliği uzmanınca yapılması, iş güvenliği uzmanlarının görevlerinin tamamını yerine getirememesi, işyeri hekimlerinin görevlerinin tamamını yerine getirememesi, tehlike ve risklere karşı kişisel koruma tedbirleri alınması olarak saptanmıştır.

Mevzuatın uygulanmadığı konular paydaşların görüşlerine göre aşağıda maddeler halinde verilmiştir.

- İş güvenliği uzmanlarının çoğunluğunun görüşlerine göre mevzuatın uygulanmadığı konular; çalışanların makine cihaz v.b ekipmanları kurallarına uygun olarak kullanmaması ve koruyucularının çıkartılması, risk değerlendirmesi sonucunda İSG tedbirlerinin alınmaması, işverenlerin ve çalışanların acil durumlar konusunda bilgilerinin olmaması, işyeri hekimlerinin iş kazası ve meslek hastalıklarının nedenlerini araştırmaması, işyeri hekimlerinin eğitim planlaması yapmaması, işyeri hekimlerinin ramak kala olaylar ile ilgili çalışmalar yapmaması, eğitim planlaması yapmaması, çalışan temsilcisi ve destek elemanları ile işbirliği yapmaması, çalışan temsilcilerinin tehlike ve riskleri bildirmemesi, bozuk, kırık olan KKD'lerin hemen yenisi ile değiştirilmemesi, çalışanların kendilerinin ya da arkadaşlarının hayatlarını tehlikeye düşürmeleri olarak verilebilir.
- İşyeri hekimlerinin çoğunluğunun görüşlerine göre mevzuatın uygulanmadığı konular; işverenlerin risk değerlendirmesi konusunda bilgisinin bulunmaması, çalışanların makine ve cihazları kurallarına uygun olarak kullanmaması ve koruyucularının çıkartılması, işverenlerin ve çalışanların acil durumlar konusunda bilgilerinin bulunmaması, işyeri hekimlerinin ramak kala olaylar ile ilgili araştırma yapmaması, KKD'lerin sağlıklı ortamda saklanması, çalışanların bilinçsiz olarak kendilerinin veya arkadaşlarının hayatlarını tehlikeye düşürmeleri olarak belirlenmiştir.
- İşverenlerin çoğunluğunun görüşlerine göre mevzuatın uygulanmadığı konular; risk değerlendirmesinin yenilenmesinde işverenlerin bilgilerinin bulunmaması, işyeri hekimlerinin iş kazası ve meslek hastalıklarının nedenlerini araştırmamasıdır. Ayrıca bir kısım işverenin görüşlerine göre; kişisel koruyucu donanımlar sağlıklı ortamlarda saklanmakta, çalışan temsilcileri atama ile belirlenmekte, işyeri hekimleri, ramak kala olaylar ile ilgili araştırma yapmamakta, eğitim planlaması yapmamakta, çalışan temsilcisi ve destek elemanları ile işbirliği yapmamak olarak saptanmıştır.
- Çalışanların çoğunluğunun görüşlerine göre mevzuatın uygulanmadığı konular; çalışanlar işyeri içerisinde ki makinelerin koruyucularını çıkartması, risk değerlendirmesi konusunda çalışanların bilgilerinin olmaması şeklinde ifade edilebilir.

Mevzuatın geliştirilmesine ilişkin öneriler aşağıda maddeler halinde sunulmuştur.

- 6331 sayılı İSG Kanunu işverenlere mesleki risklerin önlenmesini yükümlülük olarak vermektedir. Ancak hangi mesleki risklerin önlenmesi konusunda detaylı bir bilgi verilmemektedir. İşverenlerin hangi mesleki riskleri önlemesi gerektiği detaylı şekilde sektör, çalışan sayısı, işyerinin büyüklüğü, kullanılan maddeler, işyeri içerisinde ki cihazlar ekipmanlar v.b dikkate alınarak detaylı şekilde asgari düzeyde alınacak tedbirlerin açıklandığı bir yasal düzenlemenin yapılması önerilebilir.
- İsg ile ilgili gerekli olan araç ve gereçlerin sağlanması yükümlülük olarak işverene verilmiştir. Ancak burada hangi araç ve gereçlerin işverence sağlanacağı konusunda detaylı bir düzenleme yapılmamıştır. Bu durum da işverenlerin maliyet kaygısı gözeterek amaca hizmet etmeyecek araç ve gereçleri temin edebileceği yorumu yapılabilir. Bu durumun önlenmesi için işyerinin fiziki büyüklüğü, çalışan sayısı, işyerinin bulunduğu sektöre uygun, işyerlerinin maddi boyutlarını göz önünde bulunduran yeni bir düzenleme yapılarak işverenlerin yükümlülüklerinin detaylı olarak açıklandığı bir yasal düzenleme yapılması önerilebilir.
- İşyeri hekimlerinin mevzuatta yer alan görevleri iş güvenliği uzmanları ile birçok yönden benzerlik göstermektedir. Ancak uygulamada elde ettiğimiz bulgulardan hareketle işyeri hekimlerinin sağlık muayenesi ile ilgili konuların dışında çalışma yapmadıkları düşüncesi ortaya çıkmaktadır. Burada iş güvenliği uzmanlarının ve işyeri hekimlerinin görev tanımlarının ayrıştırılarak sağlık ve güvenlik olarak iki yeni başlıkta görev tanımlamalarının yapılması, iş kazasının nedenlerinin araştırılması, ramak kala olayların araştırılması gibi görevlerin iş güvenliği uzmanına devredilmesi, işyeri hekimleri için bir işyerinde çalışma yapması için asgari çalışma saatinin belirlenmesi ve meslek hastalıklarının araştırılması için ayrı çalışma saatlerinin düzenlenmesini sağlayacak yasal düzenleme yapılması gereklidir.
- İşyeri hekimlerinin çalışan temsilcisi ve destek elemanları ile işbirliği yapabilmeleri yasal olarak düzenlenmiştir. Bu işbirliğini kolaylıkla yapabilmelerini sağlayacak yasal düzenlemelerin yapılması uygun olacaktır.
- Elde ettiğimiz bulgularda iş güvenliği uzmanlarının görevlerinin tamamını yapamadıkları gözlemlenmiştir. Bu durumun önlenmesi için işyerlerinde asgari çalışma sürelerinin belirlenmesi, daha sonrasında çalışan sayısına göre dakikaların belirlenmesi, iş güvenliği uzmanlarının görevlerini rahat, huzurlu ve baskı altında hissetmeyecekleri yasal düzenlemelerin yapılması ve ücretlerinin devlet tarafından ödenilmesini sağlayacak yasal düzenlemelerin yapılması önerilebilir.

Uygulamanın denetlenmesine ilişkin öneriler aşağıda maddeler halinde açıklanmıştır.

- İşe girişlerde sağlık tetkik ücretlerinin bir kısım işyerlerinde çalışanlarca karşılandığı gözlemlenmiştir. Bu durumun önlenmesi için denetimlerde işe başlamadan önce sağlık tetkik ücretlerinin kim tarafından ödendiğine dikkat edilmesi önerilebilir.
- İşverenlerin risk değerlendirmesi konusunda bilgi sahibi olmadıkları gözlemlenmiştir. Bu durumun önlenmesi için risk değerlendirmesinin ilgili iş sağlığı ve güvenliği mevzuatına uygun olarak yapılması, yapılan risk değerlendirmelerin ilgili bakanlıkça kurulacak ortak bir dijital sisteme yüklenilmesi, buradan ilgili bakanlık yetkililerinin risk değerlendirmelerine ulaşabilmesi, işverenlerin bilgilerinin olup, olmadığını kontrol edecek uygulama yöntemleri bulunması uygun olacaktır.
- Risk değerlendirmesinin iş güvenliği uzmanları tarafından yapıldığı gözlemlenmiştir. Risk değerlendirmesinin mevzuat hükümlerine uygun olarak yapılması için risk değerlendirme ekibi tarafından yapılmasının sağlanması ve denetimlerde bu konuya dikkat edilmesi önerilebilir.
- Çalışanların işyeri içerisinde ki makine, cihaz, araç ve gereçleri kurallarına uygun olarak kullanmadıkları gözlemlenmiştir. Bu durumun önlenmesi için çalışanlara ve işverenlere işyeri içerisinde ki makine, cihaz, araç, gereç ve diğer üretim araçlarının doğru kullanımları ile ilgili eğitimler verilmesi, bu eğitimin kalıcı olmasının sağlanması ve belirli periyotlarda tekrarlanması, işverenlerin bu durumu takip etmeleri ve denetim makamının denetimlerde bu konuyu incelemelerinin sağlanmasına yönelik bir dizi tedbir ve revizenin gerçekleştirilmesinin uygun olacağı değerlendirilebilir.
- Çalışanların makine ve ekipmanlara ait koruyucuları çıkarttıkları gözlemlenmiştir. Görüşme sonrası çalışanlar ile konuştuğumuzda çalışanlar yaptıkları parçaların makinelere ve diğer araçlara sığmadığı için ve rahat çalışmak için koruyucu donanımları çıkarttıklarını belirtmişlerdir. Bu nedenle, çalışanların bu konuda bilinçsiz oldukları ortaya çıkmakta olup; çalışanların bazı güvenlik konularında kendilerini riske atma pahasına kendi bildiklerini yapmaya devam etme kültürünü sürdürdükleri açıktır. İnsanın en büyük düşmanının cahillik olduğu düşünüldüğünde, bu konuda eğitimlerin ve denetimlerin yoğunlaştırılmasından başka bir yol akla gelmemektedir. Böylece, İşyeri içerisinde ki makine, cihaz, araç, gereç ve diğer üretim araçlarını v.b. kurallarına uygun olarak kullanmaları konusunda çalışanlara eğitimlerin ve denetimlerin artırılması, uyarı levhalarının artırılması, işverenlerin makineleri düzenli olarak kontrol etmelerinin sağlanması, iş güvenliği uzmanlarının ve işyeri hekimlerinin yazılı olarak işvereni

uyarmaları ve denetim makamının denetimlerde makineleri denetlemesinin artırılması şeklinde bir çok faaliyet ve tedbirin gerçekleştirilmesi önerilebilir.

- Risk değerlendirmesi sonucunda İSG tedbirleri alma hususunda sorunlar olduğu gözlemlenmiştir. Risk değerlendirmesi konusunda bakanlığın kuracağı dijital bir sisteme ihtiyaç olup; risk değerlendirmesinin bu sistem üzerinden yapılması, denetleme makamının bu sistem üzerinden dijital olarak denetlemelerini gerçekleştirmesi, termin süresi dolan tedbirler alınmadığında sistemin uyarı vermesi, tedbir alındığında tehlikenin önceki ve sonraki fotoğrafının sisteme yüklenerek iyileştirmenin boyutunun denetlenmesinin uygun olacağı değerlendirilebilir.
- Çalışan temsilcisinin öncelikle atama yolu ile belirlendiği gözlemlenmiştir. Çalışan temsilcisinin öncelikle seçim ile belirlendiğinin belirlenmesine yönelik uygulama yöntemleri geliştirerek, denetimlerde bu konuya dikkat edilmesi uygun olacaktır.
- Bazı işyerlerin de çalışan temsilcisinin çalışanlar adına tehlike ve riskleri bildirmediikleri gözlemlenmiştir. Çalışan temsilcilerinin görevlerini rahatça yapacakları ortamın sağlanması ve çalışan temsilcilerinin görevlerini yapıp yapmadıklarının denetlenmesinin uygun olacağı saptanmıştır.
- Bazı işyerlerinde KKD'lerin sağlıksız ortamlarda muhafaza edildiği gözlemlenmiştir. KKD'ler için hijyenik ortam sağlanması ve çalışanların burada kişisel koruyucu donanımları muhafaza etmelerinin sağlanmasına yönelik gerekli denetimlerin yapılması uygun olacaktır.
- Bozuk, kırık ya da kullanılamaz durum da olan kişisel koruyucu donanımların bazı işyerlerinde hemen yenisi ile değiştirilmediği gözlemlenmiştir. İşverenlerin bozuk, kırık ya da kullanılamaz durumda olan kişisel koruyucu donanımları hemen yenisi ile değiştirmesine yönelik denetimlerin artırılması önerilebilir.

Uygulamanın geliştirilmesine ilişkin öneriler aşağıda maddeler halinde açıklanmıştır.

- Risk değerlendirmesi ile ilgili yönetmelik de ön görülen tehlikelerin tanımlanmasında dikkat edilmesi gereken hususlara ilişkin elde ettiğimiz bulgular da dikkat edilmediği gözlemlenmiştir. Risk değerlendirmesinin mevzuata uygun olarak yapılması için risk değerlendirmesi yapılırken tehlikelerin tanımlanmasında risk değerlendirmesi ile ilgili yönetmelikte yer alan maddelere dikkat edilmesi uygun olacaktır.
- Çalışanların ve işverenlerin profesyonel anlamda acil durumlar konusunda bilgi sahibi olmadıkları gözlemlenmiştir. İşveren ve çalışanların bu konuda düzenli eğitimlere tabi tutulmaları, acil durum planlarını okumalarının sağlanması ve acil durum planında belirtilen senaryoların işyerine uygun olup olmadığına dikkat edilerek hazırlanması iyileştirmelerinin yapılmasının uygun olacağı değerlendirilmektedir.

- İş güvenliği uzmanlarının çalışan temsilcisi ve destek elemanları ile işbirliği yapmaları konusunda sorunlar yaşandığı gözlemlenmiştir. İşverenlerin çalışan temsilcisi ve destek elemanlarının iş güvenliği uzmanları ile işbirliği içerisinde olmalarını sağlayacak çalışma düzeninin sağlanmasına yönelik faaliyetlerin yapılması gerektiği önerilebilir.
- Kişisel koruyucu donanımlar ile ilgili sorunlar olduğu gözlemlenmiştir. Kişisel koruyucu donanımların çalışanların kolaylıkla ulaşabilecekleri yerlerde muhafaza edilmesi, ihtiyaç halinde hemen teminin yapılması ve çalışanların kişisel koruyucu donanım kullanmadan çalışmalarının engellenmesine yönelik gerekli tedbirlerin alınması gerektiği önerilebilir.
- Tehlike ve risklere karşı toplu koruma tedbirlerine ilk önceliğin verilmediği gözlemlenmiştir. Toplu koruma tedbirleri büyük maliyetler getirebildiğinden devlet tarafından bu projeler ile ilgili hibe, teşvik ve destek programı uygulanması, toplu koruma tedbirleri alan işyerlerine vergi indirimi yapılması ve kredi olanakları sağlanılmasının uygun olacağı değerlendirilebilir.
- Çalışanların bilinçsiz olarak kendilerinin ya da çalışma arkadaşlarının hayatlarını tehlikeye düşürebildikleri gözlemlenmiştir. Çalışanlara bu konuda eğitimler verilerek bilinçli hale gelmelerinin sağlanması önerilebilir.
- İSG eğitimlerinin süreleri konusunda sorunlar olduğu gözlemlenmiştir. , İş sağlığı ve güvenliği eğitimlerinin mevzuatta yer alan sürelerle uygun verilmesinin sağlanması için eğitimlerin video yöntemi ile kayıt altına alınarak denetimlerde kayıtların incelenmesinin uygulamayı kolaylaştıracağı düşünülebilir.

Genel olarak yapılan değerlendirme sonucunda işverenlerin yükümlülüklerinin detaylı olarak açıklanması, işyerinin sektörüne, tehlike sınıfına, çalışan sayısına, fiziki büyüklükleri gibi faktörler göz önünde bulundurularak sınıflandırılması ve bu sınıflandırmalar için ayrı asgari iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerinin belirlenerek yasal düzenleme yapılması gerekmektedir. İş güvenliği uzmanları ile işyeri hekimlerinin görev tanımlamaları yeniden yapılarak, sağlık ve güvenlik farklı olarak değerlendirilmesi ancak ortak koordinasyonda bulunulması, iş güvenliği uzmanlarının ve işyeri hekimlerinin görevleri ile ilgili mevzuatta değişiklik yapılması önerilmektedir. İşyerlerinde acil durumlar ile ilgili plan yapılırken işveren ve çalışanlar dahil edilerek bilgi edinmelerinin sağlanması, acil durum planının bir ekip tarafından yapılmasını sağlayacak mevzuat değişikliği önerilmektedir. Risk değerlendirmesinin iş müfettişleri tarafından detaylı olarak denetlenmesi, tüm evrakların ilgili bakanlıkça kurulacak bir sistem dahilinde depolanması, ilgili bakanlığın bu evrakları dijital olarak denetlemesi, iş güvenliği uzmanlarının ve işyeri hekimlerinin işyerinde tespit ettikleri tehlikeleri bu sistem üzerinden işverene bildirmeleri, acil durdurmayı gerektiren durumların bu sistem üzerinden ilgili makamlara iletilmesi, risk değerlendirmesine ait tedbirler alındığında sisteme işlenmesi, tedbir

alınmadan önceki ve sonraki fotoğrafların bu sisteme yüklenmesi önerilmektedir. İşyeri hekimlerine meslek hastalıkları ile ilgili eğitim verilmesi, ülkemizde genelinde meslek hastalıkları hastanelerinin yaygınlaştırılması, toplu korumayı teşvik edici hibe ve kredi programlarının hazırlanması önerilmektedir. Ayrıca, Çalışanların ve İşverenlerin, iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili görev, yükümlülük ve sorumluluklarını içeren ayrı ve detaylı yönetmeliklerin hazırlanması önerilmektedir. Diğer önemli bir öneri de iş güvenliği uzmanlarının maaşlarının devlet tarafından ödendiği yeni bir İSG mevzuatının hazırlanarak, iş güvenliği uzmanlarının işverenlere olan bağımlılığının ortadan kaldırılması olarak verilebilir.

Nitel araştırma yöntemlerinden derinlemesine görüşme yöntemi bir konu ile ilgili ayrıntılı bilgilerin elde edilebildiği ve konunun derinlemesine irdelenmesine olanak tanıyan bir veri toplama yöntemidir. Bu nedenle, bu tez çalışması iş sağlığı ve güvenliği alanında yapılandırılmış derinlemesine görüşme yönteminin kullanılarak ayrıntılı sonuçların elde edilmesini sağlaması açısından önemlidir. İş sağlığı ve güvenliği mevzuatının uygulanmasına veya İSG mevzuatındaki eksiklikleri ortaya koyan çalışmaların yapılması, iş sağlığı ve güvenliği mevzuatının iyileştirilmesi ve eksikliklerin ortadan kaldırılmasına katkı sağlayabilecektir. Bu nedenle, bu çalışmanın literatürde 6331 sayılı İSG kanunu ve ilgili yönetmeliklerinin uygulanıp uygulanmadığına yönelik literatürde ilk çalışma olması nedeniyle, gelecekte yapılacak çalışmalara önemli bir kaynak olabileceği düşünülebilir.

KAYNAKÇA

- Arpat, B. ve Bertan, B. (2020). Çalışma Ortamı ve Sağlık Gözetimi Hizmetleri Etkinliğinin Çalışan Perspektifinden Değerlendirilmesi: Özel Güvenlik Sektörü Örneği. *Journal Of Management And Economics Research*, 18(1), 276-294.
- Acar, M. (2019) 6331 sayılı İSG Kanunu'nun Sahada Uygulanması Erzurum Şeker Fabrikası Örneği, (Yüksek Lisans Tezi). Trabzon: Avrasya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Alpagut, G. (2014). 6331 sayılı İSG Kanununun Genel Esasları. *Journal Of Istanbul University Law Faculty*, 72(2), 31-45.
- Alli, B. O. (2008). *Fundamental Principles of Occupational Health and Safety, Second Ed.* International Labour Office Geneva.
- Aydın Alpaslan, S. (2023). *Selçuk Üniversitesi Adalet Meslek Yüksekokulu Dergisi*, Cilt 6, Sayı 1, 2023, 77 – 103.
- Akpınar, T.ve Çakmakkaya, B. Y. (2014). İş Sağlığı Ve Güvenliği Açısından İşverenlerin Risk Değerlendirme Yükümlülüğü. *Çalışma ve Toplum*, 1(40), 273-304.
- Arıcı, K. (1999). *İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği*. Ankara: Tes-İş Eğitim Yayınları.
- Altan, Ö. Z. (2004). *Sosyal Politika*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Abdolvahap, Y. (2011). *İş Güvenliği ve Sağlığı Tarihsel Gelişim*. Bursa: Alfa Aktüel Yayınları.
- Ateş, Z. G. (2020). Çalışanların İş Sağlığı ve Güvenliği Açısından Eğitilmeleri. *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 28(2), 713-744.
- Ardahanlıoğlu, B. (2022). Nitel Araştırmalarda Online Derinlemesine Görüşme Tekniği İle Veri Toplama: Bir Lisansüstü Tez Örneği. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*(51), 1-12.
- Ardahanlıoğlu, B. (2022). *Türkiye'de Engelli Hakları Aktivizmi: Engelli Aktivistler Üzerine Nitel Bir Çalışma* (Yüksek lisans tezi). Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Akyel, R. (2005). Türkiye Kamu Yönetiminde Afet Yönetimi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(1), 15-29.
- Aker A. ve Tijen Ö.Ö. (2020). Metal Sektöründe 5x5 Matris ve Fine-Kinney Yöntemi İle Risk Değerlendirmesi. *Karaelmas İş Sağlığı ve Güvenliği Dergisi*, 4(1):65-75.
- Akın, L. (2012). Sendikaların İş Sağlığı ve Güvenliğinin Sağlanmasına Katkısı. *Çalışma ve Toplum*, 3, 101-124.
- Arksey, H. ve Knight, P. (1999). *Interview for social scientists*. Londra: Sage Publications.

Allmark, P., Boote, J., Chambers, E., Clarke, A., McDonnell, A., Thompson, A. ve Tod, A. M. (2009). Ethical Issues İn The Use Of İn-Depth Interviews: Literature Review And Discussion. *Research Ethics*, 5(2), 48-54

Aziz, A. (2011). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri ve Teknikleri: Araştırma Süreci ve Tasarımı, Veri Toplama Teknikleri, İnterneti Kullanma, Anket Hazırlama, İçerik ve Söylem Çözümlemesi, Raporlaştırma*. Ankara: Nobel Yayınları.

Başbuğ, A. (2005). *İş Hukuku*. Ankara: Birlik Matbaası.140-147

Balinder S. D. (1992). The State's Role İn Occupational Health And Safety Adminisration. Erişim Tarihi: 01.06.2023 <https://escholarship.mcgill.ca/concern/theses/02870x10r>

Baran, D. (2019). Sağlık ve Güvenlik İşaretlerinde Piktogramik Yanılsamalar: “Sonuç Algi Parçalanması”. *Atatürk İletişim Dergisi*(16), 113-130. Erişim Tarihi: 01.05.2023 <https://doi.org/10.32952/atauniiletisim.492965>

Baysal, M. (2018) . *Sabancı Üniversitesi Personelinin Mevcut “Acil Durum Planı” ve Deprem Öncelikli Olmak Üzere Doğal Afetler Hakkındaki Farkındalık Düzeyinin Değerlendirilmesi*. (Yüksek Lisans Tezi), Kocaeli: Kocaeli Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.

Brounéus K. (2010). *In-Depth Interviewing: The Process, Skill And Ethics Of Interviews İn Peace Research* Erişim Tarihi: 05.12.2023 https://www.researchgate.net/publication/257251767_In-depth_Interviewing_The_process_skill_and_ethics_of_interviews_in_peace_research

Bıyıkçı Erdal T. (2010). *İş Sağlığı ve Güvenliğinin Sağlanması İle İş Güvenliği Uzmanlığı*, (Yüksek Lisans Tezi), Bursa: Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Boyce, C. ve Neale, P. (2006). *Conducting in-depth interviews: A guide for designing and conducting in-depth interviews for evaluation input (Vol. 2)*. Watertown, MA: Pathfinder international.

Berg, B. L., ve Lune, H. (2015). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. (Çev. Aydın H.). Konya: Eğitim Yayınevi.

Books, M. (1997). *In-depth interviewing as qualitative investigation*. ERIC Publications

Bostancı, Y. (2004). İşverenin İş Sağlığı Ve Güvenliğine İlişkin Yükümlülüklerini Yerine Getirmemesi ve Yaptırımları. *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 12(1-2), 67-86.

Başçıl, H. (2003). İşyeri Hekimliğinde Mesleki Bağımsızlık. *Ttb Mesleki Sağlık ve Güvenlik Dergisi*, 4(14), 15-22.

Ceylan, H. (2011). Türkiye’deki İş Kazalarının Genel Görünümü ve Gelişmiş Ülkelerle Kıyaslanması. *International Journal Of Engineering Research And Development*, 3(2), 18-24.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, (2014). *Avrupa Birliğinde İş Sağlığı ve Güvenliği Kitabı* (12) 19-219.

Çiçek, Ö. ve Öçal, M. (2016). Dünya da ve Türkiye’de İş Sağlığı ve Güvenliğinin Tarihsel Gelişimi. *Hak-İş Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi*, 5 (11), 106-129.

Coşkun, O. (2014). *Ahşap ve Mobilya Atölyelerinde İş Sağlığı ve Güvenliği*. (Bitirme Projesi), İstanbul: Yeni Yüzyıl Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Creswell, J.W. (2017). *Araştırma Deseni: Nitel, Nicel ve Karma Yöntem Yaklaşımları*. 3. Baskı, Eğiten Kitap Yayınevi: Ankara.

Coşkun, R., Altunışık, R., ve Yıldırım, E. (2007). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri: SPSS Uygulamalı*. Sakarya: Sakarya Yayıncılık.

Çetindağ, Ş. (2010). İş Sağlığı Ve Güvenliğinin Tarihsel Gelişimi ve Mevzuattaki Güncel Durum. *Toprak İşveren Dergisi* Erişim Tarihi: 01.09.2023 <http://www.tooprakisveren.org.tr/2010-86-serifcetindag.pdf>

Demir, O. Ö. (2011). *Nitel Araştırma Yöntemleri. K. Böke (Yay. Haz.), Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri İçinde (Pp.275- 306)*. İstanbul. Alfa Yayınları.

Demir A. ve Öz A. (2018). Teolojik açıdan iş kazalarının incelenmesi. *European Journal of Science and Technology* 2018; 14: 189–197.

Demir, K. (2020). Çalışanların 6331 Sayılı Kanundan Doğan Yükümlülükleri ve Yükümlülükleri İhlalin Sonuçları. *Sosyal Güvenlik Dergisi, Cilt 10*(Sayı 2), 393-412.

Deveci S. (2012). Kişisel Koruyucu Donanım Kullanımının İş Sağlığı Ve Güvenliği Uygulamalarındaki Yeri Erişim Tarihi: 01.04.2023 https://Hisam.Hacettepe.Edu.Tr/Sempozyum_Sunum/Seroldeveci.Pdf

Demirbilek, T. (2004). *İş Güvenliği Kültürü*. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi İibf Yayınları.130-139.

Duruel, M. C. ve Çelebi A. (2019). İşyeri Afet Ve Acil Durum Planlarının Önemi ve Yönetimi Erişim Tarihi: 01.03.2023 https://www.researchgate.net/publication/338188959_Işyeri_Afet_Ve_Acil_Durum_Planların_in_Onemi_Ve_Yönetimi_-_Importance_And_Management_Of_Workplace_Disaster_And_Emergency_Plans

Erol, S. (2015). İş Sağlığı ve Güvenliği Konusunda İşveren, Çalışan Ve Devletin Rolü. *Assam Uluslararası Hakemli Dergi*, 2(4), 86-103.

Erdem, Ö.F. (2022). *İstanbul'da Bir Özel Hastanedeki Sağlık Çalışanlarının İş Sağlığı Ve Güvenliği Algısının Hastanenin İş Sağlığı Ve Güvenliği Performansı İle Karşılaştırılması*. (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul: Maltepe Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.

Eraslan, F. (2021). İş Sağlığı Ve Güvenliği Hukukunda Risk Değerlendirmesi Yapma Yükümlülüğü. *Sakarya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 6-7/1-2 (Mayıs 2021), 57-115.

Ertugay, F. (2019). Sosyal bilimlerde nitel araştırma/esnek desen araştırması: Alana ilişkin zorluklar, sorunlar ve imkânlar. *Nitel Sosyal Bilimler*, 1(1), 48-68.

Edwards, A. ve Skinner, J. (2009). *Qualitative research in sport management*. Oxford: Elsevier.

Ertay, M. F. (2023). İş Güvenliği Uzmanlarının İş Yüklerinin İyileştirilmesi İçin Yönetimsel Strateji Önerileri. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 12(2), 626-644.

Franco, G. ve Franco, F. (2001). Bernardino Ramazzini: The Father of Occupational Medicine. *American Journal of Public Health*, 91(9), 1382-1382.

Friesen, B. K. (2010). *Designing and conducting your first interview project*. John Wiley & Sons.

Gençler, A. (2007). İşçi Sağlığı ve İş Güvenliğine İlişkin Uygulamaların Tarihi Gelişimi. *İş Sağlığı Ve Güvenliği Dergisi*, 16-29.

Gerek, H. N. (2008). *İş Sağlığı ve İş Güvenliği*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Aöf Yayınları.

Hale, AR. (1995). Occupational Health And Safety Professionals And Management: Identity, Marriage, Servitude Or Supervision. *Safety Science*. 20(2):233-45.

Hendem, B. (2007). *İşçi Sağlığı ve İş Güvenliğinde Kullanılan Kişisel Koruyucu Donanımlar ve Standartları*. (Yüksek Lisans Tezi), Ankara: Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Hunter, D.(1978). *The Diseases Of Occupations*, 6th Ed. Sevenoaks, Kent, Hodder &Stoughton.

Ilıman, E. Z. (2015). Türkiye’de Meslek Hastalıkları. *Uluslararası Sağlık Yönetimi ve Stratejileri Araştırma Dergisi*, 1(1), 21-36.

İytemür, A. ve Tekeli Yeşil, S. (2020). Bir Üniversite Hastanesinde Çalışan Hemşirelerin Hastane Afet Ve Acil Durum Planları İle İlgili Görüşlerinin İncelenmesi. *Huhemfad*. 2020;7(2):138-4.

ILO 135 Numaralı Sözleşme (1993)

ILO 161 Numaralı Sözleşme (2005)

Karadeniz, O. (2012). Dünya’da Ve Türkiye’de İş Kazaları Ve Meslek Hastalıkları ve Sosyal Koruma Yetersizliği. *Çalışma Ve Toplum*, 3(34), 15-73.

Karagöz, V. (2006) “İşyeri Hekimliği Kurumu Ve Uygulama Sorunları”. Erzincan Binalı Yıldırım Üniversitesi *Hukuk Fakültesi Dergisi X*, No. 1-2 361-94.

Karakaya, T. (2018) *.İş Güvenliği Uzmanlarının Çalışma Yaşamı Özellikleri, İş Stresi Ve İş Güvencesizliğinin Değerlendirilmesi*, (Yüksek Lisans Tezi), Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Karanfil, İ. (2023). İş Güvenliği Uzmanlığı Mesleğinin Ortaya Çıkışı Ve Gelişimi: Gelişmiş Ülkelerde Ve Türkiye’de İş Güvenliği Uzmanı. *Çalışma ve Toplum*, 3(78), 2253-2286.

Karabal, A. (2021). İş sağlığı ve iş güvenliği. *Uluslararası Batı Karadeniz Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 5(1), 1-21.

Karakulle, İ. (2012), *Kobilerde İş Sağlığı ve Güvenliği ve Bir Araştırma*, (Doktora Tezi), Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Kılış İ. (2014). *İş Sağlığı ve Güvenliği*, Dora Yayınları, Bursa.

Kılış, İ. ve Demir, S. (2012). İşverenin İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimi Verme Yükümlülüğü Üzerine Bir İnceleme. *Çalışma İlişkileri Dergisi*, 3(1), 23-47.

Koçali, K. (2021). Sosyal Güvenlik Kurumu'nun 2012-2020 Yılları Arası İş Kazaları Göstergelerinin Standardizasyonu. *Akademik Yaklaşımlar Dergisi*, 12(2), 302-327.

Korkut, A.S. (2023) Kazaların Çevresel ve Teknik Araştırması, (Doktora Tezi), Ankara: Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.

Morris, A. (2015). *A Practical Introduction To In-Depth Interviewing*. Londra: Sage Publications.

OSHA (Occupational Safety and Health Administration). (2004). Personal Protective Equipment. U.S. Department of Labor, *Washington D.C.*, pp. 1-44.

Orhan, S. ve Uysal, S. (2019). İş Sağlığı ve Güvenliğinin Sağlanmasında Çalışan Temsilciliğinin Önemi. *Yorum Yönetim Yöntem Uluslararası Yönetim Ekonomi ve Felsefe Dergisi*, 7(1), 1-16.

Occupational Physician. (2009). International Hazard Datasheets On Occupation, International

Occupational Safety And Health Information Center (CIS). Erişim Tarihi :22.02.2024 Http://www.ILO.Org/Public/English/Protection/Safework/Cis/Products/Hdo/Htm/Occup_Phy.Htm,

Özen, İ. (2016). *İnşaat Sektöründe İş Sağlığı ve Güvenliği Uygulamaları Üzerine Bir Alan Araştırması*, (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul: Üsküdar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Özkılıç, Ö. (2005) *İş Sağlığı Ve Güvenliği, Yönetim Sistemleri ve Risk Değerlendirme Metodolojileri* Ankara : Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu Tisk Yayınları No:4724

Özdemir, F., & Serin, H. (2022). Çalışan Ve Sektörlere Göre İş Kazası ve Meslek Hastalığı İstatistiği Üzerine Bir Araştırma. *Turkish Journal Of Forest Science*, 6(1), 275-285. Erişim Tarihi: 03.04.2023 <Https://Doi.Org/10.32328/Turkjforsci.1086595>

Punch, K. F. (2016). *Sosyal Araştırmalara Giriş, Nicel ve Nitel Yaklaşımlar*, (Çev: D. Bayrak, H. B. Arslan, Z. Akyüz), Siyasal Kitabevi, Ankara.

Resmi Gazete “İş Sağlığı Ve Güvenliği Risk Değerlendirmesi Yönetmeliği” 20.12.2012 tarih ve 28512 sayılı resmi gazete

Resmi Gazete “İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmelik” 18.06.2013 tarih ve 28681 sayılı resmi gazete

Resmi Gazete “Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu” 16.06.2006 tarih ve 26200 sayılı resmi gazete

Resmi Gazete “6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu” 30.06.2012 tarih ve 28339 sayılı resmi gazete

Resmi Gazete “İş Güvenliği Uzmanlarının Görev, Yetki, Sorumluluk Ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik” 29.12.2012 tarih ve 28512 sayılı resmi gazete

Resmi Gazete “İşyeri Hekimi Ve Diğer Sağlık Personelinin Görev, Yetki, Sorumluluk Ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik” 20.07.2013 tarih ve 28713 sayılı resmi gazete

Resmi Gazete “İş Sağlığı ve Güvenliği İle İlgili Çalışan Temsilcisinin Nitelikleri ve Seçilme Usul ve Esaslarına İlişkin Tebliğ” 29.08.2013 tarih ve 28750 sayılı resmi gazete

Resmi Gazete “İlk Yardım Yönetmeliği” 29.07.2015 tarih ve 29429 sayılı resmi gazete

Resmi Gazete “Sağlık ve Güvenlik İşaretleri Yönetmeliği” 11.09.2023 tarih ve 28762 sayılı resmi gazete

Resmi Gazete “Kişisel Koruyucu Donanımların İşyerlerinde Kullanılması Hakkında Yönetmelik” 02.07.2013 tarih ve 28695 tarihli resmi gazete

Resmi Gazete “Çalışanların İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimlerinin Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik” 15.05.2013 tarihli ve 28648 sayılı resmi gazete

Ronald, J. B. Sharon C. (2011). *Cary L Cooper Occupational health and safety*. Gower Publishing, Ltd.

Ridley, J. ve Channing, J. (2008). *Safety at work*. New York: Routledge, 187-205.

Shari L. (2012). Dworkin Sample Size Policy for Qualitative Studies Using In-Depth Interviews Erişim Tarihi: 06.06.2023 'https://link.springer.com/article/10.1007/s10508-012-0016-6'

Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu (2006). T.C Resmi Gazete, 5510 31 Mayıs 2006

Sosyal Güvenlik Kurumu (2024) Erişim Tarihi 01.02.2024 İstatistik Bölümü Erişim Adresi :

'https://www.sgk.gov.tr/Istatistik/Yillik/fcd5e59b-6af9-4d90-a451-ee7500eb1cb4'

Saraç, C. (1998). *Sosyal Sigortalar Kurumları ve İşveren Açısından İş Kazası Kavramı*. Ankara: YODÇEM. Yayın No:10.6.

Şahin, S. (2017). *Özel Hukuk Anabilim Dalı 6331 sayılı İSG Kanununa Göre İşyeri Hekimliği ve İş Güvenliği Uzmanlığı*, (Yüksek Lisans Tezi) Kayseri: Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Süzek, S. (2017). *İş Hukuku*. İstanbul: Beta Yayıncılık.

Seggie, F.N. ve Bayyurt, Y. (2017). *Nitel Araştırma Yöntem, Teknik, Analiz ve Yaklaşımları*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Songur, L. ve Songur, G. (2018), Akademik Bakış. *Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı 68*, 2018, 43 – 55.

Salman Yıkılmış, M. (2020). Nitel Araştırmalarda E-Görüşme Tekniği. *Trakya University Journal Of Social Science*, 22(1), 183-197.

Showkat, N. ve Parveen, H. (2017). *In-Depth Interview*. Quadrant-I (E-Text). Erişim Tarihi: 05.12.2023 <http://www.uop.edu.pk/ocontents/Lecture%204%20indepth%20interview.pdf>

Şentürk Kara, E. (2021). *A'dan Z'ye Görüşme Nitel Araştırmalarda Veri Toplama Yöntemi Teori-Uygulama* Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Tarım, M. (2017). Kimya Sektöründe İş Kazaları ve Meslek Hastalıkları. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi*, 16(32), 49-64.

Tutar, H. ve Erdem, A. T. (2020). *Örnekleriyle Bilimsel Araştırma Yöntemleri ve Spss Uygulamaları (1. Baskı)*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Tekin, B. (2021). Sosyal Güvenlik Kurumu İstatistikleri çerçevesinde iş kazası ve meslek hastalıkları Erişim Tarihi: 01.05.2023 'https://www.mmo.org.tr/sites/default/files/010_5.pdf'

Thomas, A. (2013). Contribution à la maîtrise des conformités légales en santé et sécurité au travail Erişim Tarihi: 03.04.2023 https://pastel.hal.science/pastel-00797483/document

Tekin, H. H. (2006). Nitel Araştırma Yönteminin Bir Veri Toplama Tekniği Olarak Derinlemesine Görüşme. *İstanbul University Journal Of Sociology*, 3(13), 101-116.

Uslu, F. ve Demir, E. (2023). Nitel Bir Veri Toplama Tekniği: Derinlemesine Görüşme. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 40(1), 289-299.

Ünver Emrem, O. (2018). *Avrupa Birliğinde İş Sağlığı ve Güvenliği Kültürünün Gelişimi ve Türkiye'de İş Sağlığı Ve Güvenliğinin Düzeyi* (Yüksek Lisans Tezi) Mersin: Mersin Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.

Vayisoğlu Zorlu A. (2008). *İnsan Kaynakları Açısından İş Sağlığı ve Güvenliği Tedbirleri ve Konuyla İlgili Bir Araştırma*. (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Yağar, F. ve Dökme, S. (2018). Niteliksel Araştırmaların Planlanması: Araştırma Soruları, Örneklem Seçimi, Geçerlik Ve Güvenirlik. *Gazi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 3(3), 1-9.

Yıldırım, A. ve Simsek, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları.

Yılmaz, F. (2009). *Avrupa Birliği Ve Türkiye'de İş Sağlığı ve Güvenliği: Türkiye'de İş Sağlığı ve Güvenliği Kurullarının Etkinlik Düzeyinin Ölçülmesi*. (Doktora Tezi) İstanbul : İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Yılmaz, G. (2007). İş Kazalarının Nedenleri ve Maliyeti. *Mühendis ve Makine Dergisi*, 50(592), 28.

World Health Organization. (2000). Occupational Medicine in Europe: Scope and Competencies.

Zıllıoğlu, M., (2014), *İletişim Nedir*, İzmir: Cem Yayınevi.

EKLER

EK-1. Araştırmada Kullanılan Anket Formu

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirleri alınırken elbette belirli bir maliyette getiriyor, bu maliyetleri işveren çalışanlara yansıtıyor mu? (6331 sayılı İSG Kanunu 4 madde)							
İş Güvenliği Uzmanı Cevapları	F	İşyeri Hekimi Cevapları	F	İşveren Cevapları	F	Çalışan Cevapları	F

2. İşverenler Çalışanların Sağlık ve güvenliğini sağlarken hangi yükümlülükleri yerine getiriyorlar? (6331 sayılı İSG Kanunu 4 madde)							
İş Güvenliği Uzmanı Cevapları	F	İşyeri Hekimi Cevapları	F	İşveren Cevapları	F	Çalışan Cevapları	F

3. Hizmet verdiğiniz işyerlerinde Risk Değerlendirmesi yapılıyor mu? (6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği kanunu 10 Madde)							
İş Güvenliği Uzmanı Cevapları	F	İşyeri Hekimi Cevapları	F	İşveren Cevapları	F	Çalışan Cevapları	F

4. Hizmet Verdiğiniz İşyerlerinde İşverenlerin Risk Değerlendirmesi konusunda bilgisi var mı? (6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği kanunu 10 Madde) , (İş Sağlığı Ve Güvenliği Risk Değerlendirmesi Yönetmeliği 5 madde)							
İş Güvenliği Uzmanı Cevapları	F	İşyeri Hekimi Cevapları	F	İşveren Cevapları	F	Çalışan Cevapları	F

5. Hizmet Verdiğiniz İşyerlerinde Risk Değerlendirmesi kim tarafından yapılıyor? (İş Sağlığı Ve Güvenliği Risk Değerlendirmesi Yönetmeliği 6 madde)							
İş Güvenliği Uzmanı Cevapları	F	İşyeri Hekimi Cevapları	F	İşveren Cevapları	F	Çalışan Cevapları	F

6. Çalışanlar İşyerindeki makine, cihaz, araç, gereç, tesis ve binalarda sağlık ve güvenlik yönünden ciddi ve yakın bir tehlike ile karşılaştıklarında ve koruma tedbirlerinde bir eksiklik gördüklerinde, işverene haber veriyorlar mı ? (6331 sayılı İSG Kanunu 19 Madde)							
İş Güvenliği Uzmanı Cevapları	F	İşyeri Hekimi Cevapları	F	İşveren Cevapları	F	Çalışan Cevapları	F

7. Çalışanlar İşyerindeki makine, cihaz, araç, gereç, tehlikeli madde, taşıma ekipmanı ve diğer üretim araçlarını kurallara uygun şekilde kullanıyorlar mı? (6331 sayılı İSG Kanunu 19 Madde)							
İş Güvenliği Uzmanı Cevapları	F	İşyeri Hekimi Cevapları	F	İşveren Cevapları	F	Çalışan Cevapları	F

8. Çalışanlar İşyerindeki makine, cihaz, araç, gerece ait koruyucu ekipmanları çıkartıyor mu?(6331 sayılı İSG Kanunu 19 Madde)							
İş Güvenliği Uzmanı Cevapları	F	İşyeri Hekimi Cevapları	F	İşveren Cevapları	F	Çalışan Cevapları	F

9. Risk Değerlendirmesi aşamasında Tehlikeler tanımlanırken çalışma ortamı, çalışanlar ve işyerine ilişkin ilgisine göre hangi bilgilerin toplanması gerekir? (İş Sağlığı Ve Güvenliği Risk Değerlendirmesi Yönetmeliği 8 madde)							
İş Güvenliği Uzmanı Cevapları	F	İşyeri Hekimi Cevapları	F	İşveren Cevapları	F	Çalışan Cevapları	F

10. Hizmet verdiğiniz işyerlerinde Risk değerlendirmesi yenileniyor mu? (İş Sağlığı Ve Güvenliği Risk Değerlendirmesi Yönetmeliği 12 madde)							
İş Güvenliği Uzmanı Cevapları	F	İşyeri Hekimi Cevapları	F	İşveren Cevapları	F	Çalışan Cevapları	F

11. Hizmet verdiğiniz işyerlerinde risk değerlendirmesi hangi şartlarda yenileniyor? (İş Sağlığı Ve Güvenliği Risk Değerlendirmesi Yönetmeliği 12 madde)							
İş Güvenliği Uzmanı Cevapları	F	İşyeri Hekimi Cevapları	F	İşveren Cevapları	F	Çalışan Cevapları	F

12. Hizmet verdiğiniz işyerlerinde risk değerlendirmesi sonucunda işyerinizde iş sağlığı ve güvenliği tedbirleri alınıyor mu? (İş Sağlığı Ve Güvenliği Risk Değerlendirmesi Yönetmeliği 10 madde)							
İş Güvenliği Uzmanı Cevapları	F	İşyeri Hekimi Cevapları	F	İşveren Cevapları	F	Çalışan Cevapları	F

13. Hizmet Verdiğiniz işyerlerinde Acil Durum Planı yapılıyor mu? (6331 sayılı İSG Kanunu 11 madde)							
İş Güvenliği Uzmanı Cevapları	F	İşyeri Hekimi Cevapları	F	İşveren Cevapları	F	Çalışan Cevapları	F

14. Hizmet verdiğiniz işyerlerinde Çalışan ve İşverenlerin işyerlerinde gerçekleşebilecek Acil Durumları biliyor mu? (İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmelik 4 madde,15 madde)							
İş Güvenliği Uzmanı Cevapları	F	İşyeri Hekimi Cevapları	F	İşveren Cevapları	F	Çalışan Cevapları	F

15. Hizmet verdiğiniz işyerlerinde tahliye ve tatbikatlar yapılıyor mu? (6331 sayılı İSG Kanunu 11 madde) (İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmelik 13 Madde)							
İş Güvenliği Uzmanı Cevapları	F	İşyeri Hekimi Cevapları	F	İşveren Cevapları	F	Çalışan Cevapları	F

16. Hizmet verdiğiniz işyerlerinde acil durum ekipleri var mı? (6331 sayılı İSG Kanunu 11 madde) (İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmelik 11 madde)							
İş Güvenliği Uzmanı Cevapları	F	İşyeri Hekimi Cevapları	F	İşveren Cevapları	F	Çalışan Cevapları	F

17. Hizmet verdiğiniz işyerlerinde ilkyardımcı var mı? (İlk yardım yönetmeliği 19 madde)							
İş Güvenliği Uzmanı Cevapları	F	İşyeri Hekimi Cevapları	F	İşveren Cevapları	F	Çalışan Cevapları	F

18. İş güvenliği Uzmanlarının görevleri nelerdir? (İş Güvenliği Uzmanlarının Görev, Yetki, Sorumluluk Ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik 9 Madde)							
İş Güvenliği Uzmanı Cevapları	F	İşyeri Hekimi Cevapları	F	İşveren Cevapları	F	Çalışan Cevapları	F

19. İş güvenliği uzmanları işyerinde meydana gelen iş kazası ve meslek hastalıklarının nedenlerini araştırıp işverene bilgi veriyor mu? (İş Güvenliği Uzmanlarının Görev, Yetki, Sorumluluk Ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik 9 Madde)							
İş Güvenliği Uzmanı Cevapları	F	İşyeri Hekimi Cevapları	F	İşveren Cevapları	F	Çalışan Cevapları	F

20. İşyerinde can ve mal kaybına yol açmayan fakat işyerine ve çalışanlara zarar verme potansiyeli bulunan olaylar (Ramak Kala Olaylar) ile ilgili iş güvenliği uzmanları işverene önerilerde bulunuyor mu? (İş Güvenliği Uzmanlarının Görev, Yetki, Sorumluluk Ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik 9 Madde)							
İş Güvenliği Uzmanı Cevapları	F	İşyeri Hekimi Cevapları	F	İşveren Cevapları	F	Çalışan Cevapları	F

21. İş Güvenliği Uzmanları Eğitim Planlaması ile ilgili çalışma yapıyor mu? (İş Güvenliği Uzmanlarının Görev, Yetki, Sorumluluk Ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik 9 Madde)							
İş Güvenliği Uzmanı Cevapları	F	İşyeri Hekimi Cevapları	F	İşveren Cevapları	F	Çalışan Cevapları	F

22. İş güvenliği uzmanları Çalışan temsilcisi ve Destek elemanları ile ilgili işbirliği yapıyor mu? (İş Güvenliği Uzmanlarının Görev, Yetki, Sorumluluk Ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik 9 Madde)							
İş Güvenliği Uzmanı Cevapları	F	İşyeri Hekimi Cevapları	F	İşveren Cevapları	F	Çalışan Cevapları	F

23. İşyeri hekimlerinin görevleri nelerdir? (İşyeri Hekimi Ve Diğer Sağlık Personelinin Görev, Yetkileri Sorumluluk Ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik 9 Madde)							
İş Güvenliği Uzmanı Cevapları	F	İşyeri Hekimi Cevapları	F	İşveren Cevapları	F	Çalışan Cevapları	F

24. İşyeri Hekimleri işyerinde meydana gelen iş kazası ve meslek hastalıklarının nedenlerini araştırıp işverene bilgi veriyor mu? (İşyeri Hekimi Ve Diğer Sağlık Personelinin Görev, Yetkileri Sorumluluk Ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik 9 Madde)							
İş Güvenliği Uzmanı Cevapları	F	İşyeri Hekimi Cevapları	F	İşveren Cevapları	F	Çalışan Cevapları	F

25. İşyerinde can ve mal kaybına yol açmayan fakat işyerine ve çalışanlara zarar verme potansiyeli bulunan olaylar (Ramak kala olaylar) ile ilgili İşyeri Hekimleri işverene önerilerde bulunuyor mu? (İşyeri Hekimi Ve Diğer Sağlık Personelinin Görev, Yetkileri Sorumluluk Ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik 9 Madde)							
İş Güvenliği Uzmanı Cevapları	F	İşyeri Hekimi Cevapları	F	İşveren Cevapları	F	Çalışan Cevapları	F

26. İşyeri Hekimleri Eğitim Planlaması yapıyor mu? (İşyeri Hekimi Ve Diğer Sağlık Personelinin Görev, Yetkileri Sorumluluk Ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik 9 Madde)							
İş Güvenliği Uzmanı Cevapları	F	İşyeri Hekimi Cevapları	F	İşveren Cevapları	F	Çalışan Cevapları	F

27. İşyeri Hekimleri Çalışan temsilcisi ve Destek elemanları ile ilgili işbirliği yapıyor mu? (İşyeri Hekimi Ve Diğer Sağlık Personelinin Görev, Yetkileri Sorumluluk Ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik 9 Madde)							
İş Güvenliği Uzmanı Cevapları	F	İşyeri Hekimi Cevapları	F	İşveren Cevapları	F	Çalışan Cevapları	F

28. Çalışanlar sağlık gözetimine tabi tutuluyor mu? (İşyeri Hekimi Ve Diğer Sağlık Personelinin Görev, Yetkileri Sorumluluk Ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik 9 Madde)							
İş Güvenliği Uzmanı Cevapları	F	İşyeri Hekimi Cevapları	F	İşveren Cevapları	F	Çalışan Cevapları	F

29. Hizmet Verdiğiniz İşyerlerinde / Kendi işyerinizde çalışan temsilcisi var mı? (6331 sayılı İSG Kanunu 20 madde)							
İş Güvenliği Uzmanı Cevapları	F	İşyeri Hekimi Cevapları	F	İşveren Cevapları	F	Çalışan Cevapları	F

30. Hizmet Verdiğiniz İşyerlerinde çalışan temsilcisi nasıl belirleniyor? (6331 sayılı İSG Kanunu 20 madde)							
İş Güvenliği Uzmanı Cevapları	F	İşyeri Hekimi Cevapları	F	İşveren Cevapları	F	Çalışan Cevapları	F

--	--	--	--	--	--	--	--

31. Çalışan Temsilcisi işyeri içerisinde ki tehlike ve riskleri çalışanlar adına bildiriyor mu?

(6331 sayılı İSG Kanunu 20 madde)

İş Güvenliği Uzmanı Cevapları	F	İşyeri Hekimi Cevapları	F	İşveren Cevapları	F	Çalışan Cevapları	F

32. Çalışan Temsilcisi İş sağlığı ve güvenliği çalışmalarına katılıyor mu? (İş Sağlığı Ve Güvenliği İle İlgili Çalışan Temsilcisinin Nitelikleri Ve Seçilme Usul Ve Esaslarına İlişkin Tebliğ 9 madde)

İş Güvenliği Uzmanı Cevapları	F	İşyeri Hekimi Cevapları	F	İşveren Cevapları	F	Çalışan Cevapları	F

33. Hizmet verdiğiniz işyerlerinin içerisinde Sağlık ve güvenlik işaretleri kullanılıyor mu?

(Sağlık Ve Güvenlik İşaretleri Yönetmeliği 5 madde)

İş Güvenliği Uzmanı Cevapları	F	İşyeri Hekimi Cevapları	F	İşveren Cevapları	F	Çalışan Cevapları	F

34. Sağlık ve Güvenlik işaretleri konusunda çalışanlara eğitim veriliyor mu?

(Sağlık Ve Güvenlik İşaretleri Yönetmeliği 6 madde)

İş Güvenliği Uzmanı Cevapları	F	İşyeri Hekimi Cevapları	F	İşveren Cevapları	F	Çalışan Cevapları	F

35. İşyerinde meydana gelen İş kazası ve Meslek Hastalıkları kayıt altına alınıyor mu?

(6331 sayılı İSG Kanunu 14 madde)

İş Güvenliği Uzmanı Cevapları	F	İşyeri Hekimi Cevapları	F	İşveren Cevapları	F	Çalışan Cevapları	F

36. Hizmet verdiğiniz işyerlerinin içerisinde Kişisel Koruyucu Ekipmanlar Kullanılıyor mu?

(Kişisel Koruyucu Donanımların İşyerlerinde Kullanılması Hakkında yönetmelik madde 7)

İş Güvenliği Uzmanı Cevapları	F	İşyeri Hekimi Cevapları	F	İşveren Cevapları	F	Çalışan Cevapları	F

37. Kişisel Koruyucu Ekipmanları işveren mi yoksa çalışanlar mı alıyor?

(Kişisel Koruyucu Donanımların İşyerlerinde Kullanılması Hakkında Yönetmelik 6 Madde)

İş Güvenliği Uzmanı Cevapları	F	İşyeri Hekimi Cevapları	F	İşveren Cevapları	F	Çalışan Cevapları	F

38. Kullanılan Kişisel Koruyucu Ekipmanlarda CE işareti var mı ?

(Kişisel Koruyucu Donanımların İşyerlerinde Kullanılması Hakkında Yönetmelik 6 Madde)

İş Güvenliği Uzmanı Cevapları	F	İşyeri Hekimi Cevapları	F	İşveren Cevapları	F	Çalışan Cevapları	F

39. Kişisel Koruyucu Ekipmanları hangi ortamda saklıyorsunuz.

(Kişisel Koruyucu Donanımların İşyerlerinde Kullanılması Hakkında Yönetmelik 6 Madde)

İş Güvenliği Uzmanı Cevapları	F	İşyeri Hekimi Cevapları	F	İşveren Cevapları	F	Çalışan Cevapları	F

40. İşyeriniz içerisinde tehlike ve risklere karşı toplu koruma tedbirleri mi kişisel korucu tedbirleri mi alınıyor?

(İş sağlığı ve güvenliği risk değerlendirmesi yönetmeliği 10 madde)

(6331 sayılı İSG Kanunu 5 madde)

İş Güvenliği Uzmanı Cevapları	F	İşyeri Hekimi Cevapları	F	İşveren Cevapları	F	Çalışan Cevapları	F

41. Kişisel Koruyucu Donanımlar bozuk ya da kullanılamaz durumda olduğunda yenisi ile değiştiriliyor mu?

(Kişisel Koruyucu Donanımların İşyerlerinde Kullanılması Hakkında Yönetmelik 6 Madde)

İş Güvenliği Uzmanı Cevapları	F	İşyeri Hekimi Cevapları	F	İşveren Cevapları	F	Çalışan Cevapları	F

42. Çalışanlar Bozuk, Kırık vb. olan kişisel korucu donanımlar işverene bildiriliyor mu?

(Kişisel Koruyucu Donanımların İşyerlerinde Kullanılması Hakkında Yönetmelik 6 Madde)

İş Güvenliği Uzmanı Cevapları	F	İşyeri Hekimi Cevapları	F	İşveren Cevapları	F	Çalışan Cevapları	F

43. Çalışanlar kendilerinin ya da yaptıkları işten etkilenen diğer Çalışanların Sağlık ve güvenliğini tehlikeye düşürüyor mu?

(6331 sayılı İSG Kanunu 19 madde)

İş Güvenliği Uzmanı Cevapları	F	İşyeri Hekimi Cevapları	F	İşveren Cevapları	F	Çalışan Cevapları	F

44. Çalışanlara İş sağlığı ve güvenliği ile ilgili eğitim veriliyor mu? (6331 sayılı İSG Kanunu 17 madde)

İş Güvenliği Uzmanı Cevapları	F	İşyeri Hekimi Cevapları	F	İşveren Cevapları	F	Çalışan Cevapları	F

45. İş sağlığı ve güvenliği ile ilgili eğitimler hangi periyotlarda ve kaç saat olarak veriliyor?
(Çalışanların İş Sağlığı Ve Güvenliği Eğitimlerinin Usul Ve Esasları Hakkında Yönetmelik 11 madde)

İş Güvenliği Uzmanı Cevapları	F	İşyeri Hekimi Cevapları	F	İşveren Cevapları	F	Çalışan Cevapları	F

46. Çalışanlara hangi konularda İş sağlığı ve güvenliği eğitimi veriliyor?
(Çalışanların İş Sağlığı Ve Güvenliği Eğitimlerinin Usul Ve Esasları Hakkında Yönetmelik EK-1)

İş Güvenliği Uzmanı Cevapları	F	İşyeri Hekimi Cevapları	F	İşveren Cevapları	F	Çalışan Cevapları	F

EK-2. Etik Kurul Onayı

T.C.
HİTİT ÜNİVERSİTESİ
GİRİŞİMSSEL OLMAYAN ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU

Sayı : 2022-322

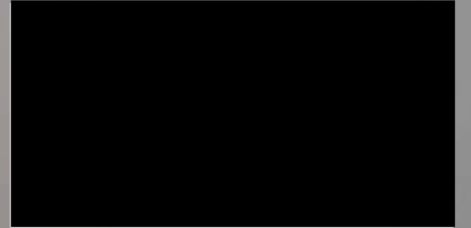
09/12/2022

Konu: Başvuru Değerlendirme Sonucu

Sayın Prof. Dr. Cem KOÇAK

Etik Kurulumuza yapmış olduğunuz başvurunuzla ilgili kurul kararımız ve ilgili bilgiler aşağıda yer almaktadır.

Bilgilerinize rica ederim.

Başvuru Numarası	2022-222
Sorumlu Araştırmacı	Prof. Dr. Cem KOÇAK
Araştırma Başlığı	İşyerlerindeki İş Sağlığı Ve Güvenliği Uygulamalarının Mevzuata Uygun Olup Olmadığının İncelenmesi: Çorum İli Örneği
Toplantı Tarihi	02.12.2022
Karar Numarası	2022-26

- ☒ Araştırma başvurunuz etik açıdan uygun bulunmuştur.
- ☒ Araştırmaya Kurum İzni/İzinleri alındıktan sonra başlanması uygun bulunmuştur.
- ☐ Başvurunun, ekte belirtilen düzeltmelerin yapılması halinde tekrar değerlendirilmesine karar verilmiştir.*
- ☐ Araştırma projesi etik açıdan uygun olmadığından başvurunun reddine karar verilmiştir.

